

ספר

שאלות ותשובות

הר"ר

440

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

מהגאון הגדול צדיק ומופת הדור

הר"ר דוד לוריא זצוק"ל
מביחעוו ישן

בהשתדלות והוצאת

אליהו בחר"ר אלעזר לאנדא

בכר חגר"א מווילנא זצוק"ל

פעיה"ק ירושלם

שנת תרמ"א לפ"ק

ברפוס הר"ר יצחק נחום לעזריהו

ברכות והודאות !

ברנשי תודה בא אבוא לברך לאלה שרצונם ומגמת נפשם להוציא תעלומת חכמת תורה"ק הנגלה לנו ע"י א"ו הנר"א וצוק"ל, ועומדים בימינו בעזרה ותשועה להפיצם על פני תבל, להראות לעיני בני"ז יו"י, ונועם מראיתה, ועמקי דבריו ורזי סודותיו, וכפולה בזה הצדקה שבוה שפתותיו דובכות בו, וביחוד לאלה הנקובים פה בשמותם הלא המה ש"ב המופלגים הנ' בתורה ומפורסמים ביראה, נדיבים נאמנים

הרה"ג ר' ברוך דוד זעלדאוויטש
וונתו הכבודה מרת חנה רבקה
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' עקיבא ראפפארט
וונתו הכבודה מרת חיי' שרה
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' הלל עמינגער
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' אייזיק עמינגער
וכב"ב ש'.

הרה"ג ר' דובער פינים וונתו
הכבודה מרת הייענע ת' וכב"ב ש'.

ובראשם ה"ה האשה הנבירה הצדקניות נודעת בשערים לתהלה, אוהבת טוב ועשת הסד ש"ב מרת הייענע עמינגער ה' אלמנת הרה"ג הצדיק בו' ר' שמחה עמינגער וצוק"ל, מנוע קודש מחצבתה ומיוחסת למשפחתינו הרמה, יהי ד' אתם ויתברכו מאת ה' השוכן בציון וירושלם, ברב עושר וכבוד וחיים, ובנחת וכמ"ס לנצח.

ובלב מלא ברכות הנני אומר תהלה לרוד, ה"ה ניסי הישיש הנכבד הנ' הגדול בתורה הר"ר דוד הכהן אשכנזי, בן לאותו צדיק הגאון המפורסם בדרו הוא ניהו הרב ר' אשר שליט"א, בעהמח"ס „ברכת ראש", ושארית הברכה, ולרעיותו הנדיבה הצנועה והחסודה מרת גיטיל רייזיל ת', ולבנו המופלג בתו"י מוכתר במעלות ובסדות הר' שלמה ליב הכהן שליט"א וונתו ובנו ש', הוא בן אחותי הצדקניות יראת ד' מרת שרה הינדע תנצב"ה, גם לירידי ואוהבי אשר לא מש זכרונם מאתי תמיד הרה"ג יאמ"ר מו"ה ר' חיים אהרן האזאן שליט"א. יהי מקורם ברוך, ובכל אשר יפנו יצליחו וישכילו, ויוכו לראות בבנין אפרון וירושלם. ולהתכרך בברכת שמים. כתפלת המברך.

המלבה"ד

ספר

שאלות ותשובות

הר"ר

איוה שאלות וחידושים מהגאון הגדול מופת
הדור צו"ח כר

הר"ר דוד לוריא וצוקל

מביחעוו ישן

ונלוה אליו בסוף קונטרס אבל משה הספד על מות
הגאון הצדיק רשכבה"ג מוהר"ל דיסקין וצוקל

הופיע לאור ע"י

אליהו בהריא לאנדא

נכד הגר"א מווילנא וצוקל

פעה"ק ירושלם תובב"א

שנת טוב על ישראל לפ"ק

בדפוס הר"ר אברהם אהרן זאנגענספלד ושותפו הי"ו

12680

מפתחות השאלות

- (א) אם רשאי לעשות עליה של מזה מהמאליקעס המוצאים מחוץ למדינה.
 (ב) שיעור חורף ורחצ חפצין ומשאל אם הידור בגדולים או בקטנים.
 (ג) אם קטן יכול נקרות בתורה להוליד אחרים יד"ח כענהב שלנו.
 (ד) אם להחשיב משקע סעיי ובי"צ לחמד מדינה להבדלה.
 (ה) אם נותר להפקיר בשבת.
 (ו) צמח קצום הנעשה לפסח.
 (ז) חשונה לרבינו מנעובי ע"ד יו"ט שני.

העתק שמר קנין

ב"ה. להיות לאות ולכא"י ממני החיה ביד הכיר גרשון פוסק במו"ה מרדכי מנחאב ישיב"י. חיד' שכתבתי לו אם הכי שוית של אחרים כגוף הרדיל יל. כך השעה בוגין שסדרו והוצקו לדשק כל זה מכרתי לו ולנ"כ לחלוטין ולעיתות עלמין וקבלתי כל דמי המכירה עד שי"ל ומו"מ כל החששות יהי"ל. ברכות הרב"ס הכיל ונ"כ להדפיס ולחזק ולהדפיס. ואני חוקר אישור עולם על כל המדיניות שנטולם מהדפיס את החששות כהו בלי רשות הרב"ס הו" ונ"כ. ועלי החימ לשלוח ולסלק את כל המשכר ועומן נגד שמי חזאת. כדי להעמיד הזכות ביד הרב"ס ונ"כ וכל הכיל נעשה מלה"ע. בלב שלם וינכל חוקר וטח.
 ולכא"י בארצות יום כי שבעה ימים בתי תחת חממימל בחוככי ירושלים עז"ק מ"ו הכל שריר וקיים ;

נאם שלמה זלמן ברכה הגאון נ" דוד לוריא זל"ל מניסאב ישי

ויכן כי הגדיל זקוק"ה הי' ממורקרי וממחנכי תורה מן הגדיל זקוק"ל בכל הונו ואורו. ורחמי' יהי' כלו ביד הרב פוסק הכיל ; ואחרתי איילי דוטרני. מירכסי' ואולי יאחד חיו טובה משנה ישראלי' יחלואים לדבר הי' ולהוכחו של הגדיל זיל וקניתי' מרב"ס הכיל כפי שטי"מ שיש אחי וכנחתי זאת לדשק להוליאם לאור עולם להאיר לאחך ויוצאי' בשוית הללו כנחולים לכל עם חזון וקויות חזקה כי רבים יאמרו ייסר לשעלה כנח חכמה הגדיל' יגן עלי' שלא ימוש המורה משי ומשי' זרעי פייס ולחתי עז וכה להשי' יחמט המורה הולט לה.

ליהו בה"ר אלעזר לאנדא

בכר הגר"א זקוק"ל

איסור השגת גבול קיים לעד ולעולמי עולמים

מגן דוד!

ועשיתי לך שם גדול בשם הגדולים, תני ר' יוחנן זהו שאומרים מגן דוד (יבמות כ"ב ב').
כמו שאנו אומרים מגן אברהם והיינו שזכות שא"א מגן עלינו כבקשתנו וזכור לנו
ברית אבות כנאמר וזכור לנו ברית אבות וברית אברהם כו' (כן זבחים)
דוד מגן עלינו תמיד בכל יום ויום כדכתיב אם לדוד אבזב וזעו לעולם יהי ואם כו',
ופקדתי כו' וחסדי לא אסיר כו'.
כמסכת (נמוס לוי ג') אריי אר מ"ד אגורה באהלך עולמים ובי אששר לו לאדם
לגור כו' עולמות אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע יהי ש"אמר דבר שמעיה מפי בעוה"ה
ואריי כו' כל ת"ח שאומרים דבר שמעיה מפי בעוה"ה שפתותיו דובבות בקבר בירושלמי
(פזלים פ"ג) איתא הלשון שאומרים דבר הלכה מסוי ודוק בלשונו כי אין המדרש עיקר אלא
המעשה ועיקר לימוד תורה לידע תמצית ולברר הלכות וזו החלק אלוה ממעל שנתקן
לאדם חלק בתורה כמובא בספ"ק שכאורא יש לו חלק בה ומה שנתחדש בה היא על
חלקו, וזוה שאומרים דבר הלכה בשם ת"ח בעוה"ה נתעורר כח החיוני הנפשית עד שאפי'
שפתותיו דובבות כו' בירושלמי הנ"ל הלשון מירחשן שפוח' היינו שהם געים וגדים
ומרחשים בהתעוררות חיותם והו מליצה של דובבות כי דובב הוא לשון מעורר השינים
ועז אמר ותלמוד תורה כנגד כלם, כי הוקא בת"ח והלכות או שיך שפתותיו דובבות
אבל באם שאומרים על ת"ח שקיים מצות כבוד אורא וג"ח והשכמת בית המדרש וכו'
ע"ז אין שפתותיו דובבות, וכשמת או נסתלק חיותו מעוה"ה ולגמרי ואינו כן בת"ח כי גם
לאחר ימי הוי' שאומרים הלכה מסוי שפתותיו דובבות בהתעוררות כח החיוני כמס'ל
וכזה נבאר המשנה (פסח פ"א ה"ב) ואלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ה וחקרן קיימת
לעוה"ב, ואלו חן כאורא וג"ח והשכמת ביהמ"ד כו' ות"ח כנגד כלם, וכמה דקדוקים
נופל בזה (א) הכי הוה לי למיתני א"ד שהקיק לעוה"ב פירותיהם בעולם הזה ואלו הן כו' כי
מקודם נעשית הקרן ואח"כ הפירות וכלא קרן מאין יהיה פירות (ג) כיון דתני לשון
ופירותיהם משמע פירות מכל המצות הללו הוה ליה לתנא למיתני גם והקרנות מכל המצות
קיים לעוה"ב ומאי שינוי איכא בפירות לשון רבים ועל הקרן לשון יחיד (ד) בסוף המשנה
ות"ח כנגד כולם לענין מה בא לאשמיעי' זאת התנא אי לענין שכל המצות נדחת מפני
ת"ח לא הו"ל למיתני פה בענין שזר פירות וקרן בעוה"ה ובעוה"ב, ואי לאשמעינן
ששכר בת"ח יותר מבמצות העיקל חסר, ועוד מה הותרת בת"ח מבמצות שבתת גם
הפירות בעוה"ב? ומה אכילתו בעוה"ה? והול"ל עולה על גביו ולא שיך לשון כנגד ע"ב.

מגן דוד

אולם הענין כן הוא כי הטוב הזמני הניתן לאדם בעוה"ז לאות ולסימן הוא רק לאנשים החמונים התקועים בחומרים ומרורים בפרנסתם ואור החכמה לא ננה עליהם, משא"כ המשכילים והיראים האמתים אינם מסתפקים בזה כלל. ועיקר הטוב והצדק שהם חוסים ביה וביושעים בישועתו הנצחית בעולם העליון ממעם זה אינם מקבלים הטוב הזמני כי איצ לזה מסאת מוהר נפשם, זהו כונת רשע וטוב לו צדיק ורע לו. היינו בעוה"ז, וכדאיתא במדרש אמרה תורה לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה בנני עניים א"ל הקב"ה להנחיל אוהבי יש כו' והכונה שהאל הטוב ברחמיו וחסדיו מחליף להם עולם עיבר בעולם עומד וכעד הלכם הטוב הזמני יותן להם מלא חסנים טוב גצחי ואין חסד גדול מזה שעושה להם מפירות ק"ק לעד ולעו"ע.

וכונתנו זה בלשון התנא א"ד שאדם אוכל כו' והקץ מהפירות עצמן קיימת וזו חסד שהקב"ה עושה לצדיקים והקץ גופא כדאי קיים לעד ולעו"ע כי שבר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואבילתו בעוה"ז רק פירי דפירי ולזה שייך לשון קרן היינו קרן מפירות עצמן ולא קרנות של המצות גופן כדח"ל (לנו"ס פ"ג) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות ולא אמר שכן סתם, רק מתן היינו מה שנקבץ ונאסף מהפירות לק"ק לתתם אח"כ לכד השכר מעיקר המצוה ועושי"ך לשון מתן כסופא בספר בית יצחק מהגאון ר' יצחק אייזיק חבר, ומתנה אמתית נק' זאת כי זאת מצד החסד והטוב שעושה הקב"ה עם הצדיקים כנ"ל, ות"ת כנגד כולם כדח"ל אם למדת תורה הרבה נותנין לך שכר הרבה, נותנין לאחר זמן לעוה"ב אפילו פירי דפירי, ונוסף לזה ונאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולותיך תיכף היינו כל המקיים את התורה מעוני סופא לקיימה מעושר וכל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עו"מ ועול דאוכו' ולשון שישלם לך היינו מה שמגיע לו ההבטחות כל המקיים כו' וכל הטוב בעד עמלו בתורה הכל צפון לעל אפילו פירי דפירי זה היתרון כמש"ל ששבתותיו דובבות כו' בח"י הלכה, וחי גם לאחר זמן משא"כ במצות כנו'. והי הטוב יורה דרך האמת בתורה"ק להאיר עינינו בתורתו ולכוין לאמיתותו של תורה. וקבתי אני הצעיר לאלפי יהודא ועשיתי ג'ר למורינו ורבינו הגרד"ל זצ"ל והכאתי לדפוס חידושי בהלכה וקראתיו בשם "שו"ת רד"ל" לקיים בזה תפלתו של דוד אגורה באהליך כו' שיהא שפתותיו דובבות, הכותו יגן עלי ועל כל הבאים ברכה הזאת לביתם להתנוך בכרכת טוב וחיים והצלחה בפסלים ותחינה עינינו בשוב שכינתו לציון וירושלם.

המלכה"ד

עזרת רד"ל

הפעמים יש לו צדיקה). או ע"י לביעה
דמהני כדליתא צנדה שם:

הגדה ומתחמא וורלי דהא דעמרא וכיחא:
לא סליק לכו לצינא צהדי. היינו
רק בשעת לצינא ראשונה יש להכיר זה אל
ורלי אחיז רואין האומנין לחזור לנצח צאופן
שלא יהיה ניכר. (זהו שנים הוצא מפאציק
דריגא מן צדד לאקט למד שהיה מעורר בו
פסחן צחלה צוונא ואלא הי' ניכר כלל צדד
המצדיק (שנעשה צו הנלסן) רק צדד השני
היה ניכרין מעורבות הפסחן קלם.) והיה צדד
הלצוב צדד. איז להביר עוד ע"י שיחור
וילצבנו שנים כגון אחר. (ובזה י"ל דמיירי
היה דאלל עשה ממנו חכריכין למח דמשמע
דליכא שום תקיחא אחרת חק' לצינא מללא
הזכירום) ולפ"י יש לעורר עההיא דלמור ר'
יחא צנח (קיי"ה) לקדמו צבדים האלזירין
הגלי' מודינת היס ציד צבדים נעשו ונחלו ע"ל
ידן וקרי ר' יחא גופי' סיל צבדה סס דלקדמו
אקור צבלאים והכי איז לצודקן ע"י לצינא
שבדר הי' לוצפין סומק. אלל ל"ל שאל
לצינא יש להביר צבדיקה (ידווק לומר שר'
יחא בר' דבלא"י סיל שהצאין ממהי"א ל"ל צדיקה
שחזקת צבקים דלל קי"ל בר' יוסי. וגם דרבי
אמר צירושל"י סס (ויזלזורו חרמ"ס הורש)
שלא אמר אלל כאלהשנה שאל היה הפסחן
מזוי אלל עכשיו בר' מודה לר' דייכא הי' אחר
ר'. יוסי הכנה:)

(3) **אלה** דוּשַׁמַּע לִפִּי הַרִישׁ אֲחֵרֵי
הַצִּדִּיקִין וְכוּ' לֹא יִלְבָּשׁ
עַד שִׁיבִדֶּקֶס שׁוּא יֵשׁ צִיָּהֶם פֶּשֶׁתָּן . דִּהִינִי
בְּשׁוּא יִתְעַרֵּב צֶהָן . וּבִלְשׁוֹן הַרָאִישׁ צֶהָ
כֻּלָּהּ הַצִּדִּיקִים קִימִין יִי שׁוּא פֶּשֶׁתָּן מִעֲוֹרֵב
צֶהָן . וְכֵן נִרְאֶה מִיִּבְרָח לַמֶּשֶׁלׁ לִפִּי צִי
שֶׁכֶּחַ הַעֲוֹרֵב צֶדֶק שֶׁהָן צִדִּיק לְמַד שׁוּאִין
הַעֲוֹרֵב . וְפִ' זֶה חֲלוּי צִדִּיקֶהֶם שְׁוֹרֶקֶן

שו"ת ע"ד העלויקעס המוצאים מחסן
למדינה שנתעורר צוה מחסני
הרב ה"י מוכרין ז"ל מדוברלווייב אס רשאים
לעשות מהם עלימות על מזה.

(ח) **הנה** זה מוכח צ"מ שה" לוקחין
בגדים מן העכו"ם. ושכ"מ
ר"ם י"א בנע"ם הלוקח בגדים מן העכו"ם
כ"י. (ושם בלח"ו בפסחים מ"י"י שצנדי
ש"ל מ"י"ן ח"ן מעשה"ן בנע"ם) ועל"מ
בבב"א ש"ל צ"ו כל"ם ש"ל ימכרו לעכו"ם
ש"מ יחזור וימכרו לישראל. וכן ה"ל
הס"פ בעכו"ם (מ"י): וכ"מ מן הירושלמי
דעכו"ם וע"מ ש"מ ד"ך צ"ל ליקנות
בגדים מן העכו"ם (א"ל ח"ן ר"ה) מה"ל
דמנחות (מ"י) דלקחת עליה תל"ל מן
העכו"ם שהזכ"ר וח"ו הה"ג ז"ל. דשם
ה"ל"ת מוכיחין עליו ש"ם ה"ה צ"ה כל"ם
ל"ה ה"י ישראל מ"ל צ"ה ל"ל"ת. וכ"ן
ש"מ מחזיקין בחז"ר שלקח ישראל ע"ס
ה"ל"ת מ"ל ח"ן חש"ש כל"ם ג"כ.
וב"ה"ו דלש"מ"ן לשון פסולה ע"קו
צ"ל לומר שה"ל"ת פסולה. ח"ך לה"ה
מ"ס ולה"מ"ל צ"ל"ת אחרת. או ח"ך ח"ס
ד"קו י"ה ה"ל"ת מ"מ שהכלת פס"ה):
אל"א ד"ל ש"י צ"ה ה"ו לוקחין
ה"ו צ"ח"ן להכ"ר ח"ס ה"י צ"ו
ח"ה מעו"מ. וכ"מ ש"ל ל"ה ה"י
דל"ס"ן ח"ה צ" ב"ח"י דכל"ם ל"ל יל"ס
ע"ד ש"ד"קס. מ"ס חש"ש מעו"מ ש"י
י"ס צ"ה ל"ה. (י"ס צ"ה (ק"י)).
בבב"א ש"ל צ"ו כל"ם ש"ן לו חק"ה ח"ל
ע"י ל"ע"ה ה"י"ו דווקא צ"ע"ן ש"ל
ע"י ח"ה ק"ה ש"ל להכ"ר. ח"ל ח"ו
(א)

פּשְׁתָּן מַעֲרֹב וּכְן הַמַּעֲרָלִים שֶׁמִּשְׁמִינִין בָּסֶן
בַּפֶּרֶס לַחֲמֹס הַרְגֵל בְּגַד לֹמֵד אֹל לְבָדִין
אֵין חֹשֶׁשִׁין שֶׁמֶל פּשְׁתָּן מַעֲרֹב בָּסֶן עֲכִיל .
הִר אֲנַחֲמִי טָרִיף מַפְרָשׁ כִּפִּי הַרְעִיטִים
מִשּׁוֹם הַחֲפִירָה מִיָּד פִּשְׁטָל לִיָּה דְשִׁאֵר
בָּגָדִים אֵיל דִּיקָה אַחֲשָׁשׁ חַעֲרוּצֹת
(וּמִדְמֻכָּן עֵינִן כֹּחַן מִשְׁמַע דַּמְמַחֲנִי הוּא
דַּמְשַׁמַּע לִי וְכַמִּישׁ) :

וּמַעֲמִים הַחִיתָר מֵה שֶׁלָּה חֲשֵׁשׁוֹ כֹּחַן
כַּעֲשָׂאֵר דְּבָרִים הַיִּקְחִין מֵהָן
דַּפִּי אֵין מַעֲמִינִין (וּפּוֹלְכֵכוֹ שֶׁס לִיתָן טַעַם
בְּאֻחָן שֶׁלָּה חֲשֵׁשׁוֹ כַּמֶּן וּדְבַשׁ יִישׁ) .
לִיל שֶׁהִים יְדוּעַ צִימִין שֶׁאֵין דְּרָכָן לַעֲרֹב
הַמִּירִין זָצִי (אֹוִלִי כֹאמֵר לַפֶּרֶשׁ הַרְמִיטִים
וְהַחֲנוּךְ עִפִּי פִשְׁטוֹ טַעַם חִיקוֹר טַעֲמָה
לַחֲרַקָּת עֲכִירִים שֶׁהִים חוֹק לְכוֹמְרֵי עֲכִירִים
לַחֲלַבֵּשׁ זֶה עֲכִירִים . שֶׁלֵּכֵן לֹא הִי דְרָכָן
לַעֲרֹב בָּגָדִי הַדְּיוֹטוֹת מֵה שֶׁהִי חִיק לַעֲכִירִים)
וְכֹמוֹ כַּעֲשִׂים שֶׁאֵין דְּרָכָן לִיתָן לְחֹבֵן יִין .
הַבְּרָחָה וְלִפִּי לִשָּׁן רִשִּׁי בַּעֲבֹרִים (לִי"ח)
דִּה וְיִישׁ מַעֲרִיטִים דְּמֹוֹרִיטִים רֹבֵא
דַּפְלֻמָּא שְׂדוֹ צִי חֲמֵרָא וְהוּא צִידוּב . מִשְׁמַע דְּלִצִּיד
לֹא צִידוּב אֵלָּא שׁוֹרְכֵן הֵינֵנו בָּלָא רֹבֵא רֶק
לַפְּשָׁעִים קְרוּי דְּרָכָן . וְכִיָּה הַלָּשׁוֹן בְּחִילָת דְּבָרֵי
הַעֲוֹר וְאַחֲרָיו בַּעֲבֹרִים קִיִּיד כַּעֲשִׂים שׁוֹרְךְ
לַפְּשָׁעִים נוֹתֵחִין בָּהֶם יִין (אֵלָּא שְׁחֹר וְקִיִּים
אֲבִי"ב שֶׁאֵין יְדוּעַ שֶׁהֶבֶל כִּר . וְכֵן אֲבִי"ב כַּתֵּב
צִידוּב בִּלְשָׁן שֶׁהֶבֶל נוֹתֵחִין בָּהֶם כִּר וְכֵן חֲשַׁב
רַמְיָא בְּהַגְהָ"ה הַלָּשׁוֹן וְהַחֲמִינִי דִּדָּךְ לִיתָן יִין הֵינֵנו
בְּרֹבֵא עִי"ט וְאֵיב מִשְׁמַע מִמִּילָא דְשֶׁאֵין דְּרָכָן
הֵינֵנו שֶׁאֵין דְּרָכָן כֹּחַן לִיתָן לְחֹבֵן אֹו עֲבִי"ב רֹבֵא
אֵין עֲבִירִין . וְלִבְחֹרָה הַיִּכְרַח רִשִּׁי לַפֶּרֶשׁ כֵּן
בְּמֹוֹרִיטִים לִפִּי שְׂדוֹ דְּמֹוֹרִיטִים אֹוֶן דְּמֹוֹרִיטִים
הֵינֵנו מַפְּשִׁי שֶׁמַּחֲקֵלְקֵל עִי"ט זֶה וְאֵיב לֹא מַחֲבֵר
לֹמֵר שִׁידוּב שֶׁהֶבֶל נוֹתֵחִין לְחֹבֵן יִין הַמַּקְלָקֵל
שֶׁאֵיִלָּא שֶׁלָּה יִהְיֶה מִיִּשְׁטָל מַחֲבִירִין גִּי"ב שֶׁהוּא
מַקְלָקֵל וְלֹא יִתֵּנוּ . לֵכֵן פִּירֵשׁ רֶק רֹבֵא שְׂדוֹ חֲמֵרָא
בְּמֹוֹרִיטִים . וְדַפְרִיבִין מִן מַעֲרִיטִים עַל כַּעֲשִׂים שֶׁס .
מוֹכַח דְּפִירֵשׁ שֶׁהִים שׁוֹה בָּה :

וְלִפִּי זֶה בְּזַמְרִינוֹ זֶה וּדְלִי אֵי אֲבִישׁ
לֹמֵר עִי צִידוּב שְׁרֹב אֵין דְּרָכָן לַעֲרֹב

בְּקִיפָא צִדְרִי בָּצֵלִין מַמִּישִׁי אֵיל דִּיקָה
שֶׁמַּחֲקָן מִן הַקִּנְצוֹס כַּמִּישׁ בִּלְשָׁן הִרִישׁ
וְכִיָּה בְּמֹוֹרִיט לֹאִין רַפִּיג וְלֹא שֶׁמַּחֲקָן
בְּקִנְצוֹס כִּי"דִין) וְלֵכֵן מִשְׁמַע פִּי דְּצִיבִיקֵר
בָּגָד אֵס יֵשׁ בִּי חַעֲרוּצָה פּשְׁתָּן אֹו קִנְצוֹס
מִיִּירִי . וְלֹא בְּמֹוֹרִיט הַחֲפִירָה כִּפִּי הַרְמִיטִים)
וְלִפִּי זֶה כִּרָּאָה וּדְלִי מִמֵּה שֶׁהוֹלְכֵכוֹ חֲכָמִים
לְמִנּוֹת אֵלֹו הַבָּגָדִים וְלֹא חִי קַחְמָל הַלּוֹקָה
בְּגַד מַעֲרִיטִים לֹא יִלְבָּשׁ כִּר דַּמְשַׁמַּע דִּלָּא
חִישִׁי לַחֲעֲרוּצוֹת וְלֵכֵן מִתּוֹ אֵלֹו שֶׁהִי
יְדוּעַ לִשָּׁן שִׁישׁ בָּסֶן חֲשַׁשׁ חַעֲרוּצוֹת :

אֲבֵל לִפִּי הַרְמִיטִים דִּהֵא עַד שִׁיבְדוֹק
הֵינֵנו אֵס חֲמֹוֹרִין בַּפּשְׁתָּן . וְכֵן
כִּרָּאָה שֶׁמַּפְרָשׁ בְּהִגִּיל מֵאִין סְפִיק דְּבִילָה
עִישׁ . (וּמַפְשִׁי שֶׁלָּה הִיָּה דְּרָכָן כִּיכ לַחֲמֹוֹר
בִּלְמֵר וְכַמִּישׁ הַרְאִישׁ צִהִי לִילִית כִּי"ח
שֶׁהִאִידֵנָא אֵין דְּרָכָן לַחֲמֹוֹר בִּלְמֵר) יֵשׁ לַפֶּרֶשׁ
שֶׁמֶנו אֵלֹו שֶׁהֵן דְּרָכָן לַחֲמֹוֹר חֲמֹוֹרִין
כַּכֵּר . וְכֹמוֹ שֶׁפִּי הַמַּפְרָשִׁים שֶׁהֵן מִיִּירִי
מַחֲסָאוֹת אֹו בָּגָדִים מַחֲכִיטִים כַּכֵּר לִלְבָּשׁ
הַבְּרָחָה וְיִידָּךְ עֲלִיוֹ רַעֲוֹ קִיפָא דַּמְנַעֲלִית
שֶׁהוּא יִנְעַל חֲמֹוֹר כַּכֵּר . וְכֵן לִשָּׁן
לֹא יִלְבָּשׁ עַד שִׁיבְדוֹק מִשְׁמַע שֶׁהֵן מַחֲבִירִין
לִלְבָּשׁ מִיד לְאַחֵר הַבְּדִיקָה .

וְלַחֲשַׁמִּיעַטוֹ שֶׁבָּלֹו יֵשׁ דְּבִיר נִיטָף שֶׁלִּירִךְ
לְבִדּוֹק גַּם חִיטוֹ הַחֲפִירָה . אֲבֵל גּוֹף
הַבָּגָדִים יֵיל שֶׁסֶם בָּכֵל הַבָּגָדִים לִירִךְ דִּיקָה
לִפִּי פִּי זֶה . אֵלָּא שְׂדוֹת אֵין כִּרָּאָה דְשֶׁבֶק
חֲנָל עִיקֵר דִּינָא לַהֲלִירִךְ דִּיקָה לֵכֵל
הַבָּגָדִים וְחִיכֵר רֶק דִּין דִּיקָה חֲפִירָה .
אֵלָּא וּדְלִי גַם לַפִּירוֹשׁ הַרְמִיטִים מִשְׁמַע
מִמִּילָא שֶׁשֶּׂאֵר כֹּל הַבָּגָדִים אֵיל דִּיקָה .
וְכֵן מִצִּיבֵל צִרִיף כִּיטוֹ חִיב חִיל כֹּל
סַעֲקִימּוֹת שֶׁשֶׁמֶן מֵאִין וְרִגִּילִין לַחֲמֹוֹר
צו . הַלּוֹקָה בָּגָדִים מִן הַסִּכְרִים לִירִךְ
לְבִדּוֹק לַחֲמֹוֹר וְלַחֲפִיקָן אֵס לֹא יִזְכֵּל לַהֲבָחִין
לֵה כִי אֵס חֲמֹוֹרִין בַּפּשְׁתָּן אֹו בְּקִנְצוֹס
וְכֵל בָּגָדִי לֹמֵר וְלָבִדִין אֵין צו סַשֵּׁשׁ שֶׁמֶל

סבי ולא שאל מיכן (ובפרט אם נאמר דהיה
איפכא קנצום לנאר רחלים צטל. או ליב
למשחן. איכ. הו סגי למחני תרומייהו
כחדא. למר גמלים וקנצום שטרפן עם
למר. וערשצין סס.) ומקום לומר שזה
היה דעת מהרש"ע מרוב צרכו ז"ל שכתב
בתשצין קטן ק"י שפירא ח"ל הריע ז"ל אינו
מחיר להכניס פסחן חסח למלייע (היינו
קאמלייע שנקרו למר גמלים ונקרא עיש
כן. ואות ג' וי' מחדלפין בלשונם כידוע.)
כי שחא הלמלייע עשוי מלמר של רחלים
או שחא מעורב צו חיו של למר רחלים
והו כלאים עכ"ל. הרי שפירא שחוי של
למר רחלים אינו צטל. ואעפ"י שפירא למר
גמלים ולמר רחלים שטרפן זה זה אם
רוב מן הגמלים מותר. הכה הלמלייע
סלנו חף שנקרא עיש למר גמלים אינו עשוי
אלא מנולא של עזים וכ"כ (ולכן נכתב
צו בלמר רחלים. אלל העשוי מלמר גמלים
מוש הוא עז ומשונה במראותו מלמר
רחלים) וקרוי קאמלייע עיש העשוי מלמר
גמלים. וכמו שקורין צומריני קאמלייע של
עזי. וקוצר ששאר מיכן איין צטל בהם
צרוצ. כן היה מקום לומר דעת מהרש"ע
(אלא שכתב יתח שדעתו כדעת הסמ"ג
שרית להלן אות ו' בסיך דחוט אינו צטל
עיש.) וכמו משיטתא לשון רבנו ישעיה
הראשון ז"ל בספר המכריע ר"ס פ"ח דנקט
עלית של צ' מיכן כגון למר גפן ופסחים
קחס. ולא חש לנאר רוב. ומשמע פשטי
דחף צמיעות אינו צטל. ודווקא הני מרתי
דחפן צמחיתן שדרכן להיות חזרין למראה
א' הוא שצטל וכלשון הרמב"ם צמיצורו
זזה שפירא הכל לורת למר גמלים כו'.
ולכאורה היה נראה לומר שז"ש צחוקפתא
דנביים (פיה) והציאה הרי"ט סס (פיה)
מ"ד צגד שפירא קירקון וערצו למר שחוי
למר וערצו קירקון אינו מצמצאין צנביים.

שפירא ית כחם מיני קסודות שומעצין
צמלחכחן כחם מיכן למר וליב למר ומשי
וכ"כ (ואף למר ופסחן כאותו מין שהזכרתי
לעיל אות א' בהגה"ה. אלל שהמין ההוא
צלמח היה יקר ומכ"כ של למר לצדו)
וה"י ראוי לחוש להן. ועל הצדיקה לקמור
צומרינו דבר קשה הוא :

ג) וצ"ל שפירא להחיר להשחמם צנבי
למר ולא חששו להערוצות
פסחן. מושם דמלינין יתח צמלי צליג
(וכמ"ס הרשב"א בהפ"ה פ"ז. צמוריים
דמלינין צמייס ולא ציין) דזול טפי. וגם
קל יתח לעוות מענו חושיין דקין מעטל
פסחן [וכעין קנרס א כתב הרשב"א בחשו"י
ק"י חשק"א והוצאת צפריע יו"ד ק"י ט"ב
ס"ב. וע"ש. צהי"ן] והיתח זה אינו כ"א
על הלבישה אלל לענין עליותה של מלכה
שמהדין לעשות של למר שחייב מן המורה
צליית לכי' איכ גם הערוצות ליב פוקל צו.

ד) ואם צלמו להחיר מועם ציטול
צרוצ למר וכמ"ס המג"א ר"ס
ע"י ג"ז אינו צרוצ. חדא שלפי קלות משקלן
צערך אל סלמר. ולפי זולות דמיהן מקום
לחוש להערוצות רוב או מלכה על מלחם.
ועוד שאין הדבר צרוצ שיהיה למר גפן
צטל צרוצ למר בלמר גמלים בלמר רחלים
דמחרי [שהציא המג"א] וכמו שהעיר
הרשב"א ח"א ק"ד להסחפך ש"למה דווקא
נקט כח למר גמלים צהדי למר רחלים
וקנצום לגבי פסחן דדמו אהדדי הוא דצטל
צרוצ אלל איפכא לא. וקיים שלפי פסחן
צהדי למר גפן אינו צטל צרוצ. והסי"כ
למר גפן צהדי למר רחלים. ש"למפ"י ששמו
ליב. מיע לא דמי אהדדי עם למר רחלים
(ויתח היה ראוי לדמותו לפסחן שהוא גידלו
מן הארץ. ועתו"ס שכתב כ"ז ד"ה כל כ"י
ואפשר מדסולך הסתא למחני צ' הדוגמאות
בלמר עם ליב ופסחן עם קנצום דדווקא

חִיטְנוּ בְּטַל מִיָּצוֹ הָאֵל לַעֲנִין בְּחַד רֹכֵז
שֶׁל בְּגַד לְזִלְזִין. אֲחַף דְּהַמְצִיעַ נִכְרַב בְּמִקְוָמוֹ
דְּלֹא שִׁיךְ בִּיה צִיּוּל. כְּדֹאמַר רַבָּא הִיא
שֶׁל בְּגַד וּכְנָפֵי שֶׁל עִיר חִיב וְצִי בְּמִנְיָא
קִי יִירֵד קָקִיָּה דֹאס רֹכֵז סְבָגָה שֶׁל בְּגַד
וְהַמְצִיעַ שֶׁל עִיר חִיבָתָה. מַשִּׁים דִּלְזִלְזִין
בְּחַד רֹכֵז. וְכִיז הַעִיר הַרְבֵּה הִי וְהוֹרֵר
מַעֲבִיל כִּי מַדִּיא דְקִיק מַכְסָּה:

(ה) **אבֵּל** מִשֵּׁ לְהַקֵּל בִּזְמַן מַשִּׁים דְּלֹאמֵן
לֹא מַרְע נִפְשִׁיה. זֶה וְדֹא
חִיטְנוּ נִכְוִין. וְהַחֲלָה בֹאמַר שְׂעִיקָר קִבְּרָא זֶה
דְּלֹאמֵן לֹא מַרְע נִפְשִׁיה. שְׂמַעְבֵּי עֲלִים
הַמְצָרִים בִּזְמַן מִקְוָמֵי הוּא כְּהָרִים הַסְּלִי
בְּשַׁעֲרֵם שְׁלִין לֹא יִקֵּיד כֹּאמֵן מַהֲשִׁים (וְלִשְׁוִין
לֹא מַרְע נִפְשִׁי יֹאֵל מַהֲשִׁיָּה דִּלְזִלְ עִם פְּלִי
יִפֶּה (כִּיז) דֹאמַרִי וְחֹתֵל סְסִיל גְּבִרָה
לְאֹרְעֵי נִפְשִׁיֹּכֵן מִי רִשִׁי (שֶׁ) דִּיה רֹכֵז
מִוִּנְחָה. וְעִישׁ בְּחֹסִי וְהַעֲיִרִי לֹזֶה הַמְּוִפְלָג
מִוִּהֲרָסָן] כִּי הָרִין [כְּפִיק דְּחֹלִין הִבִּיא
סְרַבִּי צִירִיד קִי שִׁי] הִבִּיא מַהֲל דְּמִנְחָה
בְּעִלִּית מְלִיָּלָה מִן הַחֲזַר כְּשֶׁרֶם דְּפִרְשִׁי
דִּלְזֹא מַרְע נִפְשִׁי. וְלִמְדוּ מִזֶּה לְלֹאמֵן (וְהָרִין
עֲלֹמוֹ כְּחֻצוֹ בְּחֹלִין לִסְלֵכָה וְלֹא לְמַעֲשָׂה.

וְכִיכ רִיז [הִבִּיאוּ הַרְבֵּי שֶׁם] כִּיִּיט חִיב
בְּשֶׁם הַרְחִידִי וְנִחְמַת חִין רֹחִים מַחֲזֵר
לְלֹאמֵן. וְהַרְשָׁעִים בְּחִשּׁוּבָה קִי רִלִי כְּחֵב
עַל רֹחִים הָרִין שְׁלִין הַכִּידוֹן דְּוִמֵּם לְרֹחִי
שֶׁאֵם אֲמַרְס בְּלִילִית שֶׁאֵם לֹא יִמְכִּיר לִישְׁרָאֵל
חִין לֹא קוֹנֵה זִילְחוֹ. מַחֲיִין לִטוּ לְדוֹן כֵּן
בְּחִייע. שֶׁאֵם לֹא יִתְפֹּר לִישְׁרָאֵל יִתְפֹּר
לְעִבְרִים. וְאֲחַף לִישְׁרָאֵל אֵם לֹא יִתְפֹּר
בְּגַדִי לְמִי יִתְפֹּר בְּגַדִי שֶׁם וּמַשִּׁי עֲרִיל
וְאֲחַף צִעִיקָר הַדְּבַר לֹלִי פִירְשִׁי שְׂמִי טַעַם
הַרְבֵּה מַשִּׁים לֹא מַרְע נִפְשִׁי שֶׁלֹּא הִיזְכֵּר
בְּשֶׁם מַקִּים. הִיָּה מַקִּים לְכֹאמֶרֶה לְפִדֵּשׁ
הַטַּעַם כְּהִיאֵר דְּחִיָּה צִירְשִׁלְקִי מִיִּצְ דְּוִמֵּם
וְכְּחֻצוֹ הַרְבֵּי־סִי מִיָּה מַעֲשֵׁר לְעִרְן לִוְקָה
מַהֲפִכֵּר. בְּרִאשִׁיתָה שְׂמִי אִי מִוְּסֹקֶת רֹכֵזִים

וְהָרִי שְׂחִיז וְעַרְבִי כְּמַחֲלָה עַל מַחֲלָה. דְּחָק
שֶׁם רַפִּיָּא בֹאמַר גְּמֻלִים וְקִנְזוֹם עִם לִיָּף
דְּהוֹלְכִין אַחֵר. הַרְבֵּה מַחֲלָה. עַל מַחֲלָה
מַעֲמָלִין בְּנִגְעִים (וְדוּחַק לֹאמַר דְּלֹאמֵן כְּרִישׁ
דְּפִלִּיג עֲלֵה שֶׁם בְּחֹסְפַחַח הִבִּיאֵר הַרִישׁ
וּמַעֲמָר מַשִּׁים שְׂפִק. נִגְעִים לְהַקֵּל.) אֲלֵא
טַעַמָּא מַשִּׁים דְּשֹׁאֵר מִיָּים עִם לִיָּים. דִּיק
חֲלֹק מִדִּין לְמַר גְּמֻלִים וְקִנְזוֹם שְׂחִיז וְסִקְרִין
הִיָּיט מִיָּין מַשִּׁי [כְּמֹו הַכֵּלֶם וְסִקְרִין כִּיִּי
פִיִּיב מַטְוִיל בְּחִיָּין] אֲלֵא שְׂחִיזָתָה חִין זֶה
נִרְחָם שְׂגִירוֹם מַחֲלָה עַל מַחֲלָה לְהַקֵּל.
וְאִפְּלִי כִיִּיֵּא דִלִין בְּחֵן דִּין צִיּוּל בְּרֹכֵז.
מִיָּין מַחֲלָה טַעַם יַעֲסִירֵה הֲלָמַר. וְהָרִישׁ
מַפְרָשׁ שֶׁם הַחֲסִפַּחַח בְּסִקְרִין מַעֲיָן רִישָׁא
דְּשֶׁם דְּשִׁיטֵי בְּלִצְעִין שְׂחִיזָתָה אַחֵר הַנִּרְחָה.
וְלִכֵּן חִי בְּסִקְרִין שֶׁן לְצִיָּעִין וְנִרְחָל לְעֹלָם
בִּין בְּשִׁמִּי בִין בְּעַרְבִי חִין מַעֲמָלִין אֲלֵא
הַרְבֵּי־סִי בְּחִיזוֹרֵי דִיִּצְ מַטְוִיל סִיב מַפְרָשׁ
לֹא מַפְרִי שְׂשֹׁאֵר מִיָּין חִין מַעֲמָלִין בְּנִגְעִי.
וְכְּחֻצוֹ בְּפִשְׁתָּן וְקִנְזוֹם וְטֹלָה שֶׁל עֲזִים עִישׁ
בְּחִיָּין. שְׂחִיזָתָה זֶה יֹאֵל וְאִינוּ מַפְרָשׁ
כְּהָרִישׁ. מִיָּין אֲחַף בְּחִיִּי הַרְבֵּי־סִי כִיִּין
שְׂחִיזָתָה בְּפִשְׁתָּן וְקִנְזוֹם בְּכַחַצ בְּחִיזָתָה
כְּמַחֲמִיָּין דְּהוֹלְכִין אַחֵר הַרְבֵּה מַחֲלָה. עַל
מַחֲלָה מַעֲמָלִין בְּנִגְעִי צִעִיב לִיל דְּבִשְׂחִי
וְעַרְבִי טַעַמָּא אַחֲרִינָה אִיבֵל דְּטַעֲסֹר אֲחַף
בְּמַחֲלָה עַל מַחֲלָה אֲחַף בְּפִשְׁתָּן וְקִנְזוֹם.
עִיב חִין לְהִבִּיא מַשִּׁים רֹחִים לְכֹאֵן לַעֲנִין
צִיּוּל שֹׁאֵר מִיָּין.

וְעוֹר דְּלִמִּי הַאֲמַת אִפְּלִי נַחֲשׁוֹם כְּוִישׁ
דְּדוּקָא לְמַר בֹּאמַר גְּמֻלִים וּפִשְׁתָּן
בְּקִנְזוֹם בְּטִלִי בְּרֹכֵז מַשִּׁים שְׂדוּמִים זִלִּי
מַשִּׁאִיב בֹּאמַר גִּפֵּן וְלִמַר שְׂאִיט דְּוִמֵּם זִלִּי
לֹא שִׁיךְ בְּחֵן צִיּוּל בְּרֹכֵז. עִיב חִין זֶה
שִׁיךְ לְבָגָד שֶׁל לִילִית. דְּעַד כֹּאֵן לֹא צִיָּעִין
לַעֲנִין צִיּוּל בְּרֹכֵז שִׁיָּה מַחֲדוּמִים זִלִּי אֲלֵא
הִיבֵל דְּבִעִין לְמַחֲשֵׁב הַמְצִיעַ כֹּאֵלֵי חִיטְנוּ
וְהִיָּט לַעֲנִין כִּלְאִים. אֲלֵא כֹאֵן נִהִי דְּהַמְצִיעַ

ובר מכל דין. כיון שבאין עיקר עשית
המאסרעם אינו בשביל ישראל כלל
אלא לשאברקין ערשם. וגם פאברקין
יודעין ומכירין במלאכתן הזו. איזה מלאך
נקר ואיזה מחשבותיו ליב. ולקוחין זו
וחו באיזה למלאכתו הראוי לו. פשיטא שאין
כאן רעותה אימתן בזה חס איב לפנים:
(ו) **בחתור** לעיני שצוקר הסיח בלבישת
הבגדים עשום דמליקן אש
בחדר ערבו בליב ולא בשפתן. איב אין
מועיל זה בעלימות מליס. אש נחשם
לחקל דלרוב ליב לא חישקן. וכאמר
גיב דחין לחלק בין קננות ולאד בגלים
לעין שאר עינין לעינין זה דחולין בזה
דובא כדעת המלא. וכמיס הדשין שם
שק נכאס לו עוקר עיש. איב מוחה כל
מורה זה של פאברקין דעלימות למח לנו
כלך ומקם במחיות בגדי למח לבן המעשים
בפאברקין עברית והשם מוס עלימות
של מליס שאין חשש באלו יומה מנהגעשים
בפאברקין עלימות של ישראל וק
שעלויים שרשו במאסרעם של עמים:

ובן זה שהצילו מקטל'ה ארמאה. בצד
מצואר שם ציבצרי הראשונים ז"ל עוד
פי' סתרים וא"ן הכרע מנחם להם דמנחם

מכין חף לנעת סרסוס וקמח אין חשיבות
לחוט שלא יצטל סוט ליג כרוב למר רחלים
הגהיה ועיין במ"ה הראש פי י"א דנבשים
שהניח דין סוט גם לענין נבשים
ול"ב:

ולעירוב חוט פשטן בלמד הנבד"י כבר כתב
לעיל אות ז' דלא חיישי' למדינא:

וא"כ אלו שנהגין עיני אצותיו
קדושים אשר בארץ המה ז"ל
לייחד בתי פאצריקין עיי ישראל לטליחות
של מלוא. ולא לקנות צנדי למר מהפחות
לזה. צריך הוא שאלו קצלו עליהם להחמיר
חף בזהצרות למר גמן לענין חיוז לילית.
ומעשה חששא זו עלמה היא לענין
הטאלליקס של המאקריע. ואין שום
חילוק צריהם וכל הפירץ בזה פירץ גידון
של ראשונים. ועל אלה צעלי המאצריקין
עליהם שפשוט ידיהם בפרטם זו תחלה.
לקנותם לפאצריקין שלהם לענין הרבית
הונס קורא אני עליהם כהכל לכן וגר' ולא
ידע כי חקר יציאנו. כי ק"ף דבר יהי
שבקרוצ יחפרקם לר"ב הסיחור שכתו כן
שרן הצנדי למר מפאצריקין דעכרים כמו
טליחים שלהם. ויחצטלו המאצריקין
עליהם לגמרי. כחצת וסחמתי שמי

דוד לוריא.

שאלה ב

לענין שיפור חורף ורוחב התפילין.
ואי יש חיות הדור מלוא צבדול הרצה:

עיר' תוס' מירובין (ל"ה) ד"ה מקום.
והנס דברי תוס' צאו בקלרה
ומקור הדברים מוצא היעז בק' התרועה
ה' תפילין ק"י י"א (בפיקא דמשפט מקום
הנחם תפילין) ובתי' ציומא (ע"ה קרה)
אמר ר' זירא (וקלחו גם צמיר וצמירי)

ואין לומר דמי' יש להחמיר בצנדים

שנעשו בפאצריקין עכרים יחד
עפ"י דעת המירא [לחווין רפ"ב] והוא
מדברי הראש בק"י ק"י ק"ל שהציל
מהתוספתא. צד"ה צומן שהציל פשטן
ועירף צריהן (אז צטל כרוב) אצל הציל
סיני למר רחלים ועירף בין סוטי למר
גמלים אקור וכי ספעס דחוטין חשיבי
ולא צמלי ומקיים בק"י כדחריה במוספתא
בחלוק שכולו למר גמלים ואחר צלד אחד
סוט של פשטן וצלד אחד סוט של למר דאקור
ולכן בפאצריקין יש חשש לחוטי מין אחד דלא
צטלי. משא"כ צטאלקייס שנחמיר כבר
קודם שנעשה סוט צמי' וצטל כרוב. ד"ה
ומלכד פציקר דברי הקעיר והרליח אלו
כל המוסקים ז"ל חלוקין עליו. (אעפ"י
שהמירא ר"ה לצלר דברי המוצים כדעחו
איכו מוכרח. [ועיין ציחורי הגרי' ז"ל ק"י
רלי' קק"ה. ויש עליו. צה"ע] ולכן
צמי' השמי' דעת המירא ולא הוכירו.)
וגורסין במוספתא בגריקא שלנו שלא חכר
דינו של המירא כלל. אלא שאף לדברי
המירא לפי מה שנראה עיקר צבונתו ז"ל
כמי' הרצ צמית חמיר ק"י קפ"י. דלאו
משרם חשיבות חוטין הוא שלא יצטלו שלא
מלינו חשיבות לחוטין (ובשלהי המורה
פרכין צאור. ומלמר צבור צבד אמצ'
ידלק הצבד דליצטל צרובא ומוכרח לחרץ
צליפחתא אמצ' דחוטין צמלי גיב) אלא
ר"ל שחשיבי לאקור כללים שחל עליהן
אקור כללים (וע"ש צרי' שכתב שהוא
דחיק צ"ל המירא אצל צ"ל ק"י ירלים ה"ל
שעצא מהם דחולין נשחמ' כן. דע"כ
מש' אינו מצא רח"ה דחוטין חשיבי דלא
צטלי. שהרי שם אין הסוט מעורב כלל
ואין שייך צ' ציטול כלל אלא רח"ה דחוט
א' חשוב לענין כללי וחל עלי' שם כללים
ומעשה לענין חיוז לילית צמיר צלר

הליץ. ואחלי פקיק ריב וחרי רק שנים
 שנים (ויש לדחות דמקום של יד נקט ליי
 ובשל יד חין לנו רליי שיחזיק מקום תפילין
 ג' אלצעות אעפיי שלפמיש פלג זרוע
 לכאורי אדרכה מעס רליי שפוא יוחר
 עמקוס ג' תפילין של אלצעייס על אלצעייס
 גיכ. [ויכש לדעת הגריס ז"ל שכל הקיצורת
 כשר להניח תפילין כעיש צקי" כ"ז סקיה
 ודלי הוא נחזיק סדנא יוחר צן הני
 סמחצנ]. אלצ מיע חין רליי לאלצעייס
 דוקא רק שיהיה מעט יוחר מאלצע. אלל
 שקייס עיש צקיהיט שס חיל וואו נפרש
 דווקא מקום יש צראש להניח צ' תפילין
 ולל יוחר אפי' חלי אלצע אייב עייב נחצו
 של תפילין צ' אלצעות ושיעור זה הים מניח
 תפילין צעצרו סכרלס וצ' אלצעות כנגד
 הליץ דלי אלצע וחלי נחצו של תפילין
 וכך הים שצרו נרלס. הלל כנגד הליץ
 יש צ' אלצעות ואייב יש חלי אלצע יוחר
 (צראש על מקום צ' תפילין) וכיכ צקלרס
 צקי" סס. ולזה נרלס נסחצו סהי
 צעירוצין כאן צלשונס שבי ועדקאצר
 מקום יש צראש להניח צ' תפילין משמע
 דשיעור נחצו שיחמלל מקום סהיכס עכ"ל
 וסייעו צקיהיט שס וכן כי צשימאש צרא
 תרתי אלצעי על תרתי אלצעי. ועלשין
 זה וכן כי משמע שדברי שער אחת הן
 עס דצרי ריי צעל סחוקי שלפמינו. ובאחת
 חין שוין סהשימאש צרא סנחיס עלמן
 לצד ססחורל קאצור. סהרי כחצ שחולק
 שיעור זה צעץ סדפוס ודרי זה על מקום
 סנחיס לצד. אלל לפי נרלס ריי צעל
 סחוקי מוקים תפילין סיינו עס ססחורל
 ואשילו נציו לדחוק ולויע סהסחורל
 יכול לסרס חוץ לעקום סתפילין חין זה
 ריח לסחורל של תפילין סססחין של צד
 סעלל וכן של סעללן של צד סרלש אלל
 לדדי ססחורל סהיכס סצין צ' סתפילין

וחמליס דצריהס סהרי צעל סחוקי עפיי
 יקוד דעת ריניל [סהצילורו סחוקי
 צקיהיט (הי) ותי ציומל סס] סמקוס
 סליץ. סיס צין עיניו צמקוס סתפילין וסחזיק
 צ' אלצעות ועליו הים מקום סתפילין סכריע
 חס. דלייב צעייב רוחצ סתפילין לכל
 ססחורל יוחר מאלצע [נרלס סנחצין ז"ל
 להוליל מוצרי סלכות גדולות דרב חלפס
 ססציו צקיהיט קי ריע (וסווא צקלרס
 צמורדי דים תפילין מרוצעות סכחצ
 חיל דפוס תפילין של יד עצר ליי מרוצע
 מעץ אורכי כחלי אורכי דאלצע חס.
 ופוחי כפוחי דאלצע חס. וציח צקיהיט
 סס דסלי אורכי סיינו גוצס סציה אלל
 ארכו כרצו אלצע צמרוצע צעין גס
 כשל יד (וצניי קי' ליצ סציו לשון זה
 מסי סעינור צסס סימאש צרא וכשימאש
 צרא שלפמינו סמועס צראש צהיק ליה
 גס מוס סנצקיהיט סהציו צקי" ריח סל
 דשימאש צרא דאלצעייס על אלצעייס
 ולל סוכיר כלל לחלק צסמו צלל יד
 צאורק אלצע. משמע סגס. לפירו לא סיי
 זה צסמיר) סממילל נלעד דלכרו ורצו
 אלצע (ולדברי צעיהיט מחלק צין של יד
 צאלצע חס ושל רלש צאלצעייס
 וספיי סשיר עשיר להכרלותו כי סס סי נקי
 כי לכן שימור גדול יוחר עשיר ססוס מוכוס
 דגריה"ד או י"ל כסעס רשיי סיי צניעין (ניס.)
 דים כי סמחוק סדפוס של רלש לירק
 לחלק סנחיס ולהיות ריוס ציייהס וקציעין על
 מושג אחר הוליק סמוצע להיות רחצ וסוי על
 אסד שלס סמרוצ. עיש ומוכס ססס לכויה
 צנמל סציה של יד סל שלס מלל רלש צהי"ט.
 ולהילל מועת זו סכריי ריי צעל סחוקי
 דייח סימורן של רלש יוחר מאלצע] סלס
 לא כן סל מוסחס לס עיויל
 ג' זונות תפילין לריי סנצקוס צ' אלצעות
 של סליץ מקום לסרס צ' תפילין של אלצע
 לצד ססליי סמקוס לו למעלס מעקום

הרי הוא בכלל מקום החפילין של אלצעות
(והרעיוני צעירונן שם כי זה כלשון עץ
ואפשר שהמנוח צלל כיון שהיה הלינו
מקני ולפי כל החפילין יש להן שיעור
ולטעמי חיל שהעתיק דברי החוק
במקניו אחר שלא הכירו אלצעותי ומוקם
יש בראש. רק כחז שמך לזה לין שהיה
(אלצעות). אלצ בתי ציומא שם הביא
דברי השומר לא כלשון וכן רק כענין צמיע
וזה נידוקדק כדש שאין דבריהם שוין שיש
כיו צימין בזה אם התיחורא בכלל הצי
אלצעות. וכן צהוק צעירונן דקדקו
כלשונם וכי צראיתם מהא דמוקם יש כי
שמשוע שמהחלל מוקם השמים ולא הזכירו
כלל שיעורן שרי אלצעות כלשון קהית
והוי הכל. (ואפשר נמי מושם דקיל דמוקם
שצראש נראה לעין שמוחזק הרבה יותר
מן ד' אלצעות. וכדש צהי ציומא שם
שיש לחמור דמוקם זה הוא שיעור גדול
ומשמע שהן גדולים הרבה.) ושם כחז
וארי דעלא צודרש (וכן צריעניא וצחשי
הרעניא חיה קי י"צ כחז צשם מדרש
וקראו כן להשימושא רבא על כי לא
למלא דבריו צלמוד צבלי וירושלמי כדש
צחי שם. לכן חשצו שמואל הדברים
צחיה מדרש אגדה.) דשיעורו צי אלצעות
וקמן לדבר לין (שהרי זה מורה כענין
לבן כריעניא הכל קוד צעלמא שמוחמא
שיעור הפילין כשיעור לין אחרי שהוא
צמוקם הפילין):

רמינו שצי החפילין נכנסין לביס טעם
של די אלצעות וצעיכ חין יותר וצי
אלצעות כל די חין. (עם התיחורא)
שאיכ לא היו יכולין להכניסן בביס טעם
ואף שאפשר לרדות דכיון דשיעור טעם זה
הוא מושם חשיבות חיל כדפרש"י איכ
שיעורו טעם על טעם מרובע כמו ציומא
פי"צ דהלכות. איכ טבל לומר שיתכן על
ליון והוא הגיזה לרוחב הכיס וכלומר
שגובהו הוא של צי החפילין יחד לא יותר
מטעם. אלצ צאורק ורוחב הוא יותר (וכמו
שנראה מלשון העיטור שצ"י שם שבי
ועדת קומחו לא שמשני ואם רלה לעשות
קומחן כחצון או פחות או יותר. וכן
ורצ האל שהיציא צצ"י צשם חיה וצברוך
שלאר שאין להן שיעור צנוצם כי והתלמידים
מרחין חפילין קטנים כשיעור אלצע ומחלה
חחת העלמסת כי משמע שהנוצם יכול
להיות פחות מהאורך ורוחב. אלצ חיל
הי" דר"ף שהוצא צקחים קי רעו שכלמתי
לעיל לפי מה שפי צקחים הוי הגיזה
חלי אורך אלצע חמה והרוחב. ואורך
כיוצא אלצע חמה. איכ הגיזה יותר
מהאורך ורוחב) ויכול להיות עד שיעור
טעם כאורך הכיס שהוא טעם על טעם
מרובע חיו חין זה נראה שודלי רחוי
להניח כדרך התיחורא למטה והפרשיות
זקופות למעלה כדרך שמונחין בחפילין
(וכמו צהוקם לפיד רש"י והרמב"ם צעמדה)
(חקיקה):

מידה לדעת הצימ וביכ הרשען בחשונם
קי כי להניח צרים זה עיב זה
ודלי חין רחיה מהא דכיס טעם רק על
הגיזה שאינו יותר מצי אלצעות לכל צית.
אלצ האורך והרוחב יכול להיות עד טעם:
(ג) **אבר** מתיחורו של הרעניא חיל
בחשונם חיה קי י"צ למדנו
רחיה נכונה שערס חין שיעור החפילין

ז' לפ"ד המניא קי קים סקי
שקום הענהג להניח
החפילין בביס זה. אלל זה. מושם שאקור
להניח חשי על חשיר עיש איכ יש להציא
דשיעור חפילין צי אלצעות ולא יותר הוי
כילין ציו הגמלא. מתיש צצרות (כי)
עישם לכן כיס ומרחין פי מרח החפילין
צחך הכיס טעם שהיה די אלצעות. איכ

זכר היום (נולד) דברתי ש' מוסי' חנוכה
על חזן אחת וש' קופות של קולני חפילין
נמלאו צביתר משמע דהחפילין בכל ביתר
יחד נמלאו סך זה; ואיך לפי חשבון
מי קאה שהיא חמה על אחת ביום ג' אחות
לש' כחמד דשיעור חפילין היו אלנעים על
אלנעים ביום צ' אלנעים יהיה סך הכל
רק חמשה אלפים קפיד צחי חפילין.
וכך מועט היה אחד נגד סך הסדונים
שאחרי שם (כז) מי רציו ואיל' ת' אלפי
רצוא. ואעפ' שהיו עם נשים וסך. מיו
הזכרים גבורי מלחמה ודאי לא היו מועטין
כי כ' ונודעי היו זכורין כולן בחפילין
במלחמה. ואחילו שח בין חפילה לחפילה
אחרי (בסופה יד) שצבירה היא צידו
ואחר מעורבי המלחמה. וכיש שהיו זכורין
לנשים חפילין ואחילו כמאל' דכל יד אפשר
משי' לחתוק בכלי זין לא הי' מניחים
ובדחייא צבירייהא דמסי' חפילין. (סדפס
מחדש) שאם הנחתום היה חופה צ' ידיו
פגור וכן חפילין של יד. מיו של ראש ודאי
היו מניחין ומיהו צבירי' פיד (ערס כחגל
דוד אחרי צ"ב אלף שהלכו למלחמת מדין
שלא הקדים אי' מהן השי' להשי' שאלחלי
הקדיו לא היו יולחין השם בשלום. וי'
קלה שבשעת מלחמה עלמה הי' מניחין
חפילין של יד ושל ראש. וצליקעא פי'
שיש וטקף וזוט אף קרקוד בזכות השי'
בזבוע וחפילין של ראש שצין עיניך נגד
הקרקוד. וכעין זה מלחמה להנריח זיל
בחדרה חלי' שם עיש). אלל ודאי שיחילין
לעשות החפילין קטנים אחד. (ויהי' לשון
דעידה כאמנחא שאחרי (צמלה כיד)
(ומנחות ליה) כפסטי' גם בזמנות הגודל
(ולא כחמנח העגול לצדו) שהוא פחות
הרבה וכן אלנעים על אלנעים. ואיך
יעלו ככפלי רפליים הרבה מאוד:

ג' אלנעים באורך ורוחב. שצילר צההיה
(דונחיס יט). דמסקי' דשי' אי' חוץ
בכהנים צעצירה. ולא היו יתור צנדים
מסום דאיט במקום צנדים (ובתי' צחוקי
(טס) דיה חפילין עיש). וכה חפירין שם
וצלחה עירובין די על ג' חף שלח במקום
צנדים חוץ וכה יתור צנדים. וצילור
הרשביא חפילין לא היו ג' על ג' ששיעורן
אלנעים כלן וכמו שמרית צמירש עביל.
(ויסי' שם עוד הרשביא חפילו לאיד
דלילול קטן דהשיב היו יתור חפילו
שלח במקום צנדים. דוקא לילול
שמהשיצותו ארס מנחו ואחילו לאחר
השמישו ומצטנו צמקיו. חבל חפילין
שע"כ גסלקר צליה צעצת שינה וכשמיכנס
לצית' חיו מצטנו צמקיו. ולא היו
יתור צנדים עביל. ואיך שיב חין הכרה
ג' ע' שחן החפילין ג' ע' חלנעות
דהא להאי יד לילול קטן הי' כ' ע'.
וכי הי' שחן חפילין צליול השים שאיט
מצטנו הי' יל' שחפשי' שיש צהן ג' ע'
חין השיב יתור צנדים. ויש לחלק:)
ד) דקצת סך שיכולין החפילין להיות
קטנים מאוד מוסי' (צנדין
כיה). מי קאה קולני חפילין מלאו צביר
הרובי ביתר. ומלל קחפירין צלשון
מלאו צמקיס אחד ובדחמד להלן צמות
די קצין מוח מלא על חזן אחת. משמע
פשוט הלשין דעכל ההצוים נתקצ'
ורחשיהן ציחד שיעור זה. (ואעפ'
צצירושלמי פיד דהערה כ"י ש' מוסי'
חינוקה מלאו על חזן אחת ועלאו
ג' קופות של קולני חפילין כ'. דמשמע
שם הקולני חפילין נמלאו במקום אי'
קחמד. חין זה מוכרח די' דהחפילין
מלאו בכל הרובי ביתר יחד. וילמד קחוס
מן המעורש צליה צה פ' ע' (ע' ולא
(ב)

למזין ז' ציוס מקירין ז' ולא נשאר ימים
ואם נאמר שהמקרה חינו חסד כקורא לא
כמקרה אחרים להילול יום. ותעשה
פלוני לן מחשבות הנל רק שיש לדון אם
קטן יכול להוליל יום זה הקדושה
בהקדשות וגם אם יש לחוש בזה משום חס
הנח לו מארה לאדם שאשתו ובניו מקרין
איתו את ההלל:

(ח) **ואבאר** צביד על אחריו ראשון
חידי דוטר חילי נפסיק
ושדי ליה דלכאורה חף אם נא' דהא דחבא
עליו מארה שלא למד לא שייך כח צנחמין
ובלל שחיה שייך לקדושה דיומא של
החפלה. שכל חסד מחייב ללמוד עלתו
להיות צדי בהם. (ולכן חלמי צפיקי ר"א
פ"א כשהיה ר"א ע"ה וצא ללמוד לשני
ריצין שאלו חסילה לא למדו ודוק ק"ש
וחפלה וצנחמין ולמד אולם חסילה לכל ע"ש
וכן צו"ח דק"ח י"א צנחמין דבן הקלב
ואמר עשיתי הרב המנוח מוהרי"א כו'
י"ל עמא דה"י ח"ן לאדם מוליד חבירו
י"ח (כ"א בחפלה צנחמין וצנחמין צו"ח)
כדאיחא צירושלמי שהצילו הסיקקים ולכן
חונה עכאריא ללמוד) וכן ל"ל ע"כ לבי
בינת הרומזין צנחמיה פ"ב דצרכיה
(שהציל הרין בקלרה צניקה שם ובצפ"ב
דמנלה אמתני דהכל כשרין לקרוא כמנלה)
דלמסקנה מהני צנחמין גדול ויירי [ויירי
שו"ת ח"ס ח' א"ח ק"י ח' צה"ח] וי"ח ה"א
דחבא עליו מארה צנחמין שלא למד לחוד
הוא דצו"ח ח"ן כחן כלל דהא צר חוצא הוא
וכן לפי הרשנ"ל צנחמין ח"א ק"י קס"ט
דעבד לכ"ע ח"י ח"ן המורה צנחמין ל"ב
צנחמין כן ח"י צנחמין ח"י ח"ן ח"א ח"א ח"א ח"א
דצנחמין ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א
ובניו מצרכין לו ולא הוצרכו עבדים
ובזכר צלק (קליא) יצואר גיבא ח"א ח"א ח"א
לו מארה עש"ה דל"א יע. חלל אם יע

(ס) **גם חסד** צנחמין (ח"ס) צנחמין
בעל צנחמין שנתן מראשו ואחזן
צידו. דמחמץ שנתן צנחמין ידו ונלח היו
כרסין עד שפסע ידו וחללה לא ראה
הקסדור ח"א צידו וחלל מה זה ציד.
ואם ה"א לריבין להיות חלצניים על חלצניים
(וצנחמין חלצניים כניל) ח"ן להעמינם
צנחמין ידו (אם לא שהיה כנן קנחמין שחלל
חפיו ד' קצין (ציומא ח"י) וכ"כ):

(ו) **ולא** ידעתי מקום הידור יוסר צנחמין
מאור ואעפ"י שצנחמין כחצ וח"י
היו ע"י (מן חלצניים על חלצניים) שפיר
דמי. ח"ן ר"ל דעדיף ע"י דח"י הר"ל
לתימר שפיר ע"י. חלל ר"ל דכל חלצניים
ולמעלה שם. ולמעט דציר מהני לכחחילה
לא. ולא עוד חלל שכיין שרוחצ מקיס
הכחח חללין צרשם לא כחצנר. ומקיס לו'
שחם י"ח גדולים הרבה. ידעתי עכ"פ
רוחצ החפלין ח"ן למקיס הכחח להנחמן.
[וגם משום זה ח"א חלחמין נמי ליבא עיין
מג"א ק"י י"ב קצ"ו. צנחמין]:

דוד לוריא.

שאלה ג.

פ"ד אם קטן יכול לקרוא בחורה להילול
אחרים יד' מוצחן כמנהג שלנו.

הנה עיקר הספק הוא חלוי צוה.
שחם נאמר שהמקרה חל הצו"ח
צח' כמנהג שלט חסד כקורא הוא צנחמין
בחורה כל הקריאה (וכחש"ה ח"ה"ש)
שחח"ל בן לר"ך לדרק ח"א יש לחוש
לדעת האומרים שכל הקריאה חסד לקריאה
גם לדעת האומרים דח"ן מותר לקצן
לקרוא חלל. לאחר שקרא השלישי או
הראשון לכל חד. ומפסיקים כדאיחא ליה.
וגם לדעת האומרים שאין קטן עולה חלל

אשׁוּלֵי בָקָן חִירָבָה אֶלְטֶרֶךְ לְחִיבָה לְבָרִי
 עֵשׂ . אֲנִי בִשְׁאֵל דְּבָרִים וּבְשִׁיר בָּקָה
 סְהַעֲלֵה לִיךְ לְקִרְיָת־חֵלֶה גִּיּוֹלִי שְׁנֵי
 וְחָף צִוִּי הַהִנְחִים לֵאמֹר הִיוּ סִבְלִי מִיִּמִּינִי
 לְקִרְיָה וּבְשִׁירָהּ דְּרִישׁ (בְּבִיר שְׂבִיד וְרִישׁ
 כִּי תִשָּׁא וּבִתְחִימוֹתַי יִי יִתְרוֹ וְצִי וְקִרְיָה)
 שְׁהִנְחֵנִי הַיְּסֻקִּי . וְכֵשׁ עֲתָה צִוְּתִנִּי
 זֶה דְּבָרִים וּבִן שְׁלֹמֹה חִיָּן בָּקָהּ בָּךְ לְפִי
 שְׁשִׁימְכִין מִלִּי קִרְיָה שֶׁנֶּן . וְלֵאמֹר לֵא שִׁיךְ
 לְחֵלְטִי כֹה בְּשִׁבְלִי שֶׁלֵּא לְמַד . אֲנִי הִיוּ
 חִידִךְ עֲמֵתָה דְּרִישִׁי . וְחָף לְמַד תִּבְרָא לוֹ
 מֵאֲרֵה בְּחֻזָּה אֶת קִינִי לְעִשִׂית שְׁלֹמִי כִּי
 שִׁיךְ כֵּהֵן . וְכֵשׁ לְעֲמֵתָה דְּשֶׁלֵּא לְמַד
 דְּקִרְיָהוּ הַיְּסֻקִּי זֶל וְכֵהֵן יִלֵּי לְעִיָּקָר
 וְכֵהֵן צִרְיָהוּ שֶׁסֶּה תִּבְרָא מֵאֲרֵה לְבִן כִּי
 שְׁלִיךְ לְבִן עֲשֶׂה (וּבְקֵץ צֵן עֲשֶׂה בְּחֻזָּה
 לְהַחֲמִיל מִסֵּנָה . וְכֵהֵן לְמַד עַל וְכֻסֵּי
 מִקְרָא כִּי בָרִים יוֹדֵעַ לְהַקְרִית מִסְתַּמֵּה)
 לִרְיָה גִּיבִי לְהֵאֵר עֲמֵתָה דֶּהֱא בְּגִדֹל מִקְרָא
 חִיטֹי לֵאמֹר תִּבְרָא עֲלֵיו כִּי . וְעִיָּה הִיוּ
 עֲמֵתָה דְּרוּקָה בְּכֵהֵן כְּמִישׁ הַהִסְקָה שְׁחֻזָּה
 לְעִשִׂיתִי דְּלֵאֵי בְּכִי חִיבָה נִכְהוֹ [וְהִרְעִיבָה
 בְּחֻדוֹשִׁי וְהָרִין שֶׁסֶּה (שְׁהַעֲתִיקוּ מִהִרְעִיבָה
 כֹּאשֶׁר קֵהֵם רֹוֹץ דְּבָרִי הָרִין צִוְּתָה הֵן
 מִיַּעֲתִיקִים בְּשִׁפָּה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחֵרִים
 מִדְּבָרֵי הִרְעִיבָה) הַיְּסֻקִּי שֶׁסֶּה בְּגִדֹל דֶּךְ
 הוּא לְהַקְרִית לְאֲחֵרִים חֲעִיפִי שְׁהֵן יוֹדֵעִים
 לְקִרְיָה . וּבִתְחִימוֹתַי לְכֹאֲרֵה צֶהֱלִי דְּמִחֲנִי
 הִים שִׁיךְ לֹמַר דְּלִדְרָבָה מֵלִיָּה מִן הַיְּחִיבָה
 כִּי כְּעִיָּקָר דִּישָׁה צִנִּי שְׁעוֹשִׂין מֵלִיָּה אֶחָת
 בְּקִרְיָה וּבְשִׁירָהּ שֶׁלֵּא מִצִּיךְ וּמִצִּינִי יוֹלָא
 וְכֵהֵן הָרִין פִּיקִי הַקִּירָה עֲמֵתָה אֶחָתִי
 דְּלִין פִּירָקִי עַל שְׁמַע פְּחֹת מִעֲשֶׂה .
 וְכֵהֵן שְׁבִירָה רִבִּי כִּגְרִיָּה זֶל צִנִּיאוֹרִי אֶחָת
 כִּי חִי סִיק יִצֵּן מִן הַהִסְקָה . וְלֵאמֹר עֲשֶׂה
 שֶׁלֵּא הִרְעִיבָה וְהָרִין שֶׁלֵּא פִירָשׁוֹ כֵּן הוּא
 דְּקִיל דְּהֵלֵל שִׁיךְ לְקִרְיָה שְׁמֵלָה דְּוֹמֵה קִלָּה
 לְחֵמֵלָה (אֲנִי לֵאמֹר לֵא נִגְמִי דֶּהֱא לֵא צִעִין

עֲשֶׂה דֹקָף) וְכֵהֵן מִלְּבִיָּה וְכֵהֵן וְשִׁפְרֹת
 דְּרִישׁ . דְּלֵאֲנִי בִּיהַר צֶהֱלִי אֶת מִלְּבִיָּה
 שְׁלִינִי בְּקִי בְּפִחֹת מִעֲשֶׂה כְּמִצְוָה בְּשִׁישׁ
 כִּי חֲקִלִּי עֵשׂ] גַּם לְעִשִׂית לְשׁוֹן תִּבְרָא לוֹ
 מֵאֲרֵה . צִעֲלֵנוּ מִיִּכְרָה שְׁמֵשׁ צִוִּין הוּא
 שְׁלִשִׁין זֶה כִּיל שְׁהֵא נִקְמֵךְ לְקִרָה (מֵלֵאֲבִי
 צִי) אֶת לֵא שְׁחֻזָּה עַל לֵא לְחַם כְּבִיד לְשִׁמִּי
 (וְכֵהֵן שֶׁסֶּה לְעִיל מִיָּה לְבֵן הַהִנְחִים צִוִּי
 שְׁמִי וְגִי . וּשְׁלֵחֲתִי בְּכֵס אֶת הַמֵּאֲרֵה וְאֲרֹחִי
 אֶת צִרְכּוֹתֵי כִי . שֶׁלֵּא תִבְרָא עֲלֵיהֶם צִרְכָּה
 בְּיוֹצְרֵהֶם לְהִיָּת כֵּל הַמִּצִּיךְ מִחֲצִיךְ לְהִנְחִי
 צִרְכָּה אֶל צִינֹו וּבְצִרְכָּה הֵלֹו שְׁלֹטָה
 הַמֵּאֲרֵה (רִיל) וְהֵלֹו תִבְרָא דְּנִקְטֵי הַיְּסֻקִּי
 כִּיכְהִיִּצ וּשְׁלֵחֲתִי כִי (וְהֵאֵהוּ דְּחֵמֵר צִעִי
 שְׁחֻזָּה וּבִירִישׁ פִּיגִי דְּמִיָּה וּבְצִינֹו הַהִסְקָה
 צִוִּיק (כִּיל) דִּיהַר מִבְּחָן כִּי בִּשְׁלֵל הַשְׁעָה
 מֵלֵאֲבִי אֲחֵר גִּי יִישׁ צִלִּין לוֹ מֵהַ יֵּאֲבֵל
 שְׁחֻזָּה מֵאֲרֵה לְכִכְהִי שְׁהִלְרִיכּוֹ לִידִי כִּי .
 שְׁמִיחֵק הַיְּסֻקִּי צִחֲשִׁי חֲלֵק אֶי כִי קִסִּת
 לְפִירָשׁוֹ גִּיבִי מִשִּׁי שֶׁלֵּא לְמַד יִישׁ . לְעִיד
 הוּא נִקְיָךְ לְחִידִךְ קִרָה (מֵשִׁלִּי כִי) נִטָּן
 לְרֵשׁ חִין מִחֲקִיר וּמִעֲלִים מִיָּה רֵב מִזְרִית .
 וְכֵהֵן שְׁכִינִי שְׁחֻזָּהוּ עֲרִי מִתְּנֹו) וְכֵהֵן הֵהִיָּה
 דְּמֵחִיל אֲנִי יִישׁ בְּקִרְיָה (צִי) וְהִסְקָה
 וּיְהוֹשִׁלִּי דְּמִעִישׁ . יֵשׁ לֵא קְמִיכָה עִי . וְכֵהֵן
 הֵהִיָּה דְּפִיחָה דְּשִׁנָּה (כִּי) תִבְרָא מֵאֲרֵה
 לְאִישׁ שֶׁלֵּא הִנְחֵה פִּיחָה כִי (וּדְנִקְטֵי שֶׁסֶּה
 לִי) . וְהֵאֵהוּ מִשְׁחֻלָּחַת צִשְׁעִרִים נִקְמֵךְ
 לְקִרָה דְּמֵלֵאֲבִי הִנִּיל) וְלִיכָּה גַּם כֵּהֵן בְּשִׁישִׁין
 הַקָּתֵן שֶׁלֵּא לִיבִיד לְהַקְרִית יֵשׁ צִו מִשִּׁם
 צִוִּין וְשֶׁסֶּה מֵאֲרֵה חִי :
 (צ) **אלה** שְׁבִאֲמֵה אֶי אֶפְשֶׁר לְהַחֲשִׁיב
 כֵּהֵן לְקֵטֵן לֵאמֹר בִּר מִיִּצְחָה
 לְעִין קִהִית . כִּיִּין דְּעוֹלָה עֲכִים לְמִנִּין י
 (אִיךְ שִׁהִים פִּירָכּוֹ) הִרִי חִיחָה צִוְּתָה
 קִרְיָה . וְכֵהֵן קִיָּרִים פִּיָּה הִלְכָה דִּי
 מִרָה וּמִחֲנִים שִׁבִּי צִו שֶׁלֵּא הַיְּסֻקִּי וְהַיְּסֻקִּי
 וְהַיְּסֻקִּי שְׁהִנְחֵנִי (יִהִים לְחִטְקָה) אֲנִי

רש ערכין לערין צוקרין) זארגאנס קאטער
 ופיין צהנדיג פיל וואלטות חסלה חס
 אות פ) יכול להיות מקרה. וכן חסה
 לפי ש' שראס "מחש" מהריו מרענצירב
 הניל דנשעיד כגון צער שטלה כפרס לא
 חייסין לכבד ליצור וקורין לחי נשים)
 וצור יש צקטן להוסף דאדנב שיד
 צמלות קריחת התורה שצקרה חנו כח
 להשמיע לליצור למען ישמעו ולמען ילמדו
 והרי קשרם אחריהו צמלות חת ומלוח
 חז' וצד למדס חרה. וכן כחז הכז
 המחזיר (חציה של הרשעים) צסקוד
 למגלה אמתותיו דקטן קורס צמור חיל
 וחצפי שזא מצד הרי קטן יש לו גח
 שייכות צמים עד שחכים מליון למדו
 עכיל. וכן כחז עוד שס אצריחא דהכל
 עולין למען ז' חפילו קטן חיל ועוד קטן
 מצד חוליל רש לו שייכות צמים גס
 אחרים מליוס למדו עכיל. וציקר חקת
 קסיה צציל לימד חורה חיל שאל ילדי
 ג' ימים בלל חיס בדחחא קיס מרוב
 צחקת קריחת צהיב. (ולפיז נשים וצדדים
 שזין צחיו חורה בדחחא פז דנרבות
 חרס.) וצזיק דקדושן חסינ לאו צבי
 חיוצא בקריחת צ' וד. חכל קריחת חסי
 צצנת ופי מועדות שציקרס לפי סראס כדי
 שידעו חצלה למדח ולצמות צוקן ושייכ
 צבו נח נשים עומח קי קפיז קי ג' וצחסי
 וצחיל קי רכו צוה.) וחסי נח דחילת
 דלרי מכסיר צקטן קורס חפילו בליצור
 להוליל צנים ידי חיצון ודחח' צצריחא
 צמילס (כ) קטן הייח וקראחי למעלות
 חרע וצוקרס. ומשמע דלחילת רש
 וצוקרס יח חיה. וכן צחצחח ח' צ' צ'
 דחילת הדי חררי חכלי סחסי שיהי
 סקדס קורלון חוזה לרבים וכן חיל
 צירושלמי וחכלי נהני סרובס (כיס ציקר
 חגי פירש קשרס וכן סין פ' דשצ

לדל שייך למחנה חזבא לדדוקי (וכן צריח חגיגה (ג) נשים צלות לשמוע כי טף למה צאים כי חבל קטרים המצרים צאים גיב ללמוד ולשמוע רק דלל שייך לומר חזבא עלי חגיג דצרים ערכין מרבי מהכל חייבים לחתוי קטן שהגיע לחייד לעיין כמה לצרים עיש) חייבות לשמוע קריאת ספר בלשנים עילי. והוא כסמך לקרא נחמי (ח) ווציל הכהן חת החי לשם הקהל מליש ועד אשה כי וכל מצין לשמוע וגוי וקרא צו וגוי נגד הלשנים וגוים והמצרים ואלי כל העם א ספר החורה. ותרי ילדי כמה ירי קהית צס (ואלספר האי וכל מצין לשמוע דכתיב היינו קטרים המצרים וכדברי הויס הילי אך עיקר הש"י היה כאלה מצרים הם המצרים לשם כתיב לשון הלוי מצרים לשם אך לשון לשמוע לא כןחשמי) וכן יש להיר חיות חסיק דמגילה צריח וחסימ שגין צס ציפול וחלכס לעם ופרשי חסין דנשים חקורים צומלכס הי דחייצין צקריאת חגיגי וצמיל קי כפיצ סקקי החיל כחצ צמחה כהנו ללאת חולה. ואלי העעם כיון דלחין מחנמין עתה חין היעלת לטון צשמיעה שגין מצרים בלחיק וליא מחנמים חיקולק ומפרי שלא רלו לסמך לעשות צוהי חננוס חדש בלעין סלני לחננוס צו צצבור לון צעלו החננוס ומחילא שמיעה פשים גיב. (ולפי חסי צעבר שעיולה למקוד (וכדלי) צירחלמי פרק צרי חצר היד והציל צצרוק צי ענד צס ילמדו עיש וכן מוכח חסיק דידן ספיצ דכחוצות (כס:) וכן מצולר צחשובת חחרית חרומננדב קי חמוצא צמדרי פרק החקין וצריצי יוחס חדי צי חיד דנקט ליטנא דציחא הכל עולין לחין זי חיליו ענד חיליו שפסם. וצמסחא סלני ליחא (אולי קיל דעלשון הכל מצרים מצרים כשים בלחא.

לקורין האחרים ללכת צנכחו קודם
הקנה שהיהם והחיתם ענד לא חזרו
אלה על הנדבה שהם ממלת מזה ומזה
דרכן על הקוראין ז. אצל על אלם
הקריאה פשיטא כיון דעכ"פ עולה למיין
ז לא שייך לומר שאינו מוליד אחרים
י"ח. אי משהו דהוא נמי חסיד צד חסידה
קלח במלח סת או משהו דמינו חסידה
ומזה רק עיקרם מלות לשמוע וללמוד אי
השומע עמי גדול או עמי קטן. וא"כ חף
לענין הקוראי' עולה, להפליאם בעלם
הקריאה. אין חסידן זה יוסר מכל
הליצור שה' מקים לחוש שלא ילאו
בהקראת קטן מקרא:

א (ד) כי אה נאמר שהקורא כנכסנינו
אינו חסיד בקורא עלמו אהנס
כן הוא לפי הדגש בשקציו דים הקורא
עומד ובחשיו מדעמו דלא מקחצר
שהפילה לחורש שא"י לקרות ינדק על
קריאת ש"ן אלה לרד שיהיה יודע לקרות
בדקדוק עם הש"ן ויקרא עמו בנחת [וכן
היה נראה לכאורה שאף לפי דעת החסיד
שהיה שלא לזייג את מי שאינו יודע
בנחקרה בבורים. אי"כ כאלו גמי לרד
שיקרא העולה עמו כמו בבורים. דגם
ודאי דיכא הכי דלשון מקרין דתנן דהם
פי' שהם עונה לחזרו (וכי"כ לשון מקרא
המחבר בקים מלות חלילה פירושו שהחייב
הי"ב וסיבמה לענות מה שקורין להן)
ובן מלחמי חסיד שכתב הכענים בחשיו
קיומן חבים וזיל שמי הקראת ביבורים
והיבמה הוא ששאי קרא והן עדים לחזרו
מה שהוא חסיד כמו דהק' הלא שכתב קיבה
ומה' קיטה עכ"ל. וכן דרין כיון שהקרא
וידיו בבורים עמן וידיו מחייב כחול
לסודות ציו. וכי"כ היבמה לענין וידיו
מעשר שמי פיל מהלכות מעשר שמי היה
חיל ובאורח אחר צמי צמי (כלומר ואינו

גמי הדליקה חסידן צמח צמח הצידור
הניח לשון הידוש' מנאוי סתקם שיהיו
קטנים קוראים אותם לרבים) וכ' בהגיה שם
במגילה בטענה בנחת להלכה ובהנחית
פיי"ב והלי חפלה היו פכתו וקרא אותם
קטן עם הגדול ואפי' בליצור. נראה גי'כ
שלמים הסתעפה הוא כתב כן. דליל
עם הגדול. דלא כסל"י לומר דהנחיתו
כפי' דלא קיי"ל בוותי כמי' שם פ"א הי"ב
ולא מיישין להם דמזה לעשות שומים
כללו. דהיינו נמי משהו דקריאה המגילה
חף שיקרא לפרכיוי נוסח ומלח קריאה
כדלחמי' (פי"ב דמגילה י"ח) מינו י"ב בבלה
מלות חית גי'כ דקטן שייך זה (ומה שהעם
היה חסיד לומר דר"י גי'כ לא פליג כ"כ
במגילה אצל בריה מורה ובהבי קאמר
לג"ס בנחת בשמימות שהדליקה חסידן
לעולים ואלא כדברי צמח העמוד שהגיה
הרין שם וספסל וסתמי סוכה (וכן דעת
דליו צמי) דלמי דפקקו בוותי גם בריה
י"כ. ואינו רוצה לקריאת הלא שאינו
הלא כסודות וסבת ובקיס ופסיקיס
בנחתיה:

ג **וממוצא** הדברים אינו למדין גי'כ
דלא שייך כאלו לומר
בקטן. הוחל ואינו מחייב אינו מוליד
אחרים י"ח כיון שאינו חסיד שפולה לענין
ז עכ"פ חף נוכל לחסיד אותו אין
מחייב צדד. חיל המחירי (חמחמחין
דקטן קרא בחורם) שאין סבוכה אלה
לפסוע לצד ואין זו מלה גמורה כשא"כ
מלח שכתב צד כל שאינו מחייב צדד
עכ"ל. וכן כתב הדגש פי' דנכחית קי'
כ חיל והם דקלוקי עזד ואשה וקטן
ליתחמו בחית למיין ז' משהו דקיס
לשמינה קלי עכ"ל. ואף הרין לשמינה
שכתב שאין סקטן עולה למיין ז' אלה
באמרי וכל דלשון ובסיון לפי שא"כ

שנה"ל: דה"ל:

[illegible]

יולא ית צמוצ שיהא כעניה) ואם רל
 להסודות כל אחד (רל צניא) חלל ודאי
 כיא חייב לאומרו (צניא) מתודין עיב
 ורל שזה גיב ויש רש. הירואה רל צנריות
 הירואה והא חסור לא קא חידה שכתב
 הסוד. קי ריט שהקשה הראש ז' דהא
 שומצ כעונה דמי ונדחק לייצבו עיב.
 ולפומא חלי שפיר דהולדה כמי טעין
 וירוי דקא נומל לחייבים טיבים (יכס)
 צקסנה טיבי פעמים צלשון וירוי מעבר
 ופעמים הודיות מעבר כי טי המלות ערין
 (אחד) ולכא עקשה דצטון פעירה צני
 ולא כשימצא חצי צנרו. ומשכ דעני צחרי
 חמן. וקיל (סיפ צחרי דשצווע לוי)
 דחמן צו קצלת דצרים והרל צמוד צנין
 וכן הוא צלשון חסיפ פיג דרים ושלי
 ויעד קען דק כי וספיק דצי וצפיק
 הקומץ הכל צלשון שנים קוראין) אך
 טיטו, רואות צומן הוא כמעט רוב העולם
 לא החזיקו לנהוג בן ולין קיין עם הסין
 צלחש והצני קי קהיל רלה להסוד
 המכב הוא לפי הוהר עיב ויין חשינת
 הריא חלי הסקרא קון חסין. גס צאחת
 צעיק הדצר שולח קהית כיונחה להשמע
 וללח לליצור איכ מה שהעולה להי קירח
 צלחש חינו יולא חזה פוס הובלת לליצור
 ומלחתי חסיכ צחשו צמחים ראש (המיוחס
 להראש) קימן רליא שהגיש צוה ונדחק
 ליתן טעם צוה עיב (חס לא שהו טהגין
 כהחג צר רומית שהציא חצי קי קהיל
 שהתקרא מקרא החינה חסילס וחסיכ
 חחר העולה והומרה (צקול רס) ואף
 לצי צני רצני סעדים גלון שהציא
 חרדיא והעתיקו חצי ריב קליט באס
 כשמקין לו מלה צמלה יכול לאומרה
 חוהר לקרואו כרחם כוונתו בן. וסנה
 כלשון מצומר יוחר צנוף חשונה רצני
 קעדים גלון הכהינה צחשונות סגלונים

שהוא הרי מוטענצירג ועדנה הרי
מוטענצירג ב'הש' ק'. ק"ח שהנחתי
לציל חות ב' מורח דק"ה ללא לשלם
לגד קאמער פאליט בולן ווונן נגיד
וקטערס מורח. נח הפהיק שש לשון הש"ס
סבל מולין ולא סבל מולין פ"ח.
ולא ודעזי צדד סימן מלאי ק"ה לשון

להם ענדין כמנהג שלם דשציר עמי לעלות
 וצרי וביא יצדק. צשכל הקורט שקורט
 ופעמים לשם וקרות וסעולים חזכרים
 צשניו. (והם עדיף עמי ממה שצדק
 סוף עלום ופעמים על מליה סחת. וגם
 עמים חיבב סצנה צרי דסחטת צמליה
 קריחות חצי סהקורט חינו חלח א')
 ומים הראש הלל מסצנר סחול יצדק
 על קרות סין. כנר כנר צהיל סס דשי
 סזה יצדק וזה יקרא וסחי סחת צססצח
 עכיל. ומיית לה צירושלמי סס צחית סקרא
 סת סמיליה וסנן לחסר וצדק עליו וסין
 זה קורט וזה מנר ומסחי סחצ. כצירה.
 וכן הצוח סחי צקון קחיל ססס. סחי
 צסס קר סססס (סחי צר סחיל חניד
 רסס קל סרסצד וסחי) צקיל דקיר
 סלוקמי חניס חססיה סחריס ססית
 וסחס (וקירט) וסקומל מנר. וסרסס
 נרסס דסוה קיל כמיס צמרדי סחי
 וססל קיון סחלי צסס רציו סחיס
 דדוקא צמיליה סחור כן צירושלמי וסחס'
 סכוין סין צמליה כיל וקירט סחיל
 רציס יח וסו ככל מליה סחי מוליס סחיו
 סכל קסיה חין סעצד מוליס סיסיס יח
 צצרכו סחי כל סחד סיינלצד (וסליצו)
 סין ססוים סיינים צצרכה כלל סין צי
 סיון קייר מים לסרס דצרי סחיסס
 דסוה צוה ועין רליס סרס כסו, סרס
 ק' ס') סכל סייל נרסס דקיל כיער ר'
 יסל סחי צמרדי סס דסצרכה צשכל
 בל סליצו וסלל כסן כמי קורס סקסיה סיה
 מוליס צצרכו כל סקורין יסו גיב דעת
 סיעים סיינ מליה סו ססס. צססצק
 סעוד ססחי חיל לסור ולצד דילל
 צצרכה קרסין (וסק סרססיה ססס)
 סרליס סרס סקורט עימד קי סיעיה
 סליד לסור ולצד. חין וסססס. לומה
 ססלון עיד סחי ג' יסל וסססססס רצו

עולין ומכנה גפרשו כן להשלים לרצו
 צבדי שמוכל להוכיח צמנו הדין חדש הזה
 וזה מלאט שלהי ציק ד"ס ר"י הכל עולה
 למתן הכלת וסיה לבל מין קשר גודל חס
 ה' חנין או הגדיל (ע"י חידושי רבצ"א
 שם וצ"י ח"ס ק"י ח"א) מחזיק כל השיעור
 כולו עולה. וכן הא דלמחזיק פ"ד (רנה
 ל"ו.) שם (כ"ה) ימי לידה וימי קדש שאין
 רוחה כהן עולין לקפירה זיבחה פירושו
 חף לבל הימים. והרבה כ"צ. ואדרבה
 שיהא פ"י עולין דוקא להשלים לרצו אין
 מליכי (ואין צבורי כע"ה דוגמא לזה
 כי"ה ה"ה דתמן פ"ב דמקואות מ"ב צ"ח
 פירות פחמים מעלין כי בטל קאה וכתן
 קאה. דק"ל שהוא עד רצו) ואפילו יהיה
 פ"י עולין משלימין. אין זה ודברים לדעת
 הרין. דל"ב היה משמע דוקא להשלים
 ממש לשציעי וכח"ס הה"ר (צ"ה ל"ב) ג"ה
 הא ר"י דלשון עולין למתן ז' משמע צ"ק
 ז' (ודומ"ה לה"ה דרפ"ב דמקואות שמעלין
 ולא פוקלין כי מקום שיש בו מים קאה
 קאר אחת ונבל אחד מהם להוכיח העולה
 פירש השלימות) אבל לדעת הרין שצ"ח
 נהגן דלשציעי או לראשון. אין עולין משום
 צרכה בלדך. להולא חסדים הקוראים י"ח
 צרכה לשים עיקר ד"ה שהסיוח והמחוס
 מצד עכ"ל. ודאי לא משמע מלפ"ה כלל
 חף. אם נפרש עולין לשון השלמה שיהיה
 השציעי שהוא המשלים ממש מילא מן הכלל
 פירש לשון עולין ובקושיה החוספת צ"ה
 ר"ל. ועמ"ל אות י"ח ח"ה"ס (ואפילו
 כל משלימות ממש חששי שפיקרו ודאי
 נסתר כל מיעוט המשלים לרצו דוקא
 ודמוכח צכ"ה וצפ"ר ה"ה דקפ"ד דמולין
 (צ"ו.) ע"ש צפ"ר. ועיין פרק חסרה
 (ב) והשלימות ובר' ד"ה מלאט צפ"ר
 ב"ל לז"ן (ע"ה) ופ"ק דקסדרין (י"ב)
 פ"ה דנשים משלימות להסורין כ"ה דלכאורה

ללא דוקא מצדן חלל אפילו כל הסורין
 מן הנשים מן רצו הדין כן למיד נשים
 צרכשן מזה וזה וזה לפי הנסחא ישינה
 הכתובה שם ע"ה צ"ס ק"י כגון ירכח
 ד"ה גברי מהורין וסיוח נשים מהורין ע"ש
 גם הריצ"ש עליו הצי"ה שם שח"ס ח'
 הקשה לו דל"ה הל"ל מלטרף. וצפ"ד
 דמולין (פ"ה) מ"ה שח"רף פירושו מחלה
 של מחלה ע"ש וה"ל למקט כהן משלים.)
 וקיים שם כדלמחזיק צרכה לרצו מומין
 ול"ה צרכהא ש"ה לשון מלטרף צקטן
 צרכה. רק לשון מומין עליו וצ"ח דמי
 ואין וצ"ה נקט לשון מלטרף ע"ש
 (ול"ה כ"ז לכאורה היה מקום לומר דלשון
 עולין פירושו כפי הלשון הרגיל בצוקקים
 על השומדים לקרות צחורה צ"ס ע"ה
 לקורה ופ"ר שקורין על צימה צ"ה ש"ה
 כמ"ע ל"צ"ר (וכח"ס צפ"ר נחמה (ח)
 ויעמיד מורא הקישר על מנדל כן אשר
 ש"ו לדבר וע"ש צפ"ר וכן בקריאת המלך
 פ"י הקהל ש"ה מ"ז דק"ה (מ.) שגישן
 לו צימה של כן לקרות ע"ה. וכ"ה הרמז
 פ"י מהלכות חלה ח"ב ווענידיים צ"ה
 צח"ע כ"ה ש"ה על"ה הקורא צחורה)
 מ"ה ל' למתן לא משמע כן. דל"ה הל"ל
 עולה לקרות צחורה אבל מדה"י ע"ה
 למתן משמע דעולה להשצן קצ"ה למתן:
 (וא"י) **ובת"ש'** הריצ"ש סימן ל"ה
 כתב לדקדק מדת
 חשילו אשר אפילו קטן. ולא ח"ה חשילו
 נשים חשילו קטנים משמע דכולם קטנים
 לא. גם זה ח"ה סי"ע לדעת דל"ה
 לידוק מ"ה דוקא קטן או אשר ח' משלימין
 ולא יותר וכדעת הרמז ש"ה להלן אות
 ט"ו צפ"ר. וה"ה מ"ל הריצ"ש שם וצפ"ר
 ש"ו וכן מ"ל הרין אמתתין דקטן קורא
 צחורה מצו"ה דדוקא צטולין או רצו ככולו
 הוא דלא אבל מיעוט ז' קורין ש"ה

עולה לה יעיש. וכי בקלם בחשונת
הרשצין חיל חוד סיי קליט עיש. וסרי
הרין עלמו חולק עיז לפמיש. וליע) ואין
זה נכריה כלל דיל טעמא דלא חשיב
מלחא דמפטיח הוא כדקטו צסיס(כי עיז)
משום דליז קורא אלל משום כבוד תורה
ואינו עיקר המלח. כדאמר שם דלשכי
אינו עולה לענין ז' ולשכי לא תקטו כבודו
קרייה פקוקי צנצא:

(ס) **נמצא** לדעת הרין שים קמך
רואה מן הש"ס. פיהם
כדאי לקמך עליו להוליא קממא דחנן
קטן קירא בחורה מפשטי דמשמע צכל
הקריות וכמו ומתרגם דקמי שחול כל
הקריות בולן שלא הי דקן להעמיד
מתורגמן מיוחד לכל קריי אלל מתורגמן אחד
לכל הקוראים) ומש"ס הולך רש"י צפי
דמגיגה (יד) לפרש הא דאין מעמידין
מתורגמן על הליצור פחוס מכ' שנה דעל
החכם הדורש קאי ולא על המתורגמן
עלמו משום דחזין כאן דקטן מתרגם
והיינו כל הקריות (אך אפשר לשלם דהתם
חשוב עמי לענין להיות מתורגמן על הדרכה
לל רבים. ועיין בהוספתא פ"ג דמגילה
שהביאו הרמ"ק והרא"ש ס"פ הקורא עומד
בר' ס' י"א קטן מתרגם על גדול אלל
אין כבוד כו') וצמיון שכיו כחז הרמ"ש
הקשה תחכם השואל לפי הרין אדחמי
קיסא אלל אינו פורק על שמוע לפלוץ
צדיקה. וסריצ"ש דמה זה דאדרבא הא
הי צדיקה עמי דמייני צקטן א'. ואין
זה דחוי צדור. דיל דליכ עמי אלל אינו
פורק על שמוע דקחמי הא כה"ג אף צקסיח
ומפטיח. נמי אין קטן קורא כגון שפטיח
צמוצה היום שלדעת הרמ"ש שפטי שכולם
נעמי צקטן א' אינה צקטן כמיש לעיל
צשמו. ומיש עוד שם הרמ"ש לרמות קיישיהו

ומעלימין. והדקדוק וייע חני אשה או
קטן לשון יחיד הוא דקדוק קלוש מאלד
דזוכתין מוצא אשכחן דאין התנא מדקדק
כי צום (ועיין תוספתא ריש מגילה (3)
דיה נשים כו'). גם כאן יש לומר דלשכי
נקמי צל יחיד משום אשה ומשום רבוחא
דקיסא דאלל אמרו אשה לא תיקרא צליצור
משום כבוד ליצור. דאפילו אשה אחת
חסור משום כבוד ליצור:

זייו) ודקמן חמתיתין דהמפטיח
צנצא הוא פורק על
שמוע פ"י הרין טעמא דלא חשיבא להו
לעלמא מלחא דמפטיח משום דליחא אפילו
צקטן עכ"ל. ועיב לר"ך לפרש כוונתו
משום דצמורה כולן קמריס לא כשיעורן
אלל מפטיח כל עיקר הדבר אינו צקטן.
ולפי' יש לשמוע לפי הרין עלמו שכל
המפורסם אחייהו צקטן צין של מועדים
צקורין חוצה היום צין של שבחות שקורין
צפרסה. דהא וודאי דינא דהמפטיח
צנצא פורק על שמוע לכולם ומפטיחין
קחמי כן. ובלא כדברי הרמ"ש צהשבה
היכל וגם צמיון שביא שכתב שפטי דברי
הרין מוסד דעה ס' המנהיג צסס רית
שלין לקטן להפטיח צמוצה היום (ומיש
המנהיג כן צסס רית הוא תמוה דצדיח
כחז רית צקפד הישר (ענין מדפי הקספר
לרציו משולם ח"ל ומה שהקטן קורא
צמוקסין מה צכך הלא לכתחילה עולה למנין
ז' כי לשמיני ולמוקסין של ירע לא מלאנו
סיוצ קריאחם כלל צחלמוד עכ"ל. ורציו
משולם הוא שהציא קצרה זו לראיה
לחקן שהצביע יקרא ההפטיח גם צמוקסין
ומפטיח יחזור ויכפלנה דלא וקסחז לקטן
המפטיח יקרא חוצה היום וכמו שהציא
גם הרא"ש פרק הקורא עומד קסיה עיש)
דכיון שליין קורא אותה אלל א' אין הקטן
(ג)

חל ועוד דהוה כמו פירושא דרישא וקעין
נתינה טעם למיש ואם היי קטן חזיו או
רבו עוצרין על ידו למי שאעפ"י שהקטן
קורא בחורא חזיו פורק על שמע עכ"ל וגם
זה חזיו מוזן לי דמתיא חס כוונת השואל
בקושיא דלפלוג בדידה ולתרי גס הא
דאין כולם קערים קורין בחורא ביהדי הכי
שאני פורק על שמע. עין ודאי חזיו עולה
דיחוי רבניש כלל. ואם הבין הרבניש
בכוונת קושיא השואל דריל לפלוג ולתרי
רק הא דאין קערים קוראין בחורא לחוד
עייב ליל למי שכוונת השואל הוא דמינה
הוי ידעין ממילא גס הא דאין פורקין
על שמע וכלשו ח"כ דכלשו נעשו כל
המלוה עי' קטן הא מלין נעשי בקטן
וכי ח"כ אין דיחוי רבניש כיכ יפה דפירושא
דרישא הוי איש נמי אי הוי חמי הא דאין
כולן קורין בחורא פריל דממילא הוי ידעין
שאין פורק על שמע ויש לדחוק ליישב דברי
הרבניש בזה ואכמיל בזה עוד :

(ט) **עוד** כתב הרבניש שבנוקם פירשי
שנפשו מלא שפירש הא
דקטן קורא בחורא חמפער קחני דלרד
לקרוח בחורא מחילה וכתב הוא ז"ל
שליש לא שמעין מתחיתין שהקטן יקרא
בחורא חלא כשהוא חמפער שקורא (בחורא)
לכבוד חורא חבל למיין ז' לא יעלה כלל
חשילו בלידיו חלא מנביחא חבל עילין
למין ז' חשילו חסא חשי קטן שמעין
שאשילו למין שמעם עולה ודוקא בלידיו
עכ"ל. וגם זה לשמיר פירש דחוק מאד
ולא הוי דומיא דקורא בחורא בקיפא
דפוחם וקיומא דפירש דכל קורא בחורא
דמקין קורא בחורא ממע. ואין לומר
דחניה נמי בקהיה חמפער קאי לרביחא
לאשמעין דחשילו הך קריאה שחניה חלא
משום כבוד לבוד נעלה חין קורין.
דאיכ הירל למתי רביחא עי' דחשילו

בבבא חין חמפערין דודאי הכי דינא. גס
חין סברה שאי יקרא בחורא ואי ימפור
בבבא. ובתוס' פיר' הי' דקחני נמי להא
דקטן קורא בחורא וכי' וס' בהלכה ח'
דקחני הא דחמפער בבבא פורק על שמע
כי ליחא להך בבא שאם היה קטן חזיו
או רבו עוצרין עי' וגי' חמפע דהא דקטן
קורא בחורא. כל הקריות קאי בפשטי'
ולא חמפער קאי (ואפשר אף לנוסחת
פרשי שמלא רבניש מחשבת שאין ריל
שבקריאה אחת לא יקרא הקטן (ריל)
לרשי' לדחוק למשם כן בנחיתין אחר שעי'
מנביחא שמעין האי דינא דעולה למיין
(ז) חלא כוונתו רק למש' קידור המענה
דחמי דינא קטן הקורא בחורא דלא ח"כ
כי עד הכא כלל. לכן פרשי דקאי חסא
דקחני חמפער בבבא חס היה קטן כו'
דמשמע מינה ממילא דקורא בחורא גי'כ
דהא חמפער בבבא לר' שיקרא בחורא
לחיי חסד וחמי דינא דקורא בחורא
ומתרגם :

(יד) **גם** עיקר סברה הכין סברה כאן
דלאו בני חיונא כינהו לא
מפקי לגמרי. הוא כהלכתא בלא מעמא
דמתיא אי קיל דקחיה הוא מליה המועילם
על הליצור חיוב קריא' עמא. כמו קריאה
המזילה וקריאה הלל. איכ חשילו קריאה
אסוק ח' נמי לא יהא סקטן כשר להוליא
יח לרצון דקיל כותיהו דפסלי קטן
במזלם [ולפי דעת המוצין שהבבא הכין
שם (והוא) צמלחות פ"ג דברכות דרי'
נמי לא חסר כיא בייגילה משום דאף
הן היו בחורא סנס והא לאו הכי כיון
דחיוז קטן חזיו חלא משום חסד חזיו
מוליא חשילו לרי' לא היה לו לקטן כאן
לקרוח בחורא כלל) ואי קיל שמעין קהיה
חניה חוב מליה קריאה חלא לשמע ללמוד
ולעשות כמאיל קי' גי' בשם הרמב"ם והע"א

איך אין רגע ית' הקורא ונשמעו וי
 עינים איך כל הקריות נמי ית' כשרי
 צננים וקטרים :
וראיתי נחשוצה עשרי נחשוצה
 קי רי צאמלעותה סכתה חיל
 ויכל סה דקטן עולה דווקא למין ז' וקורא
 פרסה שלו וסאחרים יולאין צקריאח
 סאחרים עקראו לפירו סכל שהקטן יקרא
 לצדו כל הפרסה לא וכן צמניהם שהקטן
 יקרא הענינה הסמוינים אינו מוליח
 סאחרים דקיל עד שיסמוע את כולה איך
 עה עקרא הקטן מן הענינה (סא"י מקלחת)
 סהיא חוצה לים השומע וליע עכ"ל .
 כדאס כוונתו דקסית אינה חוצה לשומע
 כולה (ועיין בדבריו קי קיג) וליע . ועי
 צקוף החסוצה שהניח דברי הראש
 דמי סלסה סאכלו סהצאחי לעיל אינה ג'
 ונראה דלא צריח ליה מילתא למסרי
 צריין כלל :

ומצאתי צמק קופרים פיה הי"ב

דהר קית סכתה ע"ד לו
 חסה או קטן אל יקרא צו זה סכלל כל הסוכה
 מוליח סרבים ית' . מי דהמי אין מוליחין
 סרבים ית' מי צמים דידן (צריין קיה)
 ילפינן לה משום כל דאיתי צקסירה איחא
 צכחיה וואלי גס צמים לזה כיווני ולג'
 סגריא (וכוס מלשון סאגודה) כל סאין
 משיב צדצר אין מוליח סרבים ית' חס
 לו לשון העסקה ספיג דריה . יל דואי
 סכיון להסיה דגריין ססואיל ואין מחויב
 צדצר אין מוליח סרבים ית' כחיצה . סכל
 לא ידי קהיה קאמר :

עתה

סכל לזקק צקיד צדעות סארי
 סוקסים זיל סכלו גיב להחמיר
 צקטן סאין עולה צכל סקריות צחנאי
 לכל מיד כדאחי ליה :

והנה דעת סחוקי צרים סהצאחי
 לעיל . לוח ס סכתה צס

ידעת (י"ב) אי מהגאונים סאסרונים
 סהציה סרמנים צמי
 סחשיות צמילה סאי שגס סקטן קורא
 צחורה סוא סחר סהציה דווקא . לא
 ידעין ראיהו וסעמו . גס סרמנים
 עלמו צמיצורו סשעטו וכן סים לא סזכירוהו
 ונחשוצה סגאונים סנדפסו קים סכרות
 דעשק (סמוצא לי מלסיק סובציה) קי ס'
 סכל ססוצה לצד סאי סאין צמי סיה :
 קטן כסן לקרא סאשון גיב . וצרוק סיון
 סליד סיס סירו דקטן לסיה עושין סומו
 סקף דהיינו לקרות לחורס . לו כדעסמוע
 פרק סקורא עומד סכל לגי סינו מלטרק
 דמסקיק (כליל ורס צמי) (וצרוק סלט

(יג) וכמדומה שטעם דעה זו
 הוא שמדמי ענין
 לירוף לקיחה לגמרי לדין לירוף לזיומן. שדעת
 הירוש'י דלשלשה אין קטן מלמד וכתיב הסיס
 וכן הציא הרוקח שם. אך אי כחל צחר טעמי
 אין צום כדי סמיכה. דלמרי' בירוש'י שם
 הטעם דלג' מפני שאין מחרי' ה' אין עושין
 אותו סוף כלל אינה מליה גדולה כ"כ. ודוק
 לי שחכמי השם כדאי לעשות סוף משום מלך
 אבל לקהית מה לי קריית ג' עם לי קריית
 ז'. ופס' שאין זה טעם. לענין שלא יעלה
 לשלשה ראשונים. ומחרי' צחשי שם
 כחצ. שטעם דברי הרוקח היכא דאין קורין
 אלא ג' בגון צחול דמינו עולה למנין ג'
 משום דפחות מני' לא אשכחן. אבל סבך
 דחוקש' מקום כבוד יוצ' וצחצ' ליכא
 קפידא אס' יס' עכ"ל. ואין נראה שאיב
 לדבריו קוצר הרוקח דכל החוסמות שג'
 שבת וירג' יכולין להקרות קטנים רק שיהיו
 ג' ראשונים גדולים. וצאמה ממה שהציא
 הרוקח. שם ניד אחיכ דברי הירושלמי אי
 ספק ואי וקטן עושין הספק עיקר סקטן
 סוף (הוא כניקטת הצי' שלפניו שם
 אבל בירושלמי שלפניו יא' צום) וריב
 דקטן אחד לצד מלמד (וכעין מיש צסיס
 דין לענין לירוף עבד דדוקא אחד מלמד
 ולא צ') משמע דעל קהית קאי לומר דאין
 עולה למנין ז' אלא קטן אי (ופשוט דצטל
 צו' דנפיש צברי כמשיל סברה סרי ישעיה)
(יד) ועיכר פירש: הרוקח דצברי
 הירושלמי אין צו כדי
 סוכה לדעת זו. דודאי עיקר פירש
 הירושלמי הוא כפירש הסקפת ושי' שם
 דלקרף לבשרה לקהית קאמר. והוא דצד
 הלמד מצינו שאלוה שם חתום גם לענין
 זיומן כלשון זה סוף לעשרה לצהרי'
 גם לשון עושין אותו סוף משמעותי מלפני
 אותו והקטן עלמו אינו עושה דבר. וכעין

דלפס דעמקד (הוא עיר) ונקט לשון השם
 ספק אלו מנלסין צרגלים מפסיקין ואין
 עולין) ואינו עולה וכן הסיב צבא נחן
 צעל סערוך עכ"ל. ואעפ"י שפסע לשון גבי
 אין מלמד הים נראה יתח' לפס' שריל
 ציום שקורין ג' והיינו דעיידי משרק הקורא
 עומד דמרא עולה למנין ז' ריל ציום שקור'
 ז'. הא ציום שאין קורין ז' לא (ולפי' לאו
 דווקא לג' אלא הים ציו' שקורין ד' או ו'
 אינו מלמד דווקא ציו' שקורין ז'. ויהי הטעם
 דוקא צו' משום דנפיש צבא וכתיב צבצילי
 הלק' ס' יד צסס רבי' ישי' וז"ל משמי דדוק'
 למנין ז' עולה דנפיש צבא אבל לשלשה ולדי
 לא. או י"ל לאו דווקא אלא ה"ק גם קטן עולי
 למנין ז' ויס' לכולהו עכ"ל. וכי' ודאי לפי
 הצנח הצי' ס' קליה צדעת הרוקח שריל ציו'
 שקורין ז' דווק' שמוסיפין עליהם סקטן עולה
 ציוקסין עיש אבל צאמה לצברי הצי' תמוסין
 שאיכא אס' יס' סוף הירושלמי נק' דווקא
 על הנוקף. איך יחלי הרוקח על השם דקא
 להדי' למנין ז' וכן הסיב עליו מחרי' צחשו
 ח"א ס' קרי' עיש) ולפי' דציו' שקורין ז' אין
 קפידא לקרותו אף צו' ראשונים ה"ו חילק
 עיד אחד מהגאונים שהציא הרמזים. אבל
 צאמה אף שמהרי"ט צחשו' שם עירי' כן דצברי
 הרוקח נ"מ לשון הרוקח שכתב דמפסיק
 ואינו עולה. נראה דציום שקורין ז' קאמר
 שיש עוד קרואין אחרים. ואשילו אסיר
 לקרותו צו' ראשונים שפסיק צו' ג' ראשונים
 לשאר הקרואים (וכי' ציום שקורין רק ג'
 שאסיר לקרותו מני' ראשונים) וסן סן דצברי
 אחד מהגאונים שהציא הרמזים. והדבר
 צורר צעיר שלחשו' רצונו נחן צעל הערוך
 סקי' גאון סוף שהיה מהאחרים נקרא
 גאון הוא שכתבן הרמזים צפירש
 המצרות צום וכידוע שצמכמו רומא
 שהיה הערוך שם הים חולר גאון
 עדין נהוג צימו:

ע"ה עדיקת פריש' צחש' ר"ס קינן שבי
 צין לשון מלמד' ללשון עולין ע"ס :

והמאירי (נו) בפסקיו למגילה
 אצרייח' דהכל עולין
 למנין ז' אפילו אשה וקטן . כחז' חיל' י' ע"י
 שאומר שחיי' לר'י' בכל קריאה קורא א'
 גדול' הואיל וכד' קרא אחד' כז' בשלמה
 חקנת מרעה' ואין כאן עוד קריאה אלא
 מחקנת עזרא שלא היה מנין הקוראים
 מחקנת משה אלא גוף הקריאה בלבד ושאי'
 להשלים הקריאה ע"י אשה וקטן עכ"ל .
 וס"ל דליק' מהא' דלענין סוף פרק מרובה
 (פ"ג) דעניקרא היקנו (נצי"ס) שניהם
 צ"י משה לפי לשון הצרייח' ע"ס . והמאירי
 גקט' משה כלי' הרמזים ר"ס י"ב מהלכות
 חפלים (בדרכו של המאירי לעמוד אחר
 הרמזים חמ"ד) והוא מן הירושלמי' ע"כ
 הקורא עומד סוף ה' א' ומחכה סופרים
 רפ"י) חד גברי ג' פסקי והוא עיקר . וכן
 היה נראה לכאורה מלי' הרמזים שם שבחז'
 וגם הוא (עזרא) חקן' ש"ס"י קורין צ"ב'
 ובי' שלשה צ"ב' . ולא יקראו פחות מעשרה
 פסקים עכ"ל . שר"ל עזרא חידש שלשה
 צ"ב' (והא' דיו"ד פסקים הוא חקנת
 אחרת שאף ללשון זה שערך חידש גברי
 ק"ל שגם חקנת יו"ד פסקים שלא מליני'
 מי' מחקנת חלין' בעזרא שחיקן כל עניני'
 קה"ת וביני' לשון הש"ס צפ"י מרובה שם
 שמע"ס שם צחק' נח' נד' י' צמל'ין) ולפי'
 אולי' היה אפשר לומר דסערוך' ש"כ' דצ"י
 ראשונים אין קורין קטן . ק"ל דעיקר
 בלישנא' צחש' דס"ס מרובה שם דעניקרא
 חיקט' שלשה גברי וכן הסמיג' עשין סוף
 קינן' כ"ה הצי"ר רק לשון זה ע"ס . וא"כ
 ג' גברי חקנת משה הוא וס"ל דסקלו' צו
 לקרות קטן היינו עכ"ס' לאחר שקראו
 גדולים בשלשה ראשונים לקיים' הספלה
 חקנת משה :

אבל (ק"ו)

צאצא נראה לכאורה צ"י
 דמורכב סר"ל דעזרא לא
 פוסק' לסדש' דבר בקריאת שו"ע . רק
 בקריאת צ' וס' הוא דלענין ס"א' שנייה
 דעניקרא חיקט' ג' גברי חד מדי פקוקא'
 עד דאחי' נחל' וחיקן שלשה גברי' שלשה
 פסקי . אצל צשו"ע' לא חלי' לעזרא שום
 חקנת ע"ס . (וצירושלמי' וע"ס' ששצ"א
 לע"ל (א"ת הקדום) חניא סקרי' ח' שו"ע
 ר"ח וסו"ס חקנת משה . והצחיקו הרמזים
 פ"ג היה לענין מעשרות ונראה וולשני'
 שבחז' שחיקן סקורין בכל' מועד עניני'
 וסוללין ודורשין כ"י דמפנש' סך צרייח'
 דעיי"ה הש"ס' של"ה מגלה משה חיקן להם
 לישראל' ש"ס'י' סוללין . ודורשין צעניני'
 של יום כ"י לפנשי' מחכיתין קאחי' דחני'
 על כל הקריאות של מועדים שנאמר וידבר
 משה כ"י וליה' ש"ס'י' קורין כאחי' צומן
 שלכן קורין צעניני' של יום . וא"כ דורשין
 צצ"י וסוללין צעניני' וכן נראה מלי' הצ"ח
 צפסקי' שלו) וכן לענין שבתות צ"ב' י"ח
 כז"י חקנת משה ולא זכר כלל דעזרא חידש
 דבר בקריאת שבת וא"כ היה חקנת משה
 על מנין הקוראים ג"כ צשו"ע' ומעידים
 ואין שום טעם לחלוק צין קריאת שלשה
 ראשונים' לשאר קוראים :

ואע"פ (י"ז) שלכאורה לפי לשון הש"ס
 צמגילה (כ"ג) דנקט' כלל'
 צידן על מנין הקוראים צבולה' יומא' כל'
 דעפי' מלחא' ומחברים עפי' ל"י בצצ"א יחיד'
 סלכך צרי"ס כ"י . וא"כ הרי כלל זה מיוסד'
 על חקנת ג' הקצועים . ומקסיפין וסוללי'ם
 עליהם' בכל יומא' דעפי' מלחא' אחרני'
 וממילא' ללשנא' קמא' דס"ס מרובה דעניקרא'
 חיקט' חד גברי' איכ' א"א לומר' שיהיה
 חקנת משה צמועדות צמנין הקוראים
 אלא נחל' שחיקן שלשה גברי' הוא שחיקן
 שחיקן צכל' יומא' להאי' כלל' . אצל צאצא

ואגבזי. ויש בזה עוד הרה"ק דברי' ואכמ"ל.
י"ט) ומעתה חז"י לדינ' שיעור המעין
 סיפר יספיע בלדק.
 שדעיות אלו שילאו להוליא חפסער קחמא
 דמחמיהין דקטן קורא בחורס ובניחא דהכל
 עולין למחין ז'. דעות יחידין סן (והן עלמין
 לא אמרו דבר אי בזה. בלחום שכלובחא
 דחנאי ואומורי כהני מקרי שיעה. שאין
 הלכה כמותן.) והרמזים עלמין שהניח
 בפירוש המשנה דברי' אחד מן הגאונים
 בזה השמיטה מן חצורו. והרי יספיע ששכיל
 שפסקק לומר חמלה למחין ז' דווקא קאמר
 חזר והעלה על דעתו דלאו דווקא הוא
 (ואומר חז' דלרביחא נקטיס לפתים דלשילוי
 בולן קטרים כשרים וקמיל דלפילו שצבה
 קטרים שד'. וכיש ביום שקורין פסח' מו'
 ואפשר שריס צ"י ר' ישעיה ששכיל ולי
 חלל היק קטן עולה גם למחין ז' ונקט
 לך ז' ויהיה לבלו עכ"ל. ולפי' י"ל להעמיד
 שכוונתו ז"ל לומר) והמחירי כחצ צ"י יס'
 מי שאומר. ושאר פוסקים לא הזכירוהו
 כלל. ויש מהן במוכרין מדבריהם בפירוש
 שכל הקוריים כשרים. בקצרים כמו מדברי
 השו"ת מהרי"ם ורמב"ם שבהנחתי לעיל
 אזה ה' והוא הביא שם ג"כ בשם רבי
 שמחה כן. וגם אין לדעות יסירין הללו
 נרצח ומקיר צדור מן הש"ס כלל. לכן
 אשילוי היינו קיברים במיש לעיל אזה ד'
 שהמקרא שלט דינו כמקרא כל הקריות
 צעלמו אין שום צית מיוחד כיכ לזה.
 כיס לפי מה שחשבו הראשונים והאחרונים
 שמתקרא אינו הקירא לית דין לריד צושם.
 והתשובה של מהרי"ם מליכודם בתשובה ב'ו
 (שהביא צמ"ח בשם כנה"ג) (כלל כי
 בתשוי צ"י איכה נמלטה ובכנה"ג נח"צ
 הרי"ם מלמד (הוא צעל משפעי לרק) בתשוי
 כ"י (כ) והיא נדפסה כעת צמ"ח מקסר
 משפעי לרק קימן ר"ג. וכן מ"כ בהגה"ס

אין כדאי להוליא מזה זה מפשטי קוביא
 דסיס מרובה. דמ"כ בתקנה נזרח רק צ'
 וס' ומנחה דשבת. ויוסר כנון לדחוק צהאי
 קוביא ולומר. דנקטה לבי ליב דקוף מרובה
 דעמיקרא ג' בצרי. ולחידך ליק יהיה
 טעם מכן הקוריא' דמפסטי להלן צקוב'
 (כ"ב) הרי ג' והי' כנגד מי (רק) עדיין
 יקשה מן ד' דריס ומי'ס דלא מפרי' שם טעמא
 וע"ש צחוק דיה סרי' כ"י וכשאר עיקר טעם
 משום דלעפוי' גברא. איכ להאי ליטחא
 דעשה חיקן צעכליל דמזרח חיקן צריס
 ד' ומיט לא חזי לה בתקנה נזרח
 (אך י"ל דמזרח לא חיקן רק ג' צצ' והי'
 וממילא לפי הטעם דכל דעמי' מלהא טפי
 חד גברא. שיהיה מעיקר תקנה משה ג"כ.
 הוסיפו והלכו צצבה ליריעוריס ומי'ס ג"כ):
י"ס) ורא עוד חלל ששכילי לעלמין.
 נלעיד לפרש הרי חזי לישר
 דסיס מרובה דקא קטו ליב צלי' אי נמי
 כ"י לאו חזי לישר ממש דלפי' אהדדי הן
 חלל מרוויכו אהדדי חתמנו. דמעיקרא
 חיקתו כך או כך. או חד גברא שלשה
 פסקין. או ג' גצרי ג' פסקין. ומזרח
 קצב מרוויכו יחד והיינו דעסיס צחר הרי
 חזי טעמי ולי' כנגד כהנים לויס וישראלים.
 דהאי טעמא קאי אחרוויכו. צין אשגלסה
 פסקין צין אג' בצרי. וכדנקט ליטחא
 צרי'ס הקורא עומד (כ"א). לעומא כנגד
 מי על מחמיהין דהחם קורין שלשה. והיינו
 טעמא דנקט שם צפרק מרובה רק האי
 טעמא דכנגד כ"י. דלי' ל"ב צמגילס
 שם ושצק טעמא דרב שטי דנגד חרף
 (כ"ב) מה ש"ל דמעיקרא צימי משה לא
 רחא ליה למימר דחקי נגד טיב סיבה
 אחי' (מ"ס) דהחם צמי למימר טעמא
 על מרוויכו לישר צין שלשה בצרי או ג'
 פסקין. ולהכי נקט רק טעמא דכנגד כ"י
 והוא בצרי ושיך אחרוויכו אשקין

דוד לוריא.

שאלה ד *

(ב) **הנה** חפצי שהסחורים זיל סקלו
 בזה הדבה. והמציא סימן
 חציג רולה להקל צמי לאקרצין ויין הסוחים
 (ועין בסימן קפ"ב שהמציא עליו ענאום
 בזה) ונשם מהשקל כחצי להקל צחברשטיש
 סכל לפעמי לא מראה בן דנחזי חנן לריק
 צממחא דצעי יין לקידוש ולהצדלה (במיד
 סמיוון בוס) כי נשאלתים דריא גאון

השני מהריי צדונס רמ"י ר' וועלכע קי"ר
 ממנעס צקעט דח"ל סוף חלק א' (ח"א ע"ש)
 לא זכרנו לראות צעמנו צום . איזי לחזק
 המנעב סה"ס צעירי כחנע . ועל כ"צ
 אמרו אין ל' ל' חלכע ופי' מעשה כלל :
ד) ובהא סליקטא שמעיקר דינא אין
 פקסוק למחזות קטן להיות
 מקרא בכל ימי הקריאה . ואלדנע מזה
 היא כדי להנכנס וכי' ציושלמי ספי' דקובה
 כל מה שאמרו בקטן לא אמרו חלל כדי
 לחכמו . ומה העשע חכמיהו סכמיה ל' קרא
 צמ' צמיהס סה"ס העולה קורא צעלמו
 וחסו סיכור . חלל צמ'י' שאין העולה
 קורא צעלמו ואין צום חסור . ולכן הנסיהו
 עלמן שלא להעלות קטן למנן שבעה צמ'י' .
 ואין צום קמיה : חלל מה שערערו קל'א
 להנסי' . שלא להעמיר קטן צחוצת היום .
 יש צו קמיה בקטן יחוס משרי שוללמו
 צמ'י' חס' צמ' (ח"א) צעמ'א ד' צרי
 העמ'ס צקל' פקצו י' מן דינא כ' . ועיקר
 החסור היא להיותו מקרא צמ'י' : ועי'
 הניכסא דינקותא סה"ס שחורא וערכה לילדי
 צמ'י' להיות צק'יס צחורא הי' וצעמ'יה
 כש'גדלו ולא נשא עוד חרפת נעוריהו אשר
 רבים ושלמים צחורא צמ'י' זה לא ידעו
 קרא מקרא ולא רגילי צק'לי דאורייתא .
 ואפ'לי הים חס'ס איסור קל'א צום . כיון
 שצמ'י' נח'ו כן צק'ילות גדולות
 (ומעס שחצח'י) . ונקצע המנעב גמ'
 חס'ר אין לבטלו וכמו שבראה מלשון צעל'
 העיסור שחצ'א חרין צפי' דשצת לערין
 מ' חכמה ובטיל קמ'ן כ' דא' נסגו צקטן
 שסגיו לחסור הכל חל' צמ'יהו כדאמרינן
 ציושלמי לענין מילה (אמ'י' ששסמיות
 הש"ס לא נראה כן ע"ש) וכמעט רח"י להזכיר
 פמחה על הקטן להחסיך צום . צלח'רת
 הזכר צק (ק'לי'א) ציוקא דרי' קצא
 שחצח'י לעיל אות א' ש"א לערין צמ'י'

מרת יתרו סימן רד. (ותזכירו בקלרם
הרשנים בפסחים (ק"ו) ד"ה אר"י) וזהו
הלכות קידוש וכדלהם כתבו מהל דוכתו
על היין וז"ל ומיכל דעל היין דלרשבין
(ברכות ל"ה) מנין שא"ל שירה על היין כו'
אם אנשים משמח חלקים כמה משמח
הוי אומר בשירה מכאן שא"ל שירה חלל
על היין. עכ"ל. ועם זה נראה מרומ
זלשון הש"ס משפטים (ק"ז) לחמר רבי
על שהוא שבר ד"ג מני כנון זה ראוי
לקדש ולומר עליו כל שירות ותשבחות
שצבולס. דמשמע דהא ציין הלוי בראות
אמירות שירות ותשבחות שדל"י הוא לשבח
ולקדושת עליו להקדים צ"ה. ולהאי געמא
משמע מנילא. ד"ן המשמח בקציעה ברכה
לחלקים עליו. היינו דוניהל ד"ן המשמח
אנשים בשמחתו דהיינו יין שיש בו הוזק
לשמח לצב כששוחטו צמח מניצ לצו
צ"ן. ובשוחטו מוצא משכר. וכן השכר
שהחכר בש"ס לחמר מדינה. שמו מוכח
עליו שקראתו צמח שבר על שהוא משכר
(וכדמחריגין על יין ושכר דשכר הוא חמר
עתיק שמשכר ציחור וכדפירש"י צפרח
נשא צמיר שהיין ימן משכר ציחור לכן

נקרא שבר). וכן נראה וודאי נכתב
שבר שהוא של חמרים. דהשתא צהמרים
עלמן אמרין פ"ק דחובות (י"י) אכל
חמרים אל יורה דערין. כ"ש שבר הנעשה
מהחמרים שהוא מין וכן החמרים שבדל"י
יש בו כה יחור לשכר (ובצריחת דחופת
חליהו נצח שהוא צריחת דמעשה חורה
שהצילו החוספת ורשונים ז"ל) שצבים
ראשית חממה שער חמפה. מונה צחמפה
דברים שיש צבר אי מהם שהוא קשה
לנאש. והיינו מחזקן. והוא היכ
לחיד מני שהוכיחו צמחל לחמר מדינה
פרומח וחלוי וספי שה"י עשין כעין
שבר חמרים חזקים לשמח ולשכר (וכן
נקראו צביצ (ל"ו): של שעורים גיב צמח
שבר. וכן רפיג דפסחים שבר האדי דמפרש.
שם דמיו צ"י שצרי. והיינו פרומח דהכא
לפירש"י). וכן הן שקרוין חמר מדינה
לחיותם צמדינתם צמקים יין לקידוש
והצדל"י וסיד (ולכן צהה"ל ד"ג מניכ"ל צמרי
לרבי אורי ויסקין ופירש"י. דמשמע דר"ל דחור
צ"י מדבריו החלה וסיל שאין לקדש עליו
הואיל ומלערי וכדפירש"י. דכיון דמלערי
אין דומין ל"ן שהוא רק לשמח *)

(*) וראיתי להזכיר. שלפ"ן מקום נגמח על יין מחוק שפסק צוה"ב איח סימן פריז סיב
צמחא דמקדשין עליו. דכרי מחמח מחיקותו סתמא ח"ן צו כח המשכר (ויין גמח דמקדשין עליו הואיל
ודיעבר. כשר לנכ"י דמ"ל רשנים צביצ (ל"ג) אע"ב דלינו משכר בדמוכס צבריות (י"ב) ח"ו קש
דשם מין זה עכ"פ כשיחייבן הוא מין יין המשמח ומשכר) מש"ל צ"ן מחוק. שהוא מין ענבים
מחיקים. כמ"ל בקיד) וזאת צלל זה לציב דהא דקחמו הפוקקים להכשיר יין מחוק לקידוש.
דהא צמחות (פ"ז) רמין מחני' דשם דהני רישא חליונאטין. כשר והדר חני מחוק א"ס הביא
פבול ומשני דצינא כרוך וחני ופרש"י שיהא לעבול (וחו"י מפרשים שיהא להכשר כמשי"ת
צקיד) ורב אשי משני חוליא דפירא מליס ופסיל כשהמחיקות ממין הענבים מעיקר גידולן ורישא
דחליונאטין כשר בחוליא דשמחא. ופי' הרמז"ס כרז אשי. וז"ל צינות המחמקים שמין הענבים
מחמקים מעיקר גידולם כמו יין המחמק"ל אע"ב. היינו וודאי חוליא דפירא דפסיל דיעבד לנכבים
והיה לקידוש וכדמוכח צביצ (שם) שכל הנכבים א"ס הביא' פסיל לקידוש גיב (דחוקא צ"ן מצועל
דעבוי' כנ"י) הוא שפזרים קלח פוקקים דחצ"ג דפסיל לנכבים כשר לקידוש. הא צמחוק
וביב שפזרין משום גריעותן. הכל מודים שפסיל לקידוש) ואף לפי חו"י דצינא דלחור כרוך
וחני היינו שיהא להכשיר (וצ"י קונר גם הרמז"ס צמדינות) צ"ב (שם) שבי דמח"ע כ"י דיקי'
שם לקצוקי' מלי לא אמרין למעונו מחוק משום דצינא שחר כרוך וחני. ור"ל. וכשר לקידוש
לנכבים) דפ"י זה וודאי מחיטב יחור מפרש"י. דלפירש"י צ"ל דלרצינא מחקי מן המשנה הא-

והתוספת צפסחים (ק"ו) כחצו
 בלשון זכירה משמעו על
 יין בדכתיב זכרו כ"ן לזכרון וזכירה דודיק
 מ"ן. וגם לפירושם. היינו נמי זכירה של
 נחת רוח נאמרה שומה. וכמ"ס רש"י צפ"י
 סתירה פ' ויקרא על לשון אזכרה שצמחה
 שהוא לשון אזכרה לטוב ולנחת רוח. וכן
 פרש"י צפ"י"ס על זכירה דודיק מ"ן
 משמע עונג ושומה;

ושעמיה חלוצתנו ציון דקדוש. ודלי
 טייכי נמי צהצלה ושלי
 כוס של זכרה. לא מוצע עמם השלחות
 וכה'ג מוסיף שירה על היין.
 שפסוק שכל שטעין כוס של זכרה הוא
 צלל זה חלל חף לטעם החופשה מוסיף
 לשון זכרה הכתוב ציון. שרץ טעם זה
 כתב בחופשה שמוחדי פ' ע"ט צס רבי'
 פרץ ולכן מודילין על השכר לי הוי חמר
 מדינה מפר שחן כתוב לשון זכר ציון חלל
 צקידוש ע"ט. וא"כ היה מקום לגמס
 שערין חמר מדינה צהצלה לא קפדין
 כלל שיהיה צו זכירה של שמחה ונחת רוח
 ציון. חלל צלחת חין זה נראה. שבוין
 שטיקת הטרמי חמר מדינה עבים צהצלה
 צע"כ כי קידוש הוא שטיקתו ליה רצון.

(7)

וכבר כחז גם הסק יעקב בסיון ח"ב
 שאין להקל יותר מזה שהקל המה"ס
 וכוונתו לחלוק על מי לסקרין ויין חמוצים
 שהקל המה"ס שס. ולפי שמהלך נשיק
 שנקרא נסם יין חמוצים נזכרים (נ) ופי'ם
 דע"ז (מ) ומכ"ש בקאזוע ומי טע"י דאין
 משקם המזמח ואין זהם כח לשכר כלל.
 ובפרט על מי טע"י וודאי שס מים עליהן
 חף בשדו ז"י עלי הטע"י עדיין שס כסא
 דפושטין עליהם. וכדומה קלח מהה"ס
 דפי' דביע (כ"ט). כסא דפושטין כ"י חבל
 שדא ז"י ז"י כ"י שפיכטי עשנין חבלין
 ונשמים שכל זה ה"ס עדיין בכלל שס כסא
 דפושטין דשם ר"ל מים חמין. וחמה
 על ע"מך לשי מה שהחזיקו רובא דעלמא
 לשחות משקה הטע"י קודם החפלה.
 שסוברין דהוי כמ"ס צלמא ש"י שסוקים
 ז"ל ס"אין זהם מוסם גאווה. איכ האיד
 אפשר להחשיבו משקה חשוב כחמר מדינה
 להצדיל עליו. שא"כ וודאי אין להחזיר
 לשחותו קודם החפלה. וסי' כהר"י דקטרי
 אהדדי:

וראיתי לזכר עוד בקיד. שלענין
 הצדלה חף במוקם שסוכר
 חמר מדינה. מ"ס מזה לחזק על יין
 מוח:

לכאורה מהה"ס דפי ע"פ (ק"ג)
 דאיך יוחנן ג' מוחלי
 העוה"צ כ"י המצדיל על היין במל"ש.
 ומקומם זה מ"י רבו דמשייר מקדושה
 לצדלמא. דמחמח דה"י קיומא אינו
 מדברי ר' יוחנן עלמא חלל שיש מל"ש
 לדרי יוחנן זה"י (וכן בצריחא דחשת
 ח"י רבא צ"י ר"ס שער של"ש ח"י
 לה"ס דר' יוחנן ולא מקיים זה ה"י מ"י
 כ"סו כ"י). וא"כ קשיא לכאורה מ"י
 לה"ס דמ"ש כן ה"ס דר' יוחנן ה"ס אפשר
 לומר דר"י צמח"ר להצדיל על היין דווקא

ה"ס (ומה שהקלו בשאר מדינה בהצדלה
 יותר מבקדוש ע"י בחשה הרשצין מ"ס ק"ס
 פ"ו שצ"ח מוסם להצדלה עיקרה דרצון
 חבל קידוש עיקרו דאורייתא לביע ח"י
 לדברי הסוברים שכל היין דרצון בקדוש):
ומעתה וודאי חמר מדינה. אינו
 חלל כשהוא כעין יין שממנה
 ומשכר ושוחין אותו. כדרך משחה היין
 שקובעין בקעורה משחה ושמהה בקעורה
 עליו. ובה"ס דקפ"ו דברכות (מ"ז):
 בשו"ע שאלם קובע קעורה על היין (ומ"ל
 שז"ס פ"י הג"ר בפסחים (ק"ז). זה"ס דא"י
 דא"י רבא כש"צ לצדק חלל על היין
 דמשיימין ז"י וה"י דלל קבע עלי' חבל
 קבע עליו ל"ל זה שמשקו הרשעים
 (ובמ"ג ע"ש. שס כ"סלל ידע טעמו
 למה מחקו והצילו בהגמ"י) וע"י צל"ש.
 חבל צה"י להריף גרסי' ל"י ע"ש. שאין
 פ"י קבע קעורה עליו למזון במוקם פח
 כהה"ס דקפ"ו דברכות (ל"ה) חלל כהה"ס
 שקבע קעורה על היין בשו"ע ה"ס).
 זהו הנקרא חמר מדינה. ואולי יתפרט
 מ"ס פ"ק דמגלה (י"ג) והשת"י כד' אין
 ח"כ שכל"ח השקרו מ"י מדינה.
 דהיינו חמר מדינה חף שאינו יולל מהגפן
 וכשכר חמרים וכ"י כיון שה"י זה חמר
 מדינה ה"י מ"ימין לו לקבוע משחה
 שממנה בקעורה הה"ס בשמחה יין חמר
 מדינה זה. (חבל רש"י מפרשו יין גפן
 שגדל צמדינה ע"ש):

ומעתה אין בכלל חמר מדינה שלנו
 רק מ"י דבש שקורין מעד
 מחליק וטעניק וכ"י וכן מ"ס שהחזיקו
 צמדינתו לחמר מדינה. וכן משקה חלל
 (כשאינו מעורב עם מים שאלו בטל לגבי
 מים) ואף על שבר שלנו שרבו אינו עשוי
 חזק כ"כ שיה"י זו כח המזמחה ומשכר
 כ"י ל"ע ח"ס רמ"י לקרותו חמר מדינה.

לקטורו והוא גזר ערס ועיית פרימי
לקטורו. אבל הוא דחוק בלשון הס"ס.
ומשוט יוחר למרש כח"ס שלם ה"י מלח"ס
י"ן כלל. ואפי"ה ה"י לו זכות גדול על
שערס להציג י"ן:

והא דמשיינין והוא דמשייר עקדושה
לאזדלתא י"ל שהוא מדברי ר'
יוחנן עלאו דבדכי גמיר לה דלח"י דווקא
הוא דמשיינין ל"י מוחלי העושה"ב. ולפי'ד
הכ"ס דכש"אין י"ן מל"י מקדשין כח"י על
חור מדינה. אולי י"ל דס"ס הוא דמשיי
לה"י ומל"י כ"סו דמשייר כ"י. ללא כיחא
ל"י לפירושי דר"י במקום שאין מל"י י"ן
ומהדר על"י קאמר. דל"י סוליל כח"י
המקדש על ה"ן צלילי שנת ר"ל שמהדר
עליו במקום שאין מל"י כ"ס חור מדינה
(ודוחק לומר דלדבר דוקא בהצלה
ש"אין חיצו גדול כ"ס שעיסק דכ"ס והוא
מדקדק להדר על י"ן הוא דשכרו גדול
להיות מוחלי עושה"ב. אבל קידוש שחובו
יוחר גדול ל"ן לקצו לו שכר גדול כ"ס:

והצת י"ש ל"י לסמוך דעת הכ"ס
הא דמקדשין על הסכר במקום
ש"אין י"ן. מהא דכ"ס גיפ"י דאמר ל"ן
מקדשין ול"ן מצדילין עליו. עבד צוהר
צנפשי' ואשכחי' רב הובא דקדש אשיכר
וצבי"כ ל"ל דהא דאמר ל"ן מקדשין ומצדילין
(וכולי סוג"י אחר"י) מיי"ר צ"ס י"ן מל"י
(וכה"ס דר"י ד"ג מנ"י ש"ה צ"א וה"ס
י"ן מל"י ש"ס כמ"ל). והא דכ"ס ה"י
עוצר"ל שלם ה"י אז י"ן מל"י צוקמו
(והרש"ב"ס לשיטתו שמש"ס כולל סוג"י
צש"אין י"ן מל"י. ע"כ הוכרח למרש הא
דכ"ס קדש אשיכר"ל משום ש"ה חצי עליו
וכמו ביטחא (ומדברי רש"ב"ס אלו י"ס סוף
לסמנהא ש"י כר"מ"ל סיון ל"י. להצדיל
צמול"י י"ע של פסח על שכר דחצי)
ולפי' רש"ב"ס ח"ס דכ"ס הובא הספיר עליו

צמקום ש"ס חור מדינה. אחר קאמר
(ואציג דר"י סמנהא קאמר. הא כולי סוג"י
(ק"י) צעין לאזדולי ונקדושי' אשיכר
סמנהא אחר. ואשכ"כ פירש רש"ב"ס
ושינו דכש"אין י"ן מל"י קל"י ע"י צ"א"ס ש"ס
צ"ס. וכן הא דאמר ר"י צשיכר"ל ד"ג
מנ"י כגון זה רח"י כ"י. אציג דנכאורה
ה"י מ"י דר"י צ"א"י ה"י מל"י צוקמו י"ן.)
ומדל"ל מפרש הס"ס הכ"י משמע דמשייט
ל"י דלח"י צמקום ש"ס סכר חור מדינה
ל"ן כ"כ מל"י לחזר על י"ן דווקא. ול"ן
לקצו לו להמחר כ"כ סכר להמשיכו
מוחלי העושה"ב. לכן מוקמי לה צמשייר
מקדושה לאזדלתא ע"י צח"ס"י ש"ס וצוק
ס"ס ר"י פירושי. גם צח"ר ד"ק ד"י י"ן
מל"י מל"י כ"סו קדושה ואזדלתא ר"ל
צמ"ס ש"ס על הצלה בל"ך י"ן: מרש"ל
משייטק:

אבל צמנהא ל"ן כ"ס כ"ן מה"ס
דספ"י דתענית (כ"ד) צמנהא
גזר"ל דאמר משייט כ"ס ונכ"ס צ"קא.
צוכ"ס מ"ס דה"י ד"ר צוקטע דח"קא
דל"י צ"י חור"ל לקדושה ואזדלתא וט"ס
ועיית חור"ל לקדושה ואזדלתא לחוקי'
רש"ב"ס י"ס. דמשמע ודל"י פסע"ל דלישכ"ל
דמרח"ל וועיית"ל. שלם ה"י מל"י ש"ס
י"ן וט"ס להצ"ל מל"י רחוק. וכה"ס
דלח"י צמקום (ק"י) לחור מרח"ל
ואיית"ל ל"י מחר כ"י. ול"י משמע
ש"ס צמקום"ל לא ה"י מל"י וה"י יבולין
לקדש ולהצדיל על חור מדינה. מ"י
ז"ס שערס להציג י"ן ה"י לו לזכות גדול
ל"י על הצלה (ודוחק לומר צמקום
סמנהא לא ה"י מל"י כלל ל"י ש"ס חור
מדינה). וע"י צמשיי צמנית דפ"י
צמני"ס ה"י (וכפ"י ל"ן קטע"ל דח"קא
דחוקים צמנית צמנית) ו"ל לדבריו
ש"ה י"ן מל"י ש"ס רק שלם ה"י י"ס משנת

שׁוֹת רד"ל

ואמר שרי אבא למיקרי אספירא משיכרא .
 על שהיה יין מלי גיכ . ולפי' הראש
 יל דריה סקפיד על שלא היה מורה מעיש
 נחלוא יין . ויהי לשפוצי שהיו רגיל והסיר
 מחוד בקריה . על היין כדאי פיד דמגילה
 (כ"ז) : דאשכח רב דאקר ריחא דמשכני
 להמייני לחמיי חמרא לקידושא (דהיינו
 יין ומשכני רגיל ריה לחזר עליו וכדאמר
 ריה פ"ז דשבת (כ"ג) הסיר בקריה זוכה
 ומחלל גרבי יין . דהיינו מתחמא זסיר
 בקריה על היין . שמשלמין לו במדה שזכה
 לחלל גרבי יין . וכן שלמו לו לריה פה
 לו יין הדבה כדאיתא בפ"ק דברכות (ה')
 דהו"ל ה' דני חמרא ולכן הקפיד על רב
 דלא הו' מהדר . וכראש לומר דלכן לא
 אספירא מילתא כההיא דמגילה דלמא
 ל"י ריה לרב וכן למר (בשעת רגון שזכרו
 רב לריה דחשיון צטירא) משום דרב לא
 הו' זסיר כיכ בריה למרות להדר על היין
 כשלא היה מלי לו וקדים אשיכרא . וריה
 לצדו הוא שאל ששכרו להחזיק ע"י רב
 עלמא דלמיוס צטירא . ומצרכו יבורך כל
 הסיר כ"ז :

שאלה ה

שאלה אם מותר להפקיר בשבת
 וירי . ומה שהציטרי לקפק
 זה . שראיתי להרב פריה חליה קיון חליד
 ק"צ פשיטא ל"י מילתא דאסור עייש . ואח
 מלמדי להראש צקים אין צין המודר
 (צמיה) דפשיטא ל"י להסיר . לזאת אחרת
 אגבר צק"ד לפעמיד הקלושה . והה חלי
 צק"ד :

תנן צמי משינן (ד"ה) לא מקדישין
 ולא מעריכין ולא מחריצין וכו'
 ומשקין צמר משום מקח ומעבד .

ופרש"י דאסור משום גזירה שאל יכחז
 ע"כ . ולהבי אפילו ערכין וחמין דלא
 צמי כחיה אסור . וא"כ לכאורה הדבר
 פשוט דהיה הפקר וכדברי הרב פריה .
 וה"כ צמי מחנה כהי דשרי ליתן ובחיש
 בפסקי חס"י דצילה ק" קליא ע"ש . וביה
 בחוקי עירובין (ק"ו) ד"ה יפה עשינו וכו'
 ע"ש . ועצמין (ד"ז) ד"ה ואסור כו'
 מותר לו לחלל כו' ע"ש . מ"מ אמרינן
 בצמ"ק (ד"ד) דהיינו דוקא צמד . ולא
 צמלחא משום דמפסקמא מילתא דמ"י
 למכירה . וא"כ הפקר צמי חלחא וע"כ
 לא פליגי ריב"ל ור"י בצדדים (שם) אלא
 אי מלארייתא או מירבנן . ותי דאפילו
 חד כתי ה"נו דבר קיכול לאומרו ציוני
 ומשום שמתח י"י . כההיא דמ"י צמי
 הרעבים צמי המונה דמשום מקח
 ומעבד נגעו צמי יעויש : וא"כ הדברים
 מוכין כדברי הרב פריה . אבל לפעמיד
 מהש"ס מוכח כדברי הראש מלאומרינן
 ר"ש מפנין (דק"י) אמתיתין דמפנין
 דמאי . משום דאי צמי מפקיר נכסיו
 וחזי ל"י השתא כתי חזי ל"י . והתם צמינן
 קצורה הראיה לאותו סיוס דווקא . וכן
 פרש"י במחני שם על חרונה עמלה ופשוט
 והשתא אי איתא דאינו יכול להפקיר
 בשבת מ"מ שרי לאפני וי' האי ראיה
 ממש עמי ככל מערבין (ד"ה) דמערבין
 דמאי משיב דאי צמי מפקיר נכסיו
 ואין לומר דמירוב לא צמינן אלא שיהי
 ראוי צמי כדמכח החס (ד"ג) וא"כ
 ה' ודאי דלא גזיר על השבות צמי .
 ואפילו לאמר הו' שרי למעס צ' שבת
 רש"י דהו' רובן משום גזירה דכחיה .
 וא"כ כ"ש הפקר דהו' גזירה אטו מירב
 דהא ליתא דמיכ הא דלמירבין למימר
 משום דאי צמי מפקיר נכסיו כו' ולא
 קני צמא דסוד למ"י . ה"נו דצמינן

עוד כ"ל לה"ר מרים האורק דניסין (דע"ז)
 גבי ס"מ שלם לזכות גט לשאתו בשבת
 אמרין ליקריי' איהו למקום גיטא ותזיל
 איהי ותקנה ע"ס. והשתא תדעויהו עבדי
 שבות דרבנן איהי בקרינא ואיהו צומא
 דעוקי לה. ואי איתא דהשקל קרי בשבת
 איכ טפי היל למימר דעפקיר איהו המקום
 ואיהי תזיל ותזרי גט. דהשתא איהו
 לא עבד איסורא. ואיכ לכאורה מבאן
 ראי' לדברי הספרים. מיהו י"ל דהתם
 לא ה"י יכול להפקירו דאיכ אול ל"י גיטא
 מרשותו. ואשילו תמור ותקנה העוקים
 אין כאן לקיחה מידו. דדווקא כשהמקום
 שלו אז לקחה מרשותו ודמי כלקחה
 משלומו. הא לה"ה לא (דעיקר טעמא
 משום דהקנאה ידיה סינו נתינה.
 ועוד ל"ל לה"ר צמורה לענין דמתן צב
 הדק (דק"ט) דב"ה מתירין לבעל רשות
 בשבת. ומשנתן טעמי' התם (דע"א)
 משום דק"ל דביטול רשות אסתלוקי ה"א
 ואסתלוקי בשבת אסור. הכי הדבר
 מפורש דשרי' להפקיר בשבת. ומסיגי'א
 זו למדנו עוד מעט לחלק בין מהנהג
 והקדש וחדם ועיובין. ובין השקד. דלא
 גזרין אהו עו"מ. אלא מיידי דדמי' ליה
 צווקנה וקוים. אכל הפקר דאסתלוקי
 הוא שרי דא"י דרך עו"מ כלל. ולהכי
 גבי בעול צ"ס דק"ל דבעול אסורי' רשותי
 להו להכי אסרי' בשבת דדמי' למי' אכל
 צ"ה דק"ל דלא לרבי' להקנאה דיד' אכל
 למה למה שמוקל עמנו מרשותי. איכ
 לא ה"י דרך עו"מ. ואיכ לא חשיבין ג"כ
 למה שאומר הביטול בלשון להס כיון
 דבונתו להפקירי והשקד כס"ג ה"י השקד
 מיהו הא ליחא דק"ל כצ"ה. דקצרי
 צפי' דמליעא (ד"ל) דהשקד לכל צדיק
 ואלי' לאו השקד הוא ואיכ ל"ל דלאו
 מאורת השקד אה"ן עלה אכל מ"ג

לחוקמה כקומות דק"ל דבעינן ראי'
 למעבד וכמי' התוס' ס"ס דג"ה דמאי
 כ"י וקומות הא עסקין התם (ד"ל)
 דק"ל כרבנן דגזרו על השבות צ"ה
 ע"ס. ולכאורה ה"י אפסר זו ג"כ ע"ס
 לולב הסוגל (דל"ה) גבי אשדג דלמרי'
 ג"כ הא טעמא דאי צ"י מעקיר ככ"י
 ועי' איהו ראשון למור קאי דצו"ט
 צ' לא צ"י לכס. ואיכ לא צ"י דין
 ממון וסיחא אכילה ושי' דמותר להפקיר
 צו"ט. מיהו הא ליחא דע"כ התם לא
 חיישין אי ראי' ליי'ם אחרים להיות
 צה היתר אכילה ודין ממון. כחבאל דשס
 (ע"א) אמרין למיד דין ממון איכ תרומה
 טמאה י"ס צ"ה דין ממון. ואי איתא דבעינן
 דין ממון בלוחו יוס איכ מאי קושי' הא
 אסור להאכיל קדשים לבהמות צ"י משום
 דאין שורפין קדשים צ"י וכדמוכח צ"י
 אין לדון (דכ"ז) ובפרק אלו עוצרין (דמ"ז)
 יעוש וצ"י. ועי' כיון דחזי' ליומי' אחרים
 לדון ממון לכס קרינן צ"י. ואי ה"י מו"ק
 ל"י. חד איכ תרומה טמאה לכסן צו"י
 דה"י מחסי' לשלומו ל"י.

עוד כ"ל לה"ר לדברי הראש' מהא
 דאמרין בפרי'א דעילה (דק"א)
 דאע"ג דרי' ק"ל מכשירי מורה דוחין
 את השבת מורה שא"ס עשה ל"י'ן לעליהו
 שחיי' משום דאי צ"י מעקיר ל"י ולא
 עלי' דמ"א חוצהו וסינו דצ"י לפרטי
 טעמא אפילו למיד ל"י'ת חוצה מכל
 וכמי' התי' צמנחיה (דק"ד) צ"י
 טלי' כ"י ע"ס. ואי איתא דאסור להפקיר
 בשבת. איכ צה"י יונא וודאי אחסי' צ
 ל"י צלי'ת דיד'י הוא ולא מ"י להפקירי
 בשבת. ובדל'י כדיר' חשבין ל"י צה"י
 יונא. ומדע דג"כ לולב אפילו מהנהג ע"י
 להחזיר כדיר' חשבין ל"י וקרינן צ"ה לכס
 כדאמרין צ"י לולב הסוגל (דמ"א) ע"י

ומשעמא פילו צטר חי ועיין ציטורי הגרי"א
סימן הכל"ה סק"ד. וי"מ יכלין לקיומי
בשבת בדברים מוכרים:

שוב ראיתי דמות שדמית בתחלה ראיתי
מקובל חינו כבן. ומי"ש ר"ח עדין ומוון.
י"ל דווקא דין ומוון ח"ה צ"ס. אבל חכמה
ל"א. וכי"ת ח"כ להר"ש בחדושי ח"צ
סימן ל"ב. אלא דמי"ת נראה להכריח קצת
ודלא כהר"ש מדאמרינן בפי"צ דקוב"ס
(דף כ"ג). דקוב"ס ע"ג האילן לר"י. שרי
דק"ל כיון דמדאורייתא משרי' ורצון הוא
דגזרו לא חיישינן. ואמאי הא ודאי דאיקור
דכבן נמי לא מיקרי לכס וכמו דמאי ובכר
עמד בזה הר"צ מהר"י די מוילנא בשו"ת
ש"ס. ולעומת כחא. אלא שמי"ת חינו
נראה לי קצרה זו. והע"י בדברי הר"ש הפ"ל:
וי"ש נדמות ראיתי הראשונים כיון דאי
עבר והפקיר מהי וכמי"ש כל הפוסקי
מהתוספתא וירושלמי עיי"ש. ודחוק.
והר"א מרי"א דמילא יש לעיין דכבן לא
נשיי דאורייתא עיין במ"ל רפ"י מהלכות
תעניות עיי"ש. וב"ז דחוק ומי"ת ר"א אחרוני
אין עליה תשובה. דיחוי זה שדמית הואיל
ואי עבר והפקיר מהי. אין כבן דאיכ
קשיא לקומוכס דתענית נמי כע"ז הואיל
ועבר וחקטו מתוקן אפילו בשבת.
ועי"כ כיון דקיי"ל בהנזקין (דכ"ד). דתורם
בשבת קנקיו רצון דאקרו צאכילה ליומי.
והיה הי' ליקנקו רצון. ואעפ"י שיש
לחלק דהקנס הוא שלא יתקיים מחשבתו.
ואיכ דווקא בתענית. אבל הכא הוא
הפקיר נכס' ויקנקו שלא יאכל הדמאי
מי"ת אין זה עיקר:

ודע דלפי דברי קצר עטרה ראש
בכרכות (מ"ז). דהפקר דמאי
מהי הפקר כלל י"ל דזה שרי בשבת. וזו
ידמו כל ראיותי מאי צ"ע מפקיר וכו'.
ועי"ש בדבריו אבל אין דבריו מחוורין לדעתי

נשמע מי"ת דכיון דמעצא מפרשין דרך
אסתרוקי הוא. ואינו מקנה להי כלום
אלא שמוכר נשותיו משם. ש"ז לא ה"י
דרך מי"ת ואיכ כי"ש הפקר גמור דשרי
צ"ע דלי"ת צ"ס כלל דרך מי"ת. אלא אסתרוקי
בעלמא. (ור"י יוכתן צ"ס מהלכות פ"י וז"ל
אבל צ"עול דלמ"ת בעלמא הוא ומ"ל מצע"י
ומ"ל משחשיבה ע"כ. ודבריו מותאמים
דמנו דציורא מ"י. לא מתקרי ה"י עי"כ
ומהר"ן דציורא הוא ואפ"ם מתקרי
(ואולי כיון דלא קאי לפדושי ה"י עי"כ לא
דק בלישנא. וכמו שמו"י צפירוסין ח"ד).
והדברים צורכים לפע"כ כח"ש צפ"ד):
שוב עי"ת דדברי הר"ש שכתבתי.
ואין מדבריו ראיה לדברי כלל.

דכוונתו מעצב שבת זה פשוט. אבל מי"ת
לע"כ הדברים צורכים כמי"ש דשרי להפקיר
בשבת. וגם בלילה דברי הפוסקים תמוהין
דל"ס להכריח מה דצ"עול דחוק לאו
הפקר גמור הוא מה"א דח"כ פ"ק דמקסם
(ד"ז). אחד שבת ואחד יו"ט וכו'. דהא
ודאי אפילו יהיה אסור להפקיר בשבת מי"ת
מוחר לבטל חזיון דאיכא מ"ס וכדאמרינן
בפרק שואל (דקמ"ח): צהירות הקבועים
לחם זמן שרי להקדים צ"ע לרי יוסקן
עיי"ש. ועי"כ לא חילטריך ר"י יוסקן לאשמועינן
אלא גבי פסח דמי"ת ה"י וי"ל דהעמידו
דבריהם אפילו במוטל מי"ת צ"ע ור"א
וכדאמרינן בפרק אשפה רבה (ד"ל): אבל
הכא דלי"ת הוא לכ"ע אסרי רצון ליעל"כ
מלבטל. וגבי מחנה נמי צוקים מ"ס
שרי (עיין במ"ל סימן ש"י סקט"ו). וקל"ה
ראיה דמתנה שרי צוקים מ"ס מדלא
אמרינן צרי"ס מ"ס (ד"ד): כי דייקין מי"ת
דחין פירי מיקמי שבת משום משלוח מנוח.
מי"ת אין זה ראיה דהתם נמי כתבו
הפוסקים דצ"עין דבר הר"א כמו ששואל
(ואע"כ דהם כתבו ראוי לאו כל היום)

בלב משהי אבתי קשיל לרני דקיל צנדרים
ספקר צניג אס כן חיקשי כולסו
מחסי דמחא :

ועתה רחמי צמחי מהכיל (סקריח)
דקיל דשרי דשאלו השואל צנכרות
ליז למינר אי צני מפקיר נכסיו לימא
אי צני נפק לאורחי וסויל אבסאלי
דשרי צדעאי . וחי לו דצני למינר
אשי צנצת ויורע שאינו יכול לילך צדק
עבד . מוכח דממחא דספתא מהי אשי
צנצת :

ואתרי אשר צנרנו צקיד דהפקר
שרי . ראוי לצאח אס מוחר
לזכות מההפקר צנצת דלכאורה סהי
דעירוצין (דעיא) מנכעא עליו וכן יש
להיר מפיק דציו (דעי) אלא מעשה
הנביא חנקי צנצת וכו' שאין דרכן
וכי' ופירש העדרכי שם מוסר מוקלה
עיש . הא לאיס שריא אלא שמהגו
אין ראיה דיל דההי מהיע קאמר . אלא
שיש להיר צנורה לעמיד מפי כל כחצי
(דקיכ) דמריך חשבון מאי עדצתי
מהפקירא וכו' . ומקנה צירא שמים
עסקי דלא רחא ליה דליחסי מאסרים
וכי' עיש . וספתא ליל ירא שמים דלא
רחא וכו' דהו מדת ריפ צן יאיר צמולין
(דיו) עיש ועיין צנכרות (דיו) הכולה
ליסנות כו' . וי מלן דלא עבד הכי
לדיק הוא דלא מקרי נשע נמי לא מקרי
וכהיג דייקין צינמות (דיכ) וצנדר (דיו)
עיש וסא ענר אדרצן דזוכה מההפקר צנצת
ושרי למקריי עברינא כדלחא צפרק
כירס (דיו) וכיס צשיע איח סימן קיח
לנצי קיש מלן דענר כביש . ועיכ דשרי
נמי לזכות וכן מורין הדברים צנצת הסוקי
קרקיו עיש ודויק . ועיין צנאיש פיק
דציו סנכרה מדצני דהסיא דציו עיקרה
לענין קפיש מקח וממכר כאמרה . ועיין

דאיכ מה סועילו חכמים צחקתן של
דמחא דכיל יפקיר צנצו ודמי מילי דרצנן
לחוכא . וכו' איכמיע מקילין צכולסו קשיקי
דמחא הא אשער לחקורי עיי הפקר צנצ .
וכל סיכא דאשער להקורי מחקין אשילו
צדרצנ כתיש מהחיע חיד קיב וצתשאי
ציי צחידושו לקדושין . וסנאניח צחי
סימן עיש הי לז מהסיא דמגילה (דס)
דחוקי קרא צנצני כו' וצפסקים (כיו) גני
סקינע עיש . וכיכ סחוקי צהריא צנרצין
וכו' איכ מוחס מרדות דמחא לא משכחת
לא דהויל סתס כעין עיש צשאנח ארי
סימן עיש לנצי חנץ עיש . ודעיונו של סרצ
סריל לחנץ כאוכלל לנכא דסתס הי כיו
דאקור צסנאס ולאו צרשותי קאי אלא
דסמורס עשאחו כאלו הוא צרשותו .
צגילוי דעתא קני ולאו מחורת הפקר
אחינן עלה . אלא סכא דצני לאסוקרי
נכסי דקרינן לו צקין עמוד וודאי לא
מהיר וקוסיח צעל עעיר אספיא דצנכרות
הנה לדברי הכאציד קשיא מהי צנכרות
אין ראיה כלל דכיו דלי צני מפקיר נכסיו
הויל קצינע סעודס . דלעו צמחשצחו
סליא אלא דלדברי רש"י דקיל כווחי
נמי לקיע דצנר כחצ רש"י צפסקים (דליס)
דמחא דרצנן וכדעייית מנאכילין כו' ו
לא הי מלוס סנאס צנצירה וכיכ צעל
סוייע זיל צצנכרות שס עיש . ולענין
הפקר צנצ אעפ"י שמדברי חוכי צנדר
ובן צפיצ דציע (דיל) דיה אפקרה כו'
נכאס קלח דמחרי . אלא צנצת (דחי)
(וכן צפסקים דיד) נכאס סחורו צהס
וגס איל כתיש הכצציח צחידושו לשצת
(דסי) דלצ ציד מנחה עליסן . דעיכ
סיינו צלא אפער דווקא . ואיכ מיט
מעריצן דמחא אשילו לכחסיס (ועמיש
צקיד צחידושי לצנכרות (דמי) צזה עיש) .
ועוד אשילו לדברי חוכי דקיל הפקר

סוק ומנהגי רז"ל בחושבננים : ובכלל
 דברים הם גם ענין זה להחזיר מיני
 קטניות (בסמך) כחז וז"ל כי אינו ענין
 לבזיזת קטניות שחפשיהם חללינו בני
 אשכנזים שבהם חפשיהם חללינו בני
 ואפי"י יש לומר שחפשיהם חללינו בני
 ואפילו יש כאן גדר וקריב להפך. לעקור
 החקנה ראשונה צ"ל לריד דווקא צ"ל
 גדול ומתקנים שאלו הוא שיוכלו לבעול.
 דמנהג שחפשיהם דינו כדית גמור כחש
 הרמזים בהקדמות הויד ובפי"ב מומרים.
 וזה כלי שנה שהביא לי"ב חז"ל דקאשקעל
 צוועקט פאלין ועמו חזו גדולים וכו'
 להחזיר קטניות בשנת יוקר ורעבון. ועמדו
 לנגד גדולי זמנא ובכללם צ"ל הגדול
 דמ"ש דפולחן הביא חלוצה פלעקלעש
 (בעהמ"ח חסידים וחסידים) והביא שמואל
 בן הלל"ה. וכתבו מעשים זה דבין
 דחפשיהם הנזירה בכל אשכנז מוכר אין
 צידינו לבעול. ועל ענין זה רמז בשערי
 חסידים בלוי"ה קיוון חגיב שכתב ובימינו
 עמדו חכמים לבעול גזירה קטניות ולא
 עלתה צידם. ובפרט שמהרי"ל חסידים
 דהשורץ גדר בזה עובר על לא תהיה ע"ש.
 ואף החכמים קרנו להחזיר צידיהם לזרד
 שנה הם זה בזמנא. שעדיין הם דורס
 יפה והמון העם שומעים לדברי חכמי
 הלזר ולא הם חש חקלה ועכשיל משא"כ
 בדורנו המוקולקל הזה צע"ה שחזירו
 הדורסים האשכנזים (פרידנער) צי"ו
 לבעול חקנות ומנהגי רז"ל. והמון העם
 אין יודעים להבין ולחלק בין הענינים
 אם תלז הוראה מחכמי ישאל השכנים
 בהחזיר דבר צידי קטניות. אחי למגבר
 אצחתי בשאר מילי חיו. ומשום זה אמרו
 שלהי ברכות (ק"ג) שה"ה הוא מנוח וסם
 מעסיקין כי ה"כ לזא וגרנו אצחתי.
 עכ"ל הביא מ"ה לזי חיות נקלרם

בהגרי"ה קרס"ו קק"ה. ואכיחאור דהרמזים
 מפרט דאקור משום מוקלה. ודינא דהרמזים
 צמליה מיי"ר מצע"י דוע"א דבני הכנס
 צמעה שמהלך שכתב הם פ"כ היד
 שהרמזים קלי מצע"י. אי לא דהדר
 קוש"י הראש פרק מי שהשך קושית
 דמצע"י ה"ל מליה דח"י ליד' שזכה זה
 מיד עי"ש. והיה דשבת ק"ז ע"ז דנכנס
 לו ליפור בין כפיו יושב ועמרה וכו'.
 מוכחא לכאורה דשרי לזכות צמליה.
 ויש לדחות דליפור דיד' היא חלל משמרה
 שלל חצנה אי"ה דהפך ואין לרבו לזכה
 זה. ע"ד מ"ש ובפרט :

שוב

הגיע ליד ליקוטי הרמזין
 ומלח"ה שכתב בפשיטות ר"ש
 פקחים דהפך אקור בשבת חלל שנהגה
 קל"ה דמדין מעריבין ומחרימין אחי'
 עלה ע"ש. וצ"ד צ"ה המאירי בפסקיו ר"פ
 מנחין כחז להחזיר ע"ש :

שאלה

ע"ד שאלתו בשמן קצוב שנעשה לשם
 פסח וכבר נחמץ שאלתו לו
 שכתב הורא זקן אחד בצציבותיו להחזירו
 בפסח. הנה תחלה תעתיק מ"ש בזה
 בצפנים להחזיר. ואח"כ תהיה חז"ר
 מה שיש לי להעיר קל"ה צ"ד : וז"ל
 ומנהגי הר"ה ז"ל (הדפס"י צ"ה מעשה
 רב) קיוון קפ"ז כל מדי דמדין נאסר
 ואין להחזיר מיני קטניות כגון סיר"ז ואפי'
 בשני בלירות. וכן שמו זרע קצוב אין
 להחזיר עכ"ל :

ואחד

מגדולי הדור הביא לזי חיות
 מחלקיהם (כעת אביד בקל"ה)
 בקפנו מנחת קנאות (שדפס זה מקור
 הסח"ת נגד המהפלים באשכנז לעצור

המיון. ועי' הענין הראשון הוא שחולק
בזה"ל לבחור דין בגביר בחזקתו. דעיי
הענינות לא גזרו. אבל לענין הדין
מזה הענינות ה' מיון יל שצאמת אם
צירכו שרי אפילו צעירי' ולא ה' לדין
הזה"ל להאריך דין ככל בגביר לחזקתו
לפי ענין זה (אלא שיש לעורר קצת על
לשון הזה"ל שם שכתב לענין השמיים.
העני' שרגילים שולחנים אותם זרעונים
צמים קודם שיעשוין מהן השמיים ואי
קרב לודאי שנתחמלו עכ"ל. ולשון
נתחמלו לא שייך כלל צמי' קטניות שקבלו
חז"ל שאין צאין לדין חיוצא אלא לדין קרוב.
אלא ה' השמע שהוא חופס עיקר ענין.
דשאל נחמנו צדק חזקתו. ועל צעירי
החזקה הוא שאמר שעי' סלחם וודאי
נתחמלו ויהי ענין צעירי' בקטניות. אבל
באמת ז"ל (ועי' צעירי' שליח לדין לענין
האגדים שיעשוין מהן השמים). ולשון
נתחמלו שבה"ל צעירי' לאו דוקא. ולפי
הענין שמתעורר צדק קורא חיוצא גם
בקטניות וכן נראה בלשון השאלה שם
(עיי')

והנה בזה האלפיון ביאר במקום נ'
ענינים. חז"ל בקצרה. אלא
מטעם גזירה היא. דכיון דקטניות מעט
קדינה היא ודגן נמי מיקא הוא כד"קא.
אי שריק קטניות אחת לאלפיון להחזיר
דייקא דלידי ואידי מיי קטניות הוא.
וגם מידי דמדינן הוא כס' הענין כדאי
בפרק הסוכה אם המועלים דקרי לקטניות
מינא דמדינן. גם יש מקומות שרגילים
לעשות עסן פת כמו מה' המיון ולכן אחי
לאלפיון לאותן שאין צרי' סודת כו'
ואע"ג דתלמודא שרי אורז. זהו צימקס
שה' צקאי' בסלכות אריה אבל עכשיו
דורות אחרונים וודאי יש לנו לגזור עכ"ל
(ה')

ומפני שהרב העתיק דברי מהרי"ל
בקצרה ראיתי להעתיק עליו
מהרי"ל הנלך לענין (כי אולי אין נמלא
צידן) חז"ל מזה גזרו מיי קטניות אלו ה'
מיון. ואל יאמר אדם כיון שאין איקור
עדאורייתא אין לחוש. דכל דגזרו רבנן
העובר עליו חייב מיתא ועובר. על לא
חקיר. גם א"ל כאן מכתב להחזיר כו'.
גדבר שפסע איקורו ואל להחזירו מכת
מכתב שצמקומו. יקבר פי דוברי שקר.
וגם אם הולכו בזה"ל. שוא ושקר דובר
הנביא ההוא. ואילו ה' החכם שם ה'
משיב הברכות ומדומי שוא על פני עכ"ל
מהרי"ל:

עתה אלא להעיר בזה בקיד. וחלילה
לומר. שאחרי שדבר ידוע הוא
שזרע קננוס קודם עמינתם לסוליה השמן
מייצבים אותם בחזקתו. ואיך יבצ בזה
גיב חסד פירות יבשים. ועיין מניח סימן
הק"ז קק"ה לענין משקה שיעשוין מהאגדים
יבשים שכתבו איקור בהרבה מקומות:
גם מעיקר הדבר שרגילים לקמוץ בפשיטו
על הברכה מן גרעין החזקה הדבר
הנחה. אחרי שבלשון הגמרא שבה"ל הצי'
חזקתו שכתב חז"ל שלמעשים החזקה
מעוררת צדק וא"ל לצדקו יפה עכ"ל.
איך מי הוא שיאמר שדעתו יפה יותר
מבעל הגמרא לקמוץ על בדיקתו:

ולפי הטעם המבואר במקום ואחריו
במדרש והגמרא. מזה האלפיון
לאחמתי צה' המיון. הדבר פשוט שאין
הצרכים מועיל להחזיר. ולא הולך השואל
להאריך בזה ולהציג ראיה מן הסתירה
שכתב ואם נמלא בגביר כו'. כי הסתירה
כתב שם חלילה צ' הענינים פן יענו
מדין זה לדגן של ה' המיון או איכא
לעיתים דלמא אסערב צה קטניות מה'

ועל טעם הראשון שכח דקטניות

נמי הוי מיק. יש להעיר מההיא דנדרים (כ"א) דהנודר ממיא אינו חסיר כלל במעשה רחמיה ומעשה צירוף שם הביא הר"ן חזרו מעשה רחמיה חלקא מרוב וידיד זרד ועסנן ואורז. (וקרוב לומר שזו היא הנריחא שצ"ח צ"ח דין פ"ו דנדרים (ל"ז). אלוהן מיק כ"ו ולענין נדרים מצינו. אלא שרש"י פירש שם לענין נדרים. אפשר דעתו ז"ל הי' אי לענין נדרים מצינו הר"ל למינקט לשון מעשה רחמיה כמחיי' וירושלמי נדרים (כ"א). אלא כ"ו ח"ן בכלל מיק רק הי' המיין ואורז (וא"ל דאחר השי' נשתנה זה. וענין מיק מכל מ"י קטניות. ונאמר דזהו טעם שצ"ח השי' לא גזרו זה כמי' הקומק ושי' מההיא דפ' ע"ס (קט"ו) דעמד חלקא ואורז ל"ו חז"ל. ועוד ש"כ הי' להם להפסקים ז"ל לכוז זה גם זה נדרים דלדין גם מ"י קטניות הו' בכלל מיק. והי' קטנו וכתבו שם כדברי השי' בנדרים. אלא שצ"ח ח"ן קושי' מנדרים שחלו כלשון צ"ח לקרות מיק שזה הוא רק על מ"י רחמיה. אלא כ"ו ח"ן חלו הנזירה במחל' העין דא"ל לחלופי' כל מ"י שחל'תו דומה למיק של הי' המיין כד"ק וכו' צ"ח ח"ן גם למעשה קדירה של קטניות:

ומ"ש הקצ"ק בטעם דמינא דמירגן הוי

קטניות כה' המיין כד"ל צ"ח הפועלים דקרי לקטניות מינא המירגן עכ"ל. לא נמלא דבר מה לא צפרק הסוכר את הפועלים דצ"ח. ולא צפרק הסוכר את הפועלים דצ"ח. וא"כ מ"י יש כאן צפרק. ולי' האי כד"ל צ"ח הפועלים להלן בטעם השלישי שכח דקטניות (צ"ח מ"ן פה. ש"ח הביא מ"י הפועלים (צ"ח

צ"ח. והביאו במדרכ' צ"ח ל"ח ולפי טעם ח' משום מיק וטעם ג' משום פה. יש מקום לשלך ולומר. דזרע קנבוס שאין עושין ממנו מיק (ואף שכוחשין אותו ואוכלין אותו עם פה או עומכין אותו לאפסו עם הפה. מ"ן ח"ן זה ענין למיק. ובפרט לפי האומרים צ"ח קימן ר"ח ק"ו וק"ד דמיק הוי דוקא כשתמעכו הנרעין. וכן כ"ו צ"ח ח"י י"ל דוקא כשתמעכו כעין מיק הוא דא"ל לחלופי' דמיקא ומיק של מ"י ח"ן מש"כ כשתכרין צ"ח ח"ן קנבוס (כחוש). וכן ח"א לעשות ממנו פה י"ל דלא ש"כ גזירה דלחלופי' דזרע קנבוס. אלא לטעם ה"ו דהוי מינא דמירגן. פשיטא דשי"ך גם דזרע קנבוס. ואדרבא י"ל דצ"ח ח"ן מ"י מ"שאל גרעין וקטניות להחשב דגן כה' מ"י חזוה. וכדמשמע מההיא דפ"ו דמנחות (נ"ו) דאמרינן לענין כלאי קנבוס ולוף חסרה חורה לפי מה שביארו ר"ח ז"ל צ"ח הי"ך ק"י ח"כ ח"ל כי הי' מ"י חסרה חורה וכל שאר גרעין כ"ו וקנבוס ולוף חסרינן הכנס כה' המיין כי המלאה משמע כמו מלאה דרענך לא חסרה ש"ח ח"ל צ"ח המיין כ"ו ושאר זרעים ח"ן בכלל המלאה ח"ן וקנבוס ולוף עכ"ל. (אלא שגם צ"ח דצ"ח כ"ו מיק קנבוס שצ"ח ח"ן זה מה שאנו קורין קנבוס ע"ס. וע"ע בחומ' ישי"ס יומא (ע"א) ד"ה וא"מ כ"ו צ"ח רבי (אפרים). וכן הראשון צ"ח ח"ג לפי פירושו צ"ח ח"ו ז' שם צ"ח דקנבוס ולוף מ"י שדרכן לזרוע מ"ן שרות שלימות ה"ל כחמ"ס ושעורים לענין כלאים ע"ס:

וטעם זה דמינא דמירגן. חסרה האחרונה ז"ל בלשונם לעיקר. מהר"ל צ"ח קימן כ"ד וכן בליקוטי מהר"ל. וכן בחד"ד ק"ס ק"י:

לכן ילא מכלל דגן. ועיין מ"ש עוד בחידושי
למ"ק שם בק"ד צוה):

וכשנני לעלמי. כלע"ד להוסיף עוד
טעם בעיקר להחמיר בזמנינו

בזמני קטניות זרעים. שהוא מפני שאין
ידוע לנו ברור פ"י. כל ה' המינין כי
פ"י בוסמין אין אחיז יודע עד מה (וי"ו)
בוסמין גריקו. וסמנתי שבה זריות
הבהנין שבקדורי ה"רין ונלחמי הי"מנים
היה כחוצ שבוקעי. היה ספק מה המינין
לענין זרבה. ועמה נהפוך הדבר. שבחזת
מקיימות כחמסדים קלת חננים לאכול
חשילי ומחללים מן גרוקע בשק"ר. וכן
שיבולת שיעל שרגילין למשכו האצער.
קרוב לזרמי שחיו כן. כי רש"י פירש
במקמים (ל"ה). ששכלת שלה עשו
כונן בועל. ודבר ידוע הוא שהאצער
חינו כן שאין לו שכלת כלל רק כל גרעין
גדל בפ"ע כדוחן ושאר זרעונין. (ובצ"חורי
על הערוך. ביחתי שיחתי בארובה בק"ד
שלדעתי קרוב הדבר. ששעירים הוא מה
שאנו קורין האצער ולא כמו שרגילין למשכו
גערשטין. כי השעורים אמרו בכ"מ שמיחד
לקוסים. ולכ"ש. והוא האצער. אבל
גערשטין אינו מיוחד כלל לקוסים ושעמתי
אוערים שאכלתו נחקה לקוסים וגורם
להם שלשול. וכן ממש פ"י הסדומות מ"ג
שהשעורים שולצת. משמע שהוא האצער
שידוע שיש לו תבנה זו לשלשול ולקלות
רוח מדבר הסמוך לו יותר משאר מיני
חבואות ועוד הארכתי שם צוה בק"ד
ע"ש). וא"כ מקום מרווח לומר שאעפ"י
שלענין שאר דברים כמו לחלם ובסמין.
אנו קוומין על הפ"י שרגילין לפרש ה'
המינין ואין מוששין. להפדיש חלם ושלח
לאכול שלח בחוך הקעורה מיני קטניות
משום חשש ה' המינין. אבל לענין חמץ
במקם שבכרת ומשמירין זו מועדות סכסס

פ"י) דלמדי שם פה קטניות חנן כ"י וע"ש
צחוקי (וה"י יכול להבין מהס"ח דברכות
(ל"ז). פה אורה ודוחן וכן צעירובין (פ"ה)
פה אורה ודוחן ועדשים. חלל משום
דהס"ח דהפועלים נקט פה קטניות סתם
עדיפא ל"י שכולל כל מיני קטניות)
אבל כאלן צע"ס דמיני דעידגן. ל"ל שהר"י
ה"א מ"י הנודר מהירק (כ"ה) דחנן הנודר
מן הדגן חסור צפול פולחני יצ"ל דברי
ר"מ (א"ע"ב דל"ל ק"ל כוח"י שם) ומפרש
בגמ' שם דרצנן כל מידי דמדגן משמע. ופ"י
הר"ש צמירשו שם שכלל מיני קטניות
הס"ר שצ"שין מ"ן כ"י. ופירושו מוכרח
נוקט"א דוה"י שם דחנן אבל הנודר מן
הדגן חסור בכל ומוחר צמיחה האילן
ורק. דמשמע שלכד פירות האילן וירק
חסור בכל מיני קטניות וחמ"ש דמיקרי
מיני דעידגן. וכן פירש הרע"ב דחסור
בכל היינו בכל מיני קטניות (ודחי' ברישא
פול המלמי יצ"ל. הוא לאשמעין פול לח
פרי כדחייא צצרייחא בגמ' ע"ש). וא"ע"ב
דחייא צצרייחא שם שמוחר צחורו. אין
להוכיח מ"ש ר"ח"ו לאו. מ"נא דעידגן
סוף (וכמו שהלחמי אח"י שהקס"ה צחק
יעקב ע"ש) ד"ח. דהא ח"י נמי מוכר
בחלקא וטרינוס ועיקר. שכן מ"י מיני
דגן. והיינו טעמא כמ"ש הרא"ש צפ'
ס"ש שא"פ שה"י החילה עידגן עכשיו בשכשחנו
ילאו מכלל דגן. והכי אמרי' צע"ס קפ"ב
דמ"ק (י"ג) וס"כ גם צאורה י"ל כן שחללה
כשה"י בקליפתו ונקרה שעורה של אורה
(עיין פ"ס פ"ח מ"ג) ה"י ודחי' מדגן
חבל בשפסירו קליפתו ממנו ונקרה אורה
(וכמ"ש במתני' דפ"ה שם. ואין כאמורין
עליו בין כ"י. שקראוכו צע"ס אורה לאחר
שילא משעורת) ה"י הוא עומד למ"ק
במילקא טרינוס מה' המינין וכמ"ל מהס"ח
דיוגשנמי שהבין כרין בדרים (כ"ה).

סרעצים צמירות המצרות על פרגין שזה
שאלו קורין פרגין :

תשובה לרבני מנצבי"ה ע"ד יום טוב ימי .

הנה מה שפרש"י אלה הענין דמור
בזרה לקילקול . דהיינו שלא
יחשקו צחורה וישתכח קוד העיצור :
אין כך שאף שהיו צקאים בקציעי דירחא
הים הדבר מקור להם בקוד משה לפה
לגדולי הדור לבדם . וכענין קוד העיצור
שהם ביד חכמי איי שהיו מחזיקים אותו
בקוד ואין מגלין לרבים (ובשלהי כתיבות
(ק"צ) צרשי ע"ז לשון בקוד עני שחזר
צחוקאל . וסם (ק"ה) פירש החיפפת
וכן רש"י לפירש ראשון שיש שם ששנציעם
שלא יגלו הקוד ובפיק דריה (כ) תיחא
בקוד העיצור פירש"י שהיו פוקין צריחא
צרחים . צדי שיציר עפ"ז מקום פים
למוען לטעון שפכסיו חזי צטל הטעם
שעליו אדרי האיקור העצבו כי נחפסקם
הקוד בכל העולם ונמלא צאלף חלפי
קפריס בכל חפולות ישראל וא"ל להשתכח .
שהרי צמירוס אמרו צירושלמי קפיר דעירוצין
רי יסי שלח כחצ להון (לצרי צבל) אעפ"י
שכחצו להם קדרי מועדות אל חשבו מונקב
לצוחיכס נוחי נפ"ש . והיינו הא"י שלמד
מחם שהציוו צשים דין צבילס כאן .
והוא על קרר העיצור והקצישה שפסם
יהודא צנו של ר"י נשיא נכד רבינו הקדוש : (*)
והים ציני ר"י יוקי זה שהוא ר"י יוקי דשים
דין כידוע והוא היה ציני ר"י נשיא .
ועכוורס הדברים למ"ש הרעצים צמירות

יוחכ . מצאיקורין אחרים . החמירו ע"ע
כני צום לבזור לאקור כל מיני קטניות
מחשש חינוך מעצם המל א"י מהן צלחת
מכלל ה' המינין שלא כפי המורגל צפיו
פירושם :

והראשונים ז"ל שלא הזכירו טעם
זה . איפשר ציניהם
היי צדור ומקובל צידם פ"י כל ה' המינין
מה סן . משא"כ צינינו חלו . ומ"ש השואל
לענין שמן שומשמן מההיא דשבת . הנה
לכך ציחך הקמיק עלמו ושינו דבימי
סשים וודאי היו מותרין מיני קטניות
כאורז והדל ועדשים שומשמן החיין צשים
וא"כ חין ראים שומשמן מהשים .
וצינינו שאקרו כל חלו ואקרו שומשמן
י"ל שגם שמן שומשמן אקור להדליק
לדברי האומר כן . ואף שלכאורה יש להעיר
דשומשמן אינו בכלל לשון קטניות . מדחנן
צחלה פיק מ"ד השומשמן והקטניות .
אבל צלחת זה אינו דחנן נמי שם אורז
ואעפ"כ מוצא דצרי כחשונים ז"ל
צחאק צכלל מיני קטניות . ומשום דכל
מיני דעידגן נאקר והיו כל מיני זרעים
צכלל אף שאין מיני קטניות וכ"כ צפ"י
צחיד קימן ק"צ שגם שמן שומשמן אקור .
[ובצאורי על הצורך צאחתי בקיד .
ששועשמן שהוזכר בליע . אינו מה שאנו
קורין מאהין אלא הוא מין אחר הגדל
צח"י וקרא ערין צערצות צסם סאחוקים
וסוף גדול כורע סחור שאנו קורין
לעריקקע . וממנו עושים שמן סרנס .
זה שאנו קורין מאהין . נראה מדברי

(*) כן מוצא צהצבת הרמב"ן ל"ס המלות עשין קריג וצחודשי הריעציה לסוכה רפ"ד (ס"ב)
ונחשבת הרשב"ן ס"א כ"ס קל"ו שחלל זה צנו של ר"י נשיא נכדו של רבינו הקדוש היה וכ"כ
דבר מוצא בקפר הקורות שביעיו צולה הנשיאות (ולזה נחכוון הריעציה צלשונו ז"ל שקראו
נשיא האחרון) . ומ"ש צחש"א חלק ד' כ"ס רפ"ד הלל צנו של רבינו הקדוש וודאי סקר
צחשק שדלנו מלות צנו של ר"י נשיא צן צנו של כ"י דבר ידוע הוא צב"מ צצנלי וירושלמי
שגם אחרי צני חלמידיו האצוראים ר' יוחנן וחלמידים היו מקדשין עדיין עפ"י בראיה :

וא"כ ציני הגאונים וחראשונים שזכרנו
 רש"י היה הדבר גלוי וידוע לכל ולא היה
 שייך לקרותו קוד העיצור כלל (ולדעתי
 קרוב הדבר שג"ל צרש"י יסיד העיצור
 במקום קוד העיצור. וכמו שקרא רש"י
 יסודו של ר' קעדים (שקראו ר"ח צ"ס
 קוד העיצור בתשובתו שצ"ה ה"ל) אשכנז
 גם שם ל"ל יסוד במקום קוד) ויסודו של
 ר' משה הדרשן (וכ"צ) ואח"כ פרש"י שמשאו
 לקלקולי שלא ילמדו צפארים שנתנה צ"ן.
 וגירסא הישינה צ"ס ה"י זמנ"י דה"י שמדא
 כדליתא צפאלתים דרצ אח"י גאון
 פרשת אמר קימן קיט ובמידותי הריעניא
 צקובה (שם) אשר לשון שמדא פירש
 גזירות להעציר על המלות ובגזירה כגון זו
 לא יפלא הדבר שיגמרו הפארים כולם וכ"צ.
 ואף לפי גירסא שלנו ופירש"י כן הוא
 מהפירש ובאמת השי"ס נקט זמנ"י דגזרי
 גזירה שהיא גזירה המלויה צימיהם אצל
 בלא זה ג"כ אחרי שחקקנו זו היא לכל
 המלות הגולס הכרמים צקלה השמים
 ולכל הזמן עד שיבא משי"ס לדקינו צצ"א.
 א"כ לא מצינו יחידים ודאי לא יעלט הדבר
 שלא אחד מבני הגולה צודד לצדו בארץ
 כהוקה מארלות אזיל ואפריקא וכ"צ
 מקומות שלא נמלטו קעדים כאלו אף אחד
 מרי אלף. ואח"כ הגבר ראיתי צעני צהיותי
 עזר צנתת חקל"ה צקצת עלילות שוא
 צמזלר אשר הוא לא רחוק יותר מן י"צ
 פרקאות מעיני פ"צ. הנה על שנה א'
 חקל"ט עלתה צדי לקדר לוח על כל השנה
 כראוי אצל אס חיו אס הייתי עזר עוד
 גם שנת חיר לא הייתי יכול לעשותו על

קידוש החודש פ"ה ה"ד שהיה ציני אצ"י
 ורצא שהיו ג"כ ציני ר' אחי ור' אפי.
 ומצואר הדבר ששלחוהו לצבל בכתב (ואף
 שיש מפרשים שם הירושלמי דלענין קדר
 חפלות המועדים. האמת יורה דרכו שהוא
 דבר הלמד מצרנו שם. שכל הענין מוצר
 שם ציריעת קציעה המועדים ולא צעירי
 החפלות. גם צימיהם לא יחטו לכתוב
 מעצב חפלות וצרכות כדליתא צקצת
 (קצ"י:) ואין להסיר צ"ה) ולא היו
 מחזיקים אותו צקוד ומקורו משה אל פה *)
 לצולי הדור לבדו ואמר שה"י מחזיקים
 הכתב צקוד. אין לו מעט מכיון שצ"ל
 קידוש הראיה צ"י ולא נשאר כ"א מושגגא
 צעלמא. למה להם להסתירו. אדרבא
 ה"ל להם למקצו צכדי שלא יצאו לירי
 פעות צמקומות החזקים ממקום גדולי
 צבל. (ולא ילמדו למשדר דיקקא להדידי
 צכל שנה העיצור כדליתא צפיג דמנחות
 (ל"א:) שחם היו מחזיקים הכתב צקוד.
 צכ"ה ה"י לריבין לכך אף אחד שצבלה
 ציד הגדול והנשיאות צארץ ישראל ומי
 סים המעלה הדיקאי אלא ודאי שערקמו
 המחשבות מיד צכל המקומות. ולא כלרכו
 לו לדיקאי כלל.) גם אחרי מחינת החלמוד
 ציני הגאונים. כבר ידוע שחיברו קפדים
 צונים על הקציעות והעיצור וכמו שהזכירו
 קוד העיצור לר' קעדים גאון (צצ"ל) הלקט
 קימן י"א צהציות ר"ח ואזניו נראה מכיון
 קפי צפיג דרים (כ.) שהזכיר. שראה
 ציקודו של ר' קעדים) וכן הזכירו משמי
 דרצ נחשון גאון צעירים אלו. וצדויות
 שלאחריהם חוברו עוד קפדים הרבה מהם.

(*) ולא עוד אלא לפי הנמאל כתוב למינו צפרקי ר"א פ"ז ופסיח כלל המולדות והקציעות
 נראה שגם צימיהם היו דברים אלו כבר כחזקים צקפר אף צומן שה"י מקדשין עפ"י הרא"י (כמצואר שם
 מנ"ש קפ"ה כך עתידים להתעצב צקוף שיעצור כ"ו מכה שצפעה שכתב המאמר עוד
 לא נתעצב) וקוד העיצור שה"י גומים עלתה אחריתא היא. ומע"ש צק"ד צצירוש
 למריא פ"ס אוח סי' :

שו"ת רד"ל

שנה הסיא ולא היה לי ספר או חס
להודיע ממנו הדבר על צויה לולי כי
צרכתי כי שרי הממשלה הרמה הוהצני
חמת מקרו ודרכו ומלאו כי חף חכמי תפסע
ועטרוכי ת"ל לשלום לבניה בחשון שנת
הקל"ט וכל חס יכול להעשות עלמו בכללה
כי לא יהיה צדוק שלא יצילוהו רגליו
למרחוק לגור במקומות כאלו ובין בחבלי
המקור או סבות אחרות הן זה היסוד
ואף לא לחוקה סוף אחד העיר שלמה
סבות מתהשכים בעל חס בעל עיר יחד
בגון ראשי ארץ וכ"צ. (הנולדים צויה
באחריות החמים ומכללם גם ארץ איטליה
אשר לא תרוב ימים נפקדו כמה יצירות
ברעשי ארץ ה' יצאנו וסיה כי חזק-אזה
כאלם קרוב לימי המועדים אין ספק
שנחלצנו הדרי העיר בנפול ומגדלם והריסות
הבתיים ולא יהיה חפשי לחפש בקשרי
הקציעות באותה שעה וצ"כ לריבין לכהוב
ומסק צ"י י"ע ש"ג צמועד הסוף. ומערי
חלם וכאלם רבות לא מפליג רבין בנצירותיהם
סיים סקנס קצועס לכל חס ובכל זמן:
ורא עוד חלל אף שבגני לא הזכירו רק
גורם דיוענין דבזרו כאן. הנה מלינו שצמקו
אחרים הזכירו גזירה אחרת צפ"ד דר"ס
(ל) מהרס יבנה צהמיק ויאמרו אשחקד
מי לא חללנו כו' אף כאן מהרס יבנה
צהמיק ויסזרו לקדש עפי' הרמיה צא"י
ויאמרו בני סגולם (קודם קצילת יסד-לא"י)
אשחקד מי לא נהגה ציוס א' (כדברי
המחזקים חיו). אף עתה שיבנה צהמיק
וכי יגרע כחיתו לעשות שמי ימים ולא ידעי
לאשחקד הים קצע המועדות עפי' חשון
סוס בארץ ישראל וצחיל ועכשיו מקדשין
עפי' הרמיה ודירין לעשות שרי ימים לעולם
ואין לומר דגזירה זו דמאס יבנה צהמיק
ויאמרו ב"י לא שייכי כ"א שם צריה לענין
חדש סהול להדריס צא"י ורמקוס מירושלים

אבל לבני סוף לארץ אין שייך לעמוד
דכשיבנה צהמיק ויתקבלו סגליות מיד לא"י
(ובכרחם מדברי השנים ומדרכים סקיצון
גליות ימים קודם צבין צהמיק. אבל צויה
חולדות (קציו) צמדרש' הנעלם אמרו
שבין צהמיק קודם) דזה חינו דהא
אמרינן בהדיא נמי סך גזירה צפ"ק דצילה
(ה) לענין צילה צפ"י י"ע של ר"ס צפ"ל
ע"ס וצ"כ י"ל דכאן נקט גזירה דזמנין דבזרי
ס"ה מל"י ציוח ואס"י סאף סס סמלל
חמלל סלל יהיה שייך גזירה זו מי' ח"כ
ויסוס סל צמחרה יבנה צהמיק:

ג מה שסיימו המעוררים. שאלו גזרים
שאניה צפ"לם גם כשצטל סעסס סלל
מנהגה צעלמל צפ"י כל הסוקסים. סנס אף
שבגני וירוש' נזכר לשון סל חסנו מנסג
חבוחים. ועפי' הרמזים צפ"ל מ"י י"ע
ה"ד לדון לסחמיר סיהים צומה"ז כמנסג
קציעס צוודלי ולא יציל סנאי צעירוב מ"י
לחצירו לר"י אבל ככר נדחיס דעחו צוס דעת
יחיד עבל סרססונים ז"ל וסוקצעס סלכס
צש"ע סיס ס"י חקציו סאף לדין סוי חקנס
מסוס ספק. וכמ"ס סריעציל צקוכס סס
סכשקצנו סלל וצ"ד ססצונס עי"ן קצעוסו
סיהיו נוסגין צענין סמועדות כסצותי
לעשות צ"י י"ע צפ"ל ויהיה לטו כסצותינו ספק
גמור כצחלס כי סס רלו סכך יפס לנו
ואפילו לדחית מ"ע סל חוכה. וסנו סין לנו
סלל כפי סקצנו וגזרו סס עכ"ל. ועפי'ן
סיס סריעציל סס עוד לנכר מ"ס ססמל
דצמלל צקוכס סס (ססול רצ סשי ססיה
סכר חקנס סלל) לשון דהאידנל סל ידענין
צקציעס דירסל ססול מפי ססנו צעיקר
סמעכ' סללו סין סנו יודעין צו. וע"ס
צחוקפת ד"ס סל כ"י:

וא מה שרמזים לא אמרו כ"א לסחמיר
לקצנו כמנסגס ודל"י. וסויל כמנסג
סקצנו סצות עליה' סאין לקדש סחריס

להחירו וכח"ד דבני ציפן דרפיד דמקחיס
(כ) טעמיה טעמיה לאזנהתן הוי אשכר
ולדין לא אשכר משום עניות כדכרש"י .
צבי אומר יוסקכבר קבלו עליהם אבותיהם
שכח שבע צבי וגו' ונפסק צ"ד ק"י
להלכה . ואמרו צמחמות (ליצ) מנהג
מלחא ה"א שנהגו העם חלילה בצירור ואם
יבא אלי ויאמר צמחמל אין צומעין לו (ומה
שכתבנו חללינו ללורח מנעל עומם הפוס'
זום . והעמוד דברי ראציה שהציוק רשיל
צ"ש שם ק"י ה' דמנעל שלנו כקד' שהיה
צ"ש (צ"ש) . ומאז דבני ציפן כלמד דאין
מנהג קציעא שנתקבל מאבות דרחה מצי
הפסק דלא אשכר וכ"ש מנהג וי"א שני
שקצע ע"פ סכמי הסיים ונתקבל בכל
חפולות הגולה שאין עננה הפסק
מזון הקל מענה זום . ולא עוד אלא
שאלו רואים שלא חששו האמוראים אף
להפסק מלוח ע"י כן כמו הכחח תעילין
דחורייחא (ואשכר לזה רוח הריעצ"א
בגסונו דלעיל שכן יפה להם אפי' לרמות
ע"י של חורה) ומשכברכות לבטלה וכ"צ .
ואף עיקר הענין אנו רואים שהיה קשה
הדבר צ"י האמוראים עלמן עד שאמרו
צירובלוי שם צ"י צ"י וצ"י רבה פ"א
ובפסיקתא הוצא צילקיע יחזקאל כ'
ד' יוסק ק"י עלי' וגם אלי נחתי להם
חוקים לא עושים והכוונה שלא נכחין
עושים לעיני צ"א דעצדי' כהרתי מילי דקחרי
כמו לנהוג יום שני של פסח יי"א ולקשור
צו קפידה העומד וכן שמיני של חג שקק
שצ"י לישב צבוכה ולהזכיר שמיני מלכות
(ועיין פ"ד דקובה (ע"י) לאיכא דאמרי
ק"ל לרי יוסק צמחמל ח' לזה ולזה) אלא
שצ"י מלאו חז"ל שכן יפה להם ונדחקו
לתקן כן ולקצול כל הקושי הזה והוא
מעט שאומר שאלו צמחמל שבו חלוי
סורס ויפיד גדול מענין האומה הישראלית

כחשך אצור צקיד כי זה סקידוש צ"פ
הרואים חלוי צליון כמו שדרשו שלמי צרכות
וכחצו הרמזים צמחמות קה"ח מקדח דבי
מליון חלל חירה (ויסרו כל הסחבון על
קשה הרואים מאוסק ירושלים כח"ש הרמזים
וכן המסורר המשיח ר"י ה"י צקידה
ליון ק"י יס' צד הסקופה כי מילד לצנה
כפי ארבע והמחמה עוצה לכחצך כו') ה"א
להיות ליון שה"א נקודה כלל ח"י הסחח
חבל נחלם לעקב חבל נחלתו ה"א המסחח
ומקשרת ישראל להיות לו יתבדק לעם צד
ושם שם (ומלח חבל משיחית צמחמל
על חבל גורל נחלם וגם על חבל שקוסרין
זה דברים יחד (וקרובה למלח חבל
שאוסרין וקוסרין זה) ש"י חבל נחלם ש"ש
לו לאדם ה"א חלוי וקשור שמה ולא יהיה
נידד צלח . (ולחיות מליונים שם צמח
ובמלח (חלוי לשון ליון קימן ומליונית
לקדש הקדשים) ולכן מלכד מלח חירה
החליות צלח חנה אף צקידוש החודש
למחמה ר"ח ומעידים אף שאינה מזה
החליות צלח . הו"ל וחליון זה ר"ח
ומעידות ומחבון כל ימות השנה ס"י האדם
יחדה חירה חותם לליון לענין ידעו כי
משם חלואות אדם וקדושה לכל ימות
השנה ומיעד ולכן אף כשצטל קידוש
ע"י הרואים צ"א וקצע הלל הסחבון הזה
לארץ ישראל ולצמח"ל צ"ש . צ"י ה"א
דברי הלל על חלוי משיח כח"ש הריעצ"א
(והי"א ה"א דלחוי מחס הש"ס דין ודרי
יוסי דירושלמי צמח"ל .) שהיו מוסגין צמח"ל
כמו שהיו עינין מקדש צב"י שידעו גם
עמה בגולה שיעקר המועד והסחבון השנה
חלוי צליון ויהיה חמיד עינים ולבם אל ה'
שיעלמו לחללינו ויעטנו צבולינו צ"א
ושם נעשה המועדים כחקונם (חלוי שדרש
צקרי פרשת עקב פסוק ח"י ובמלח
רבה פ"א חות ק' ה"י נך ליונים על

שו"ת רד"ל

בשלהי ברכות ויכחור ויאמרו אין לנו
חלק בזה :

והנה יחושפי התור שזכירו במכתבם
לא ידענו ולא נקבו בשמות .

אך מנשיים ועובדים יתנו עידיהם ובר
הזה אך שועלים קטנים נחבלי כרמים
ה' לא יתי' להם ולא לזנב לאריות שועלים
בחרבותיהם כי יעלה מועל מהם במעלות
התורה ופרץ בחומת אברהם ויאמרו ערו
ערו עד היסוד זה על כן המה יקחו
חלקם מנח שועלים יהיה ולא יעלה פרוץ
חיות כאלה במעלות בית ה' . ואם כבר
עלו ידו ולא יחושפי התורה יקרא שם
כח יחושפי התורה דברגליהן רספי ועדקי
התורה והאלמונה יבי שם למרפה ולרואין
עולם . וער ועונה לא יהיה להם באסלי
יעקב) ואחם אחבי יקרי וביצור עיר
המכוללת מירקם בחכמי גדולי מעצמות
יעי' ברוכים אחם לה' כי לא נפחה
לנכסם אחרי המסות וידיהם אלו ולא
מסרתם למלך דציהם חן בעיניהם ותליהם
סדר בשאלת פי גדולי ישראל הקרובים
והרחוקים כאלה סמורה שאל אביד וינדך
זקנד ויאמרו לך . וזכותם וזכות אבותיהם
קדושים אשר בחרן המה ה' שעתה
לכם יתן יעמוד לכם כל ימי חייכם להסתחוק
באמונת חכמים ויעמוד זרעכם ושומכם לעולם
וחכו לעלות לליון ברכה ולשמות שםם לאן
קדשים צמועדים . כנפשיכם ונפש שלעיר

דוד לוריא

בין ויכד להנאח מהרש"ל ז"ל

המלות שבגולה לרמוז כי כולם ליון
לליון המליכה לקדש הקדשים) חזו
שנישעים הם בפרשת כי וליון חלא חורה
כחיו בהחילתו כבון יסיה כו' ונסרו
חליו כו' לכו ונעלה כו' כי וליון כו' כי
מפני זה שידעו ויאמרו כי וליון חלא חורה
ימשיכו אליו בדרך הכהן המושך למקום
שנספך ונחצר שם אל הים :

ונמצא שנינו י"ע שר של גליות
עמה בחי' הוא המחזיק
בידיו האמונה בגאולה העתידה ולישא
עמיו חזק אל ליון בית חייו . ואחון
אשר מלאם לבנם להשקות שפחה כבצרתה
(חיל כא') המה בלם במחמרת להפריד
לבב אחבי מקיטורם בחבל נחלם ובורמים
להאריך בגלות צעירה . ח"ש (בידמה ג')
אחלי שודר וכל מחנו נחקו (הן המותרין
שחוזין בו בני ליון בבית חייהם) בני
ילאוריהם כי נבערו הרועים (הן הרועים
בי רולים להחנות לאן קדשים) ואת
ד' לא דקשו עי' לא חשכנו וכל מרעיהם
כפלו (וקרוב צעירי שהמעררים אלו ללגלם
בהם שרש פרה ראש ולענה מסמכים
ומדיהם באשכח שהפכינו להפסוע נוסח
החפילה הנקשות על צי' אחת משיח בן דוד
וגאולה העתידה צבי' ישתחקו עצמותיהם
בגיתים) והיום אומרים על יי' שכי
לבעור סוהיל וכחיו הקציעי בקשרים .
ולמחר יאמרו לבעור המלות שבחורם שכן
זכר לילי' אחת מלרים סוהיל וכבר כתובה
י'נו בכל ספרי הקראי' ולמחר יאמרו
לך ועבוד כו' וכתי' שלוחי רבי לבני גולם

אבל משה

יבכו בני את משה שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה

(דברים ל"ד ט')

אבל בני ומספר: נערך עיי א' מאבילי ציון לעת שלשים עמי יפרדמי בחלק
לך שמתו של אותו צדיק ואסיד רשכבה'ג הגאון רמיויל וצוקליה משה עיד
המשנה יהושע עיד הרמז יהודא עיד דרוש אריה עיד הסוד.

מקדשיו שנחרב סיה צעזיל טלחמ
ואזוחיו טטלו. ועונותיו סרנו. כל חלם
ברצו לו וספכרם חללו לספרי
צית קדשיו וחפלהתיו. כל על מורנ
בהעיק כל צית ישראל צוכים חמיד ומילניס
בכל זמן ורגע על הסריפס טערק סי.
ועמי סרין עסויב כללויס להנים חצי
בציתו טסור זכר לסורנ. לכן לא כן
קילוקן של לדיקים. כיס חפילו על עון
לחת טחסלו ישראל ילסף סלדיק כד כתיב
ואמר סענע כלסף סלדיק ולא מער
סרנוח. וצוס כלער פי' סכחוב וסס נפס
טסוה צחיקה לדיק כידוע לחס טכולס
כחסד סככיוו עליו טסוה חסד, חד בדורו
חחוט מלשון ססר טיחסר הי' חוט
מסערס וסוה צסגנס מעס סלרן.
צעסוחס ח' חכל מלות הי' אסר לא חעסינה
וסינו חפילו על עצירה לסח יחסר הלדיק
ועטעס זס קסס יוחר כו. גס מעטס
כי אין סככי וסלער ריב על מיסח סלדיקים
כמו צמורכעטיק ככל. וסלדיק חזד כו.
חזד גי' ז' סייו לחסר ז' עסחלקותו. ולין
ליס טס לז, וסוה ססספד כי עיקר
ססספד על סלכ כדכתיב על עדי קופדיס
כו. ולזס קסס למי סקציס יוחר
מסורכסטיק וצוס ריפס עס דכחוב לסון
ססחלקות כי חללו לא טייך עיסס ללדיק

איתא צמק' (ענילס כח צו) צמסנס
לרי צסכינ ססרצ אין מקפידין
בחוכו כ' סחלער וסעסוחי לס מקדשיס
קדושתן חף כססן טועמיס ובעטו ציוקסחי
טסס טכנח' טריסודלי בקדסס עוועדת. טס
אין מקפידין סססד טל יסיד חזל קורין כו
ומקפידין בנס סססד טל רביס טס בנערס
סיד סיספדס לרביס מחיר ריס כו. וכו'.
ריס לקיס קפדי' לססוה לורכס מרננ
דככיס בלרעס לישלאל דסוה חר סילכחל
בכיר טירחל חער ווי ססרס חרעס לישלאל
בצרס רכס עיב. ופלל סדכר כי ריס
לקיס לא חלל חוזה ענין חסר לסספדיו
קן צו חיצות חלו מכלן חסח למד
טעיקר ססספד סוה לצכי ולחצל. וליחל
בצדיר חער ר' יונח אין טוללין הלכות
לפני מעסו טל עס וצמחנס כסוכס טס
סעטס כדי טלל להסיס דעסו מסיספדס
ועיקר ססספד סוה לסחעורר צעכר
ססחלקות סלדיק עוועס. כי קסס
קילוקן של לדיקים יוחר מורננ צסטיק
מדיר חיקס. ובגערס לריס חיסח צוהיל
טקולס עיסח לדיקים כסריפס ציס חלקיו
וכסוחרס סוס סמדיר עס סנורס. לכן
לפטר לומר כי סמדיר קלי צעכר דקוציס
ולפיו קסס קילוקן של לדיקים יוחר
עסורכסטיק טכר צ' עעמיס. א' צית

אבל משה

איש צעולם למי אשר לו הרגש שלא יסגר
 לבנו וחוסיו על ענין המיתה באשר כי
 זה סוף כל האדם וצפרו צמות לדיק
 רשכצ'היג. ולעיד נראם לומר כן כי מלד
 הדין סחיוצ לקרוע על לדיק ורצן שי
 כמו על אז ואם כי ולפי הגמרא
 (צ'ויק כיו) סחיוצ לקרוע ד' קריעות
 על הלדיק סלו שאט עוסקין בהספידו
 וסייו. א) על גוף סמית שנשקף והוא
 על שמו משם שקבל התורה מסי. (ג)
 על הכחז והוא גיש יחשע סללי נעקר
 התורה בכחז וגם תורה שצעים. (ג) על
 ערי יהודה שנכרצ וסייו ערי יהודה
 מצע עיש יהודה. (ד) סודסמיק וירושלם
 אשר הם נקראים צסם אריאל עיש
 ארים שמים ארי שנחצורה וכל סלו קרעין
 סאין מחלחין עייש. אכן עיו אמר
 הנביא קרעו לבצכם ואל בגדיכם קרעם
 בלצ סייו סקסד ואכל כמסיל. והוא
 להרגיש סמטל ומשע פעליו לוקם ממוני
 סרון סלקים. וסית סנכחז וסצעים
 עמו וילם אש צליון וסחכל יסודתים.
 ובגעי (מייק כיו צ) צערי סקסד שם
 עיפות הוא ציד וקילוס צרגל. אי לזלח
 נקפון נא ידיו זה לזם צקפיקות כפס
 וקילוס צרגל. צצרי ולעקס צקול סליד
 משמים סרן ספסלחיו. מעוס סלח אש
 צנלמוסי וירדנס. מצנו צלרן סערי
 זו סערי תורס סערי ספלה סערי ססוצם.
 ספלה עערת ראשינו. אי לנו כי סמטלנו
 וסייו סמטל סרצים כדכחצ ואם כל עדת
 ישראל יסנו ונעלם דצר מעיני סקסל
 ועשו ססת מכל מלות כי אשר לא סעשינס
 ואשמו (ויקרא ד' יג) סרצם דקדוקים
 צום ספסוק. א) צחילס אמר יסנו ולצקיק
 ואשמו: (צ) כיון דכחצ יסנו לעם לי
 ונעלם ואי דכפל לנו ספסוק לעם לי
 ועשו ססת מכל כיו. (ג) ואם גם צום

כי כמו שזכרנו צעוהיו, כך עומד ומסרת
 צעוסיצ סלל סייך לשון ססללקות סקפס
 מעוסיז לעוסיצ. ובגמי דרים קלי ועדצ
 סלל צני ארם יוצני ססרן. ולנו קללי סדעת
 סקולס מיתח לדיקים כסריפת צית. סלחינו.
 וסייו כי רוצ ססננסחיו צחורצחייק
 רק על סעדר סעוצ. צרלוחיו סגלות
 וסלרות סמרסס עלינו יום יום. ועל דל
 סנו צוכים. כן צכיתנו על מיתח סלדיקים
 צנת סלנו כולס סססרון וסעדר סעוצ.
 סלל נעלם מלחכוס ססרנש סלנושי להסודע
 ולסוקר סיצת מיתחו ככיל היינו לספס
 ססר סמטל וסלשעס סצנצילו כלסק
 סלדיק. וכגון דל כחוצ מיתח סלדיקים
 כי לנו מיתח ממש. ועיו כחצ ויתח ממש
 ולא כחצ ויבוע וילסקף וכי כי מיתח
 דכחצ סיל לנו קלרי סעדר וסצנים.
 וכצרו מוצל צספרים דצחית כיון סקדוס
 דמרגיש סופיע צכל דור ודור על ראשי
 גדולי סדור רעי יסרלל וצפרו להלדיק
 סלו סלנו מחעסקים בהספידו שמו
 ממש וסולד ציוס זיין ארד כיוס סטולד
 מרגיש כידוע. צודלי סול צדוכי כמרגיש
 צדורו. נקומס נל ונשס קרס מומים
 סקציה ולסדצק צמודיו מם סול רחוס
 כיו. כסם סללי קסס סילוקן. סיל יסר
 מחורצ'סמיק. והוא סצנון סדור כסס
 סלדיק ולא מסי עונות כיא ספילו על
 עיו ססר כלסק סלדיק. ונסיצ לבנו
 ורעיונינו צסכנש סלעתי לסוקר סיצם
 סססללקות סל סותו לדיק וסמפסס דרכיו
 וסמפסס צמעשינו. ויגעח ולא מללח סל
 סלמין צודלי נמלל מם ססעיונו וקלקלנו
 סצנצילו נסחלק סלדיק דנל. ולא יקרא
 עלינו סלדיק אצדוהין איש סם על לב סייו
 לצרותו ולספידו כסלנס ככיל:
ופי' סל וסין איש סם על לב כן סול
 לעמיד כי סיד יסכן סדצ'ר? כי

לגלות הפסוק הז' צביכול לשון ומדעם
המחמא. המחמא העיקרי המלשון שצביכול
נאסף הלדיק שבעלם עד כה. ואת
אשר מחמא עליה. צאמדם כי לא צם הלוי
עיתת הלדיק. לא כן הדבר אלא הם
קיעאו עינו של עולם כחל יתעסקו
צבינו עי' והוא והקריצו הקהל פר כו':
בן מורי ונצותי נחמו היום. ולא כל
עדת ישראל ישבו ובעלם ונו
זה עשם לנו ה' ובעלם דבר המקיים מקור
המחמא. מדברנה דלמחמא. ראש מחמא לון
ישראל **ע' ב' משה** עי' הקהל
כחל. ולוקיו צנקורים שנקמא עינו של
עולם ואולי פן סיו יעלה על דעת ה'
מחמא שלץ עונותינו גרמו לנו. אך קיבת
הזמן. וכבר כלו ימי חיו ושכחו של אותו
לדיק כחל צהם שצעים ואם צנצורת כו'.
וע' גבר יח' ולא יקות. וזכות סוף לנו
מיתתו מיתתו צעירות מיתתו זמירות
כי לא לעולם יח' האדם. והגיע יום מיתתו
ומתפרת עלינו. כי מיל מתפרת. ליה אלא
ואשמו. וזאת אנו נק' עוסק חמא על פשע
ונה' חיו צכלל האומר חמא ואשמו ואכלת
ומחמא פים כחל. כי אם עונותינו גרמו
כל אלא וצמחמאנו גוי ונאסף הלדיק צלא
עמוחמאנו. וצלא זה סי יותר ויתר. סיפולא
מיד דבר? וכיון שאשמותינו גרם כל זאת
וצצבילינו נחמז וכשרק סלרז צלצנון ובעלם
מנו המחמא רמז לזה אם בארז יהושע **ש'**
נפלה שלחצת וזה יעשו חיוצני הקיר
שחמא שצנינס נצתה ארון הקודש. גדע ה'
כו' כל קרן ישראל. הוסר חרינו. שמש ורח
סוף יהיו רצינו. משה יהושע. פיע כפיס
ופי' כפיל. קדרו חשך ולא אור. פיע
ד' חת צה ליון ולוקיו צנקורים. נחמור
נל לצנו ונחמז צתקוצם ונסוכ לצ סלצן
עצמנו ונפשפש צמעשנו. כלומר צידוי
על סמא. אשעמי וכו'. ונשפס דרכנו

לפסול צה הכחוצ הליל צקילור וחמא
ואשמו: ד' סעיני צין עדם ישראל
לעירי הקהל. אך לפעמיד וקט שכלי נצאר
עיו סאומן ואם כל עדת ישראל ישבו
סיינו שחמא צסוג ובעלם דבר שבעלם
זהם המחמא. וכדורס חיצות ובעלם דבר
צין כמסם המקראות שאין להם הכרע
ונאמר. אם כל עדת ישבו סמא סוג זה
עושם הקציע ובעלם דבר מועלים מחמאנו
דבר סיינו סאכנינ עלשון מדברנה דלמחמא
כו' ורעו כצעים כדורס (יסעי' סי' יי')
והוא הענכני וראש סהא עי' הקהל
כדחזיל (צ' ד' עי') צמעס דצא צן
צוטא חיד הכי חיל הוא קיעא עינו של
עולם דכחצ ואם מעי' העדת כו'. ילך
ויתעסק צצרינו של עולם דכחצ הכי מחלל
חא עקדטי כו' עחמד. ציירכס גאון עוזיכס
חמו כונת סקולם מיתת לדיקים כשריפת
צית חלקינו ששריכס נקראים עיר העדת
ואם יעלה על דעת חזה מהם כי לא
לפולס יח' האדם רימי קנותינו צהם
שצעים צנה ואם צנצורות צמרים שנה
וכבר הגיע עת לאת חזון סאסף הלדיק
מן העולם. ולא שנו צום מחמא ולא
צמחמאיהם מ'. ואין הקולר חלוי צם
ואם מחמא חזם חמא קל. האדם דע
צעקציו הלל מיתתו מתפרת. ואדכר
יוסריפ הוא. עיו סכתוצ חוצר ועשו
חמת עכל מלות סי אשר לא תעשינה
ועיו סייד סלשון ממות אשר לא העשינה
כי חיינס עצירה עקיעת כו'. אצל סודיע
לכו סחורס לא כן הדבר כי לא עמחצות
עמחצותיכס אלא ואשמו כי חוקיעו צזה
סמא על פשע זה צכלל האומר חמא
ואשמו ואין מקפיקין סיו וצכלל אכלת
ומחמא פים ואמדם לא פעלתי און וצום
עוד יגדל העון. כי צלא המחמא סיה סי'
קי' או קיד סנס סיד ה' חקלר? ועיו צה

אבר משה

עליהם כדן מורד ופושע נרים קולנו צבכי
 נשל ירינו ונכה על לבינו אשענו. צבד
 נזלנו כי. ולצכות מזלי הפנות ולהסתחם
 אל לבינו שבין דל צל לט השזרון הס
 אבידס עולמים ואין לדיק נאצד אלא לדורו
 נאצד. מאור פירנו כלבש שק ואפר ומעק
 צבכי שסתכנס אצבי קודש צראש כל
 מולות. געו עורים צמולת ננאלו צדי
 רח. צדענות משסי שטובל נשמו צליל
 מישק לקדוריע משס ילו על השמים שנת
 וינלש שנת עט מושר וי אצדה נפס. ונקצ
 לבינו אל די עליון צהצופ גמורס כרל
 והצילו אותו לפני אהל מועד ו צבכי
 וצמיר צעצרים המליכים צהלכה ומורס
 וצחצ ירוסס. וצבי אצל ומקפד לי
 אפשר בלא מורלס ומציצה. חלש ידוע כי
 הליק צל יצא צבית שמשצדין אושו
 כדחיל (שנת קרנ) חיל רב שילת כי
 חסס צמקצדלי דסתס קליענל וסיי
 כל זמן שמשצדין אותו כל שלסס
 סחס קליענל. וירלס לו הליק סס
 סחנו סיוס. ירלוד עס שמש זס. משסי
 ולפני יססו. יסושני דור דוריס ואין אוצין
 צמכי סחס אלא דצרו סל מחוסינו דצריס
 סל מיהס מעס וסול עס שסספיר סלדיק
 סלו את סלדיק וי אליסו לידער צעסססיס
 יעין אלי. על עין יעקב. חס דצרו. כל
 סמכד את סחורס גופו מצובד על סצרוס.
 דיקק עין סלסן גופו מיוסר. ופי סס
 כל סמכד את סחורס צמיו. גופו אפילו
 צעת ססצרות מועסי ומסחלקי סכסעס
 מעסנוק. גיף צעלמו מצובד על סצרוס
 עכיד. נסיס לבינו לרצרו סל אותו לדיק.
 דצרי סכמיס ססס יסושני **מש** כדרנוס
 סערקיס את לצות צבי אדס. צולו כל
 וכצדו צכלל וצפרע. ונצקשו לסיות למליך
 יוסר ולמחל צו עונוסי. כי עד יוס לי
 כצרו סחנו סיוס. ומסיוס **מש** יסושני

לשון חפוש סיך על דבר העומן ונעלם
 מקומה. עי צביאורי סבריל (משלי צי
 די) ועל ויספס (צראשית ליא לים) סרנס
 יציע וספסס. וטורעס לו סססלס. סססל
 סעקרי כרל לסרסר צחצופס לחזור ולמול
 סצויות וספסעיס. וסח אסר סזלו עלי
 כרל. סלל נסיס סיו וססוירס לססל
 וססוצ סלין וספיקין סיו וססוצס אל סי
 כי כסלנו צעריס וכלכס ונעסוק צצנינו
 סל עולס כרל ולקיס סמולס וסקריצו
 סקסל סר — וידוע זלס עין סקריצן ססול
 סק סרסורי ססיוס. וסצב נצלר סרס
 רסיון על עין קריצן. וסול סססועל צעת
 סצילו ססר קיוך ידו עליו ומסרסר מקודס
 סססל. ערינו. עקיו. חסנו. וסחורס
 עליו. אסר כך כססכסן סיוסו יססוצ
 צלצו. צלסר קיף כל אדס למות וקיף צססס
 לססיעס ועל ידי סססל נקכס עליו מיהס
 מן סססיס. כידוע. ולולל סי ססוצ
 צחצרו וצחקדיו ססרוביס סלל ססן צמות
 סווח כי אס צסיו ערדנו וסיס. ולול
 לסציל אר לקריצן ולסססו צחליפסו. יעין
 צוס היעב כי לול סי סגור ילל
 סייווח וול צעת פסססר צומן ססיל סי
 מלקין ועוכסין אותו עין סססל אזי
 צוללי קיבל עליו ססיוס גמורס סרעס על
 לסעבר וקצלס על לסכס סלל יי סיו צכלל
 סלומר אססל ואסוצ כן יסי צלצו לצת
 כולל סכסר ססורסו וססיעסו סול כפרסו.
 וססר סוידיו וסו ינצק סללס וסריס מלל
 די ססוצ וסול מליס קליסס וכפרס
 וסל צוכס ומסלסס צלצו על מעסיו
 סרעיס מוכר ולססיב ססוצס סליוס
 צחכליס. וס עין סקריצן. **בן** מורי ורצו
 קסל עדת יסרלל. נעס כולל סקריצן סול
 ונלסלס פריס ספסיו. עעדי כל. סחילצי
 כל. ונחסלל אל סי לצ עסור צרל לו
 וקוס נון סקס סכניס ססלסיו. וסחורס

יענה בשר ה'. **משה** והושע בקיום קדשו. בקי כמים ובר לבב. עיי (עריד דברים פ"א). נעתיך ממנו משה צרכה מלת ה' ולדקס ב' מיעלין מוז בעדיה לפי רוכב ערבות. ונעשה ענין ונחל עדמותי העשוקים. בקינה ירמיה על שורבסעיק. סרירי כנחל דעשה יומם ולילה אל תחני מונח לך בם עריך. בתי לשון עמם ושורבם כרו ואשיסו בזה (ישעיה ה' ו) עריך ככל זו תיה עיר סערה. וכל סוכה ומוריד דעשה על אדם כשר. על עליו ממש בנה עכצו בנחיתו. על רים עת לי כל לי סקצים סופין ועריהן צבית גמיו עד יום עלות הסעם לעליותם במכרותה מעוסי' לנמרי לסכחותה העוונות וספסולות סכססום על ידם כמה חזר צתסונם עיי סכיות: כמה סתענו בלום וצבתי כלסס וצום כחכר עיוותם. ועיי קבלו עליסם לסחמיד ולסגזיר בלמוד חורח ה' וצמלותיו סקדוסי. ולכסם נחל עוונתם לנמרי עיי סכיות סרבות. חס כוונת סופין כל מרי סדעשות ופעולותיהן לסד ללסד ועריהן צבית גמיו למריהם ולעקיוסם צעמרי חורם. צעמרי ססונם. שער מסילות. וכי. וצבין סדעשות סרבות נחעלם נשעחו לגמי מרוסי. וסנשעם שסם לקרחת סככיס. ועללכר הסרת ליערים לרקת ד' עשה לקצוע גזיר על ישרא וצספעיועם ישרא לכקוסם צעוניתיה וקליסה על סעלחיסם וכל אלה צצביל סנביות ססם לססלמת נפס סמת כדעליה צמדיר (דברים פ"א) צעמין מיהת מרעיס חיל צלוחס עסם נשקו סקצים ונחל נשעחו כר. וסקצים צוכס ולוער מי יקוס לי עס מרעיס מי יחילצ לי עס פועלי און רוסיק לווערם ולל קס כציה כר. שמים צוכס ולוערים ללד ססיר ען כר. סלרן צוכס ולוערת ושר בלדס און כר ועיי סעדיר

סחי כנלר מלסדיל (קוסם י"ב) וסור מלמח פלמי חיל סיכן ממש עת צחלקו על רלובן כר וכי. מי סוליכו מלמד שסיה עשה מועל צכנפי סככיס ומחיס לווערים לרקת ד' עשה כר. וסקצים לווער מי יקוס לי כר מי יחילצ לי כר. ונכסם מון סמלמי לסציו. סלך סייך לווער מי סוליכו כיון ססקצים ככצויו צעלמו סחעקס כקצורמו וסחשונם על זס מלמד שסיה מועל צכנפי סככיס ומלמי לווערים כר. וכי צלמירחם סוליכו לווער. ועוד עת צל לססיעענו ססי עשה מועל צכנפי סככיס סלס צסיס סיומו כחיו וידר ה' אל עשה פדים אל פדים. צמיתחו מלכויר. ונצין צמעע עשי דצרי סעדיר סני' ססעם מצינל סדל אך צחיססח סמיס סקצים צוכס. שמים צוכס. סלרן צוכס. וכום דצריסם סס צמלר. סיכן ממש עת ססחלקות נשעחו מל סנוך צחלקו על רלובן ונקצר סנוך צחלקו על גז. ססללס מי סוליכו כלווער סנפס סחלק אלוה צעל סייט ללסר לער יום כי ככל עת לי ססללס נפס סמת צוררת על כעולס סספל. סחשונם מלמד שסיה עסם מועל צכנפי סככיס ולל ללל סככיס ממש כי עדין לל סספטר מעוסי' לנמרי וסורס שודנס בחרן סעס חסו מלילת מנכפי סככיס. לזי סקצים צוכס ולווער מי יקוס לי עס מרעיס מי יחילצ לי עס פועלי און. פדים צוכין ולוערים ללד ססיר כר. סלרן צוכס ולווערת ושר בלדס און. וכל לללזי סיו צוכין. ונני ישרלל צכו לל עשה כל שלסיס. צום ענה נשעחו למרוס ללל סככיס ממש. ולז מיה לווערים דרך סיר וסורס לרקת ה' עשה ומספעיו עס ישרלל ככל. ורוסיק לווערם ולל קס כציה כר. וכל זמן ססלדיק צעיר סייט כל שלסיס. סול יום. סול סורס. סול סורס. ועענו סול סיוס נקס נסמיס

יידבר ס' אל משה פנים אל פנים.
פנים אל פנים. גי' יהושע ודא
היא דלרזיל (ברכות ק"ג ז') שם חתם
ומזכיר אל האהל מיוחד. ואם לאו יהושע
כ"י ומשנה תחתיה :

אם בלחיים לשון רבים. נפלים שלפני
לשון יחיד רח' לז' שם בלחיים
יהושע משה נפלים שלפני. שלפני עם
סח'יה גי' משה יהושע עם סח'יות
לחיים הקיר. גי' משה :

מי יקום לי עם מרעים כמו סח'י כחוב
מ"י יקום כ"י מ"י לי רח' משה
יהושע ליי' יהודה יקום עם כ"י מ"י
ל"י יחיל' עם פועלי מון :

ידכו משייל אל חיל משייל רח' משה
חיים יהושע יהודה ליי' אל
חיל זו סחורה שנקראת בזה דברים יקדוכם
בזה פנחיות :

אשת חיל מ"י יחיל' חס' זו חורה. חיל
הנקראת בזה כחיל מ"י משה
יהושע יחיל' וינעם ואלחא חלמין ומלחא
נפיל על דבר סח'י לו ונאמר והמלחא
היא ז' סבא סלחך וסעור על פיו ונאמר
ממנו. סח'י מולחא ציניעם זעמל רב
(צינור הגר' משי' :

אשת חיל מ"י יחיל' עח'כעולם. משה
יהושע חר'יה :

שריו פתי. משה עם סח'יה. גי'
שלי. ויפרכני בעור גי' שעות.
יהושע יהודה חר'יה. הצול'ים בעקסר
ויפרכני עם סח'יה :

כי רגע בלחיים חיים כסח'יה וגי' בלח'
וקלף חיים יהושע יהודה משה
ברטו. חס' רטו של הקצ'ים לכפר על
עוונת צ"י צמחחו. בערב ליל מולח'ק
כ"י לר' עז'ת סח'יה סבא רכש' ווי
לכד' נפ' נפ' עם סח'יה גי' יהושע
יהודה עח'י. ל"ן צ"י יחיל' כל סח'י

חס' לחס' לו סח'י צמח עח'יה סח'י
פנה השמש. השמש זו משה כחיל'.
פנה ז"ס. פנה יהודה. פנה סח'יה
ובעבור כי יפנה סיום נאמר צ"י. עירחיו
סח'יה לשמה. יופי אדחתי לזרים. נבואה
סח'יה סיום צמחי חס'יה. סח'יה מלח'.
סח'יה חן וסח'יה סח'יה חיים וסח'יה
לח' לכד' חס' רב' אפילו לחס' מלח'.
וככדו צמח סח'יה נפ' לסח'יה צמחיו
לז' יחמיו. ודין חלמח. דורש מוז'
לעמו דור' דקס וסח'יה סח'יה ל"ן ויח'יה
בלח'יה. ולקיים כל סח'יה דקדוקיהם
ופרכיהם. וצמחיה נפ'. וצמחיה
מח' רח' לרזינו כלח'יה. חס'יה חלח'
ומלח'יה יג' עלינו סח'יה צ"י. וחלח'
סח'יה צ"י סח'יה חיים כלח'יה סיום :

חלק הרמז

רמז ל"ן הקצרות מן החורה מין
סח'יה ורח'יה על'יה חס'יה וצמח
ל"ן ל"ן (מח'יה) הכונה על'יה סח'יה
לקרותו על'יה בלח'יה עלינו סח'יה נפ'יה
סח'יה חס'יה מפרק חר'יה ומסח'יה סח'יה.
על'יה רח'יה עזרה. לזקס. מעשים. עזרה
ז' חס'יה חלח'יה ולעזרה. כל לזכר כ"י
לזקס לזקס ממש. מעשים זו חס'יה.
וחי'יה סח'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
לז' וסח'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
מעזרין חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
ל"ן רח'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
לחס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה :

גמ' (מגילה כ"ז ז') סח'יה חס'יה חס'יה
סח'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
כ"י חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
גי' חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה
ד"סח'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה חס'יה :

במבצרת הקמת מרת ונעירת המלות
מאכן יאדל. עזיקן גיי רחוקים שלל
יקור עניו הרחמים המיד. עד כי יא
מילה גי עשה :

לא יקור שבע מיהודים כוי. שבע מיהודים
עולה ששים עם יג עקרים ושלשה
נבלים לא יקור לעולם. ומחקק עזין
רגליו. מחקק גי רמח עזין רגליו וסוף
קחת דיוכלס דהול מרגלס דשכינתים :

משה יהושע יהודים עם סבולל
גי. הסורה והעלות עם סבולל :

כז הקיבע עקוס לחפילתו כוי וכשמת
לומרים לו **א"י** ארים יהושע
עניו. **א"י** ארים יהושע חסיד מחלמידיו
של אברהם אבינו :

כז הקיבע עקוס לחפילתו סייוו ללרכיו
בחפילת חלקי. כלור כוי אז חלקי

אברהם נמרו. מכלן שאין אדם ראוי
גהחלל על לרכיו בחייו ים ברכות. וכשמת

כוי אי עניו אי חסיד מחלמידיו שאי
ומכל לן דליא קבע עקוס דכתיב וישכם

אברהם בבקר. בחלס לפרדות לך כדן
אל במקום אשר עמד שם פני ה' ואן

עמידם חלל חפילת ואחרי סים מקצת
חסדים ולרכיו מהקציה ומח דיוק לשון

חפילתו. הקיבע עקוס לחפלה :

ועל דא טוכל להעלין מחסול (רים
כיה סי) חיר פיל נתקשרו שמים

בעצים והיינו בחשכת העצים. ונראה
דמית לבנה היינו פני יהושע כפיל בעצמים

והשעה לחודש היינו צליל כינו נצח
כקצור העל לומר ראש חדש עוד ענינו יגיע

החודש והחלק החל ויחליטו ד' לחיים
ברפואה וכו'. חיל ריני כוי. ואותו היום

היינו חובק מתה אמו כוי היינו הלדיק חלו
חם יבראל והקפידה רב כוי :

אשת חיל תורה הנקראת בשם אשה.
חיל זו התורה שנקראת צמים דרכים

לכם וכו'. ולבקר שיעלה עלינו כוח חיים
על סף חסי אז רנה ברחותינו פליס. ערב
בצמחת גלות. ילן כבי זו בצרון של ישראל
כבי גיי כבוד. ולבקר צמיחת רנה אז
חלס. כסיר ירון קרני כשמים אבדע
חמומנים קרנות לדיק :

אשכול הכופר דודי לי. אשכול
עשה עם החיצה ויח

קממני קמורת. שפה כמו כופר צמים
חומכרים על כבי דודי לי :

אשכול הכפר. אשכול כבי חס
עם החיצה ויח חומרים

סאמר נגד יח שבעים שצידק :

משה כבי חל שדי. יהושע ארים
עדיכ עולה חרייב מלות דיוקלס

ח. גי. ה. יהודה גי שלשים חלו מלת
כבי נח :

אשרי משה יהושע שכל נכאן
וחלמודו כידו :

מי לי צמים רחמ משה יהושע יהודה
לי צמים ועמד טיה עמד זו

קהל ישראל לא חפלה :

גרוד כים שצדק זו העליך משה
יהושע יפא לך מיתח ויהי

רפואה לכפר עלך :

מי יגור באהלך משה יהושע יגור
באהלך משה יהושע ישכון נהר

קדשך. הולך חמים שהי מולך חת
סעם עפי החיים. וחומים קודם לאורים

דכתיב וללוי אחר חמד ואוריד כוי אורים
וחומים הם צמיחת שמש ויח. יהושע

הוא החומים היינו הירח ועשה זו האורים
שמש עסיר ונותנת אור ציח ותח

משלמת היום עם הלילה. חת הוא בדדול
אורים שחלילים חת דבריהם. פועים

שמשלמים חת דבריהם :

לא יקור שבע מיהודה. שבע גי חס
סייוו בצור כמו וכלים גזירתו

אבל משה

כרי' שאצדט. וי' יעלל כדאיהא (צירוש
צרכות מינ) על כל אצידס יס' סליפין
אצליה צמח מי' מציא לכו סליפמו מי'
מציא לכו חמורמו וסמכמו מלין חמולא:
מכר אלס כרואיס לכו גדולת האיס
מחסי' חיי' פיס יס' החלמוד וכו'.
הקדושה יתירס צמועל צמעותיו סמסורי'
קדלו צמעותס עלי' אדמות. קדלו דקדקו
היצב צמעותס סל' סלדיקיס אלף שהס עלי'
אדמות. סל' כל אלס לוקס. מנו צמעותיו
וצמעותיו גרמו לסקיר מעלינו סקדושה
וסעסרס. כהיס סוטעיס צום סולי' חיו
לא יאצס צו די' מרוב סעלחיו סליא
לסניס לדיק וקדוש כס צמכט. וסולי'
סנענו חיו לשערי סעומלס שהסכרס
סללינו לסקציס לסעצית מנו קודס סקדסי'
ויגדל עון צח עני מחעלס קדוס וכו'.
מיר נקס לכו כל אלס למכר. לפו מיס
על ראשי' מיס רח' מיחח יסופע
מססי' על ראשי' סמרחי' גזרחי'. ממוס
סלס אלס צעלמותי כרי' סשייק עלי' לקרות
סס עלס. וירדינע לשון סצרון. סמלחס
צעילי' לא זכרס סמרחיס סייט סמלחיס
וחרד סללס פלל יסופע **מסס**. סורד
עני סמרחיו ספללי' וסופלל. חין מנחס
לס. מנחס סיסל חחר וסמנחס על מעסיו
צצכי' ודמעות כדרך סמחנחסי' כעסיל
צחלק. סדרוש סעיקר סמסוצס חלרי'
צצכי' וסססחככות סנפס. וכל סצוכס
וצמלל על ארס כסר מוחלין לו על כל
מינותיו צצכיל סכצוד סעסס ולכאורס מו'
שייק צום לשון כצוד וכו' זס לפניס
וסוסיד רק כצוד צעלמל סלל חיוצ
גמור מוטל עכארי'. כדחזיל וצרעציס
(צ'יס עסי' אצילות) מי' סלינו מחלל
כו' סני' זס חיו צכלל סכרי'. סכן רמ'
לזס צצכיל. סכצודי' גי' צכיס סעסס
סלי' כלריך עוד מנע צספידל זס כצוד

צכ'. פחס סיסל יוקל צספד וצכי' גוע
יססס עלס מלל. יססס עס סחיצס עלס
יסופע אריס יסודס עסי'. עלס מלל
מחריטס. צריקס. צסקללל. ללחמ'.
וענו ספר מלממות סמורס וסמללס.
מלחמ' דת וסמכגיס. מנחג יסרלל
חורס. וכל ספורן כרי' יסכט נחס. וכל
חיס מלין טוקס וטור כנחס כרי'. וצמקיות
נפשו סי' לסחזיק קנן סמורס. ומלחמ'ס
ולססי' ללומדי'. צכוציס צכל ספילות יסרל'
כרוחרי' וצמסמי' ולימד חס סעס דמח עד
מקוס סידר' מנעח. כסיס נל דעמחיו
צכאדות לסיות לסגולס. ולקייס מיעי'
זו דעמחיו צכספ סחיו. צמלן וכלון
וחסוקס כמו וככסלס נפסי'. וצידור כלמר
סי' סול סלדיק כי פיסו עריט ולספוד
סיח זו מללס לפרי סצורל' יסיס צלככות
וסצירת סנוף. ולסרלוחו כי רצו סמחיותיו
ולציו די'. ומכס למחילס וסליחס וכפסרס.
ויקייס צו ומחס סי' דעמס מעל כל פריס
ויצולע סמות לללס. וצסס סי' כדגול:

חלק הדרוש

נודע ציסודס. ציסודס מנעס כומעות
ללוקיס. כצוב מעסיו ולקדיותיו
ומכסגיו לסמור דרך צהיט וססגיס חמיר'
על דקדוק קל לקיימו כחיקוט וכסותיו:
יהודה חמס יודך לסיד. יודך חרתי'
מסעע לשון סודלס על סלעס
ולשון סודיס וסנח. ועי' כחצרך צכי' צרכות
סלי' יודך צצורף ליצד סייט אריצי' סדת
סמורס וסמלל חס יודך לשון סודלס.
כלומר יס' עסית יס' דת כרי' סלחמ'ס
מלחמ'ס סדת וסמללס. סכי' וסספיו כך כרי'
זו סמקיימ'ס ולל סמעות חורס סמוך עי'
יודך לשון סודיס סעיי' נחקייס סמורס
וקעיי' וסמחיי' ספי' וצגיו נחסי' כי

יכל. וביטלו מעשיהם. ודח דברויל על האי
שופרא עלשון שופר דבלי צארעא קאי
דבינא. כלו דרמעות עיניו. זלגו דבכי
דמועות. פתח האי ספרדא. שמוחא לחיוב
כחשבה. ששן ויגון סודצקו. ששן דבני
חכמים מורא ויז דרצקן. ולי מורא דני כח.
ויגון זו הקבר הנקרא יגון שאלה. סודצקו.
כחיו דחברב כפלו. ואלמוותיו לא תצניכה.
כאלמוות כשארנו בלי זן ועפרנס ומשפיע.
והוא צבציל עון בית ישראל. ואם העון
הזה יסיה קטן בעיניו. עיז אור הנביא
(ישעיהו ל' ט') לכן יסיה לכם העון הזה
כפרץ נופל. כנצה בחומה. אלו חיה
שומרי החומות. ועיין רש"י שם. אשר
פתאום לפתע יבוא שברה של ירושלם
ומוותיה נשאר כיו. כמות כיו. ולא יכלא
בצביתתו חכם לחתית אש מיקוד זו
סרהור חצובה. או לחסוף מים מבצא זו
בכי דמועות על השריפה שערף סי :

ואת כל הבית הגדול ערק באש (מגילה
כ"ז) ר"י ורבי'ל ח"א עקום שנגדלים
זו תורה וס"א מקום שנגדלין זו חפלה
ע"כ. וחרתי יס"א מיד תורה דכתיב כי מליון
תלל חורה כיו. מיד חפילה כנקשת
שהמשיג לשמוע אל הכנה ואל החפילה
למיד מקום שנגדלין זו חפלה קאי על
סורבן בית הנקדש לצד ששם היה העיקר
חפלה וקרבנות. ומיד מקום שנגדלין זו
חורה דייק מורא כל הבית כיו כל לרבות
העמול לבית זו ליון וירושלם :

כי תלל אש זו קלף ושיעור של הקנים
ומללם קוליס מטלים ועצירות שסמה
קין ודבר להצערם ובהקוליס סלן נחגל
הצערס. ונאכל וכלם הלדיק שסור גריס
שמשציע אח כל הסולם כולו בחורה וכו'.
או הקמה. תקומתן של ישראל כדמזיל
(יואל ל"ב ז') ח"ר חצ"א חרי אשילו צבציל
לדיק אחד העולם מתקיים שנאמר ולדיק

מליון תלל חורה ודבר סי מירושלים.
ומענו ילל הוראם צישראל צערי יהודה
דפוס שלם זהו כגון שקליצ (*) וערי
יהודה אלץ יהודה מעש.

גור חריס. יהודם. גור על הלחמו
צעו ותעלוצות כמו גור צימי עלומיה.
חריס על גבורותיו בחורסיק ונשלחותיו
צקיום סמלות ודקדוקים. יהודם גיכ רוח
על גבורותיו כדמלנו צמיר יהודה שכל
סמו צנכחו של משה צבור הים :

מטרת צי עליה. מערק צי עצירות
שלם הנקראים ערפי ונגעי
צבי חוס ואש"ש שסאלו נקי צבי עליה
פעליהן סוף חודש עבת יס"ה לייצ מדעי
השנה. יהודם צן הדי למשך י"ב שצ"י יס.
כרע כרץ כלרי. צמידותיו סעולות
ולדקותיו סרבות דכסון מקטע
נגליהן וכרעיהן דרשעס :

רבי הכנץ חורה צישראל. רב פעלים
מקבלל סרבה ציפיות וחצירות
של הים ויכלי סי וחריס. אף לעת זקנותו
והוכיח לכסורא צפרו כלרי בגבורותיו. ולא
קס ולא זע משום צריס שצעולם כעצם הארי.
וכרביא שח"א הנקבה שצאליות.

סיינו לזם ס"ה סלום מענו
מכפי כמות חלרי **משה** יסושע יקיענו
בכחותיו הגדולות וסכשגבות :

לא יקור שצנו כיו סיינו כחותיו בחורסיק
כמו שצצנו סופרים זו חיסומחוקק
כיו. עד כי יכל שילס. ולו יקחה עמים
עיי שופר על סיינו כשופר קולו. כשופר
הזם שמתריעים זו מן הקלס אל הקלס
אשריו ישאג קול. קול גאון לרקחו וירלחו
ומעשי. וכל בית ישראל צשעס קול השופר
הזם הולך וסזק סשציתו רעיונס והפירו
מששצסם. ויחד סעס. חריס שאג עי לא

(*) שקלסב. קלונב. לאמס. דריסק.

החלח ספרו ספורים נמצאלי בתי יתורם .
ונחשוף נח מים נמצא כחל זו ספרי
והדפעות שתועלתם רבה הן לנו החיים
בעיני הכתרים והן לנפש המחה לעליהם .
ומלך ספדע מכל להבין תועלתם הנסגפ .
כי הנכיות והדפעות כלים מרוב השתפכות
הנפש . והדרכות הרעיוני וכלם שפועלים
לנו כיכ עד שדמעותינו על לחינו יתלו
כחם השתפכות כפשות יסיה
בזה לספועת נפש העת . וגם בחינם
שחזרים ומתנחלים לנו על מעשינו הרעים
ומדולדלים וכי ולא נחזור עוד לבקלה
ונדקדק מהיום והלילה במעשינו ובמלעדנו .
סבינו ורלו צמחם בלם חיו קרה ללמד
לזה ספדע פרעית צמחין ובפרע נפם
הניף . אז כל בני משפחתו ולסבינו וקרוביו
בוכים ומתנחלים על לצרו ועל עינים נפשו .
לנו עני סלון שה מורה עלכרכ סכס שום
הכלקרוביו ולא עוד ללם שוקח מנו הרועה
ונשארנו כללן בלם רועה ומשם סיי רועם
ללם . ולוקח מנו עין הקהל כחל בחלק תפשו
וכולנו כלחד לוקיו בשמרים וכמורים
לנו מנשפים . לנצ מי לא ישפך כדונג
מרוז דמעות וכי . שריריו צמות יקצרו הוא
הלדיק תפשרידים ופלטים על קיום
תחסיק ופרעים צמסירות נפש . וללמעותיו
לא תנכית , צבי צבי לסילך כי כצור
תולך מאסר , וכשיבם לל די בלנ פלם
לקיות עצדים כחמים לדי ללקיני ונחשק
לפרי ספדיה נחללת זו וערכה לדי מנשק
יתורם זה קרצן שפגליו מנחם יסודם
סיתים יושלם כימי עולם זו ימי משם
דכתיב ויחבר ימי עולם משם . וספדענו
די סילך ונשופה . חדש יעיני בקדם .

חלק הסוד.

(ישיב) דורי אריאל קרמא דירושלם,

יָקִיץ. אוֹ הַשָּׁרֵס, עִם שָׂרֵס כֹּל מִנֵּס
שָׁלֹחַ חוּדֶשׁ וְחוּדֶשׁ תִּמְלֹא בָּם מִדְּשׁוֹת כֵּן
הוּא תִּמְלֵא. וְהַשָּׁרֵס הַגָּדוֹל הָלוּ שֶׁנֶּשְׂרָף כִּיב
הָיָה מִפְּנֵי שֶׁנִּלְחַם עַל יְדֵי קוֹלִים. וְהַשָּׁרֵס
בּוֹף הָיָה וְלֹא גִרָא. שֶׁלֹּם יִשְׁלַם הַמַּעֲבִיר
אֶת הַמַּעֲבָר. וְהֵכָה לִמְנוֹת שְׁעֵי הַמַּעֲבָרִים
שֶׁלֹּם נִכְלָה וְהַשָּׁרֵס הַלָּרִיק גָּדִישׁ. קִעָה. שָׂרֵס
בְּרִיל מִחִיבִים אֲלוֹ לִשְׁלֹם מִלִּשְׁדֵּי הַחִזָּק
שֶׁנִּתְחַבֵּר בַּעֲבוּר הַקּוֹלִים וְהַחֲמוּסִים שֶׁלֹּם
לְהִיחֻמוֹם. וְהַשָּׁרֵס מִנֵּס. וְלִמְנוֹת עֵינַיִם
הַלְּוָדִים מִחוּד הַמִּדָּח שֶׁכֹּלֵם הָיוּ מִחוּזְקִים
בְּעֵץ הַחַיִּים הַלָּרִיק הָלוּ וְכִמָּה וְכִמָּה הַזִּיקוֹת
גִּרָא לְכֹאִיִּם בַּמֶּדֶן. וְכִמָּה עוֹלֵי כֶּסֶף לֵאמֹר
לְשָׁלֵי הַמִּזִּיקוֹת הַרְבֵּי. אִי לֹאֵת נִשְׁלַם נֹא בָּמָה
שֶׁיִּכְוָלֵתוּ וְהָיָה שֶׁנִּכְבֵּס אֶת הַשָּׁרֵס בְּדַעֲנוּתוֹ
שֶׁהַמַּעֲבָר יִחַלּוּ בְּלֵי הַמַּעֲבָר עַל הַשָּׂרֵס
הַגָּדוֹל. בָּמָה יִהְיֶה עֲנֵי תְּשֻׁמוֹת הָיוּ
לְשִׁעוּר עַל לִשְׁלֹם שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּנוּ שׁוֹם הָיָה
הָיוּ וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד שׁוֹר וְשִׁבְרָה בְּחִיכָה וְאִין
מִרְצָה וְאִין יוֹלָחַת וְאִין לִמָּה בְּחִיכָה וְאִין
דְּוָרִי וְהוּא קִרְאָה לְמַקְוֵנוֹת וְהָיָה יִהְיֶה
בְּמַחֲזָרֵינוּ וְנִקְיָן עַל מִרְצָה הַמִּדָּח
הָלוּ עִקִּים שֶׁנִּתְחַבֵּר בָּנוּ חוּדֶשׁ וְהַשָּׁרֵס.
נִתְחַבֵּר עֲנֵי הַחִזָּק וְהַשָּׁרֵס בִּישָׁר.
הַחִזָּק. רֹאשׁ וְהַשָּׁרֵס בְּדַעֲנוּתוֹ זֶה לְשׁוֹת
בְּחִיכָה וְהַשָּׁרֵס. הַשָּׁרֵס. עַל כָּל לִשְׁלֹם
הָיוּ הַלְּוָדִים אֲלוֹ וְהָיָה בְּחִיכָה נִשְׁלַם
בְּחִיכָה יִשְׁרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁיִּתְחַבֵּר לְשָׁלֵי
הַחִזָּק בְּחִיכָה וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס
בְּחִיכָה וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי
וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. עִם יִתְחַבֵּר קִעָה
בְּחִיכָה בְּחִיכָה וְהָיָה בְּחִיכָה. וְהַשָּׁרֵס
וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. לְשִׁעוּר הַמִּדָּח לְכָל דָּח מִנֵּס
כִּיִּם הָיוּ אֲלֵי מַעֲבָרִים אֲחֵרִים שֶׁנִּתְחַבֵּר
וְהַשָּׁרֵס וְהַשָּׁרֵס רֹק לְהַגְבִּיל הַשָּׁרֵס וְהַשָּׁרֵס
הַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס
וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס
מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי. וְהַשָּׁרֵס מִפְּנֵי.

משה יתושע יסודם יג אחיו
דבנחם שמח דקוצים ירו יר חרני
חללים יג עיקרים יג שרשים דחרייג
חרייג דל קימה שלמע ערלופה דחם
רעיש ושקיים וחס יצ פרקין דידים ורגלים
וגומס צאלעלעס ועייכוס עלות צסיג דבסין

אבל משה

צדקים מִיֵּצַד שְׁמוֹת דְּמוּיָם. הֵינּוּ שֵׁם
שְׁמוֹתָם בִּי מִיֵּצַד. וְשֵׁם דְּמוּיָם
בְּגִילּוֹתָיו בִּי קָסִיף וְשֵׁם שֶׁל מִיֵּצַד עִם אֵל
לְדַמּוּ בִי לְדִק. וְשֵׁם יִצְחָק אֶת־הָאֱלֹהִים
דְּמוּיָם בְּגִילּוֹתָיו שְׁמוֹת יִצְחָק וְיִצְחָק
וְלֹא הָיָה חָסֵד אֲמָרוּ לְדִק כִּי מִיֵּצַד.
מִיֵּצַד אֶת־הָאֱלֹהִים דְּמוּיָם דְּקִיבִים וְעוֹבֵד אֶת־הָאֱלֹהִים
בְּלִיקִיָּה דִק. כִּי מִיֵּצַד. כִּי פְעֻמִּים
מִיֵּצַד בִּי יִשְׂרָאֵל. וְיִצְחָק פְּעֻמִּים מִיֵּצַד בְּגִילּוֹתָיו
לְדִק בְּקִיבִים מִיֵּצַד. מִיֵּצַד פְּעֻמִּים מִיֵּצַד בִּי
לְדִק יִשְׂרָאֵל הַבְּכִיִּים בִּי מִיֵּצַד מִכָּאֵן חִיבֻלָּה עַל
הַמַּחְשָׁבִלִים לְבִכּוֹת. וְלֹא חָסֵד כִּי בִי בִי
הַבְּכִיִּים יִכְבּוּ יִמִּךְ :

אלופי הַיּוֹרִי וְמוֹרֵי בָאֵן וְנִלְוֹת. עַל הַאֵל
אֲוִלָּה דְמוּרָה וְנִלְוֹת. אֲוִלָּה יִכָּלֵת
ה' דְּבִי בְּאַרְעָא. וְאֲוִלָּה בְּמִיתָה דְּחֶסֶד מִיֵּצַד וְיִ
לְאֲוִלָּה. וְיִ לְחִזְבִּילָא. קְרָאֵן לְמַקְיָנוֹת לְבָשִׁי
דְּשִׁכְרִיָּה (חֲגִיגָה כִּים ב') (לְמַעַן בּוֹד בְּמִיתָה
מִכִּי. וְנִמְטִי מִיֵּצַד לְאַתְכִּי. וְדִמְאָרְךָ עֲטוּף וְכִסּוּ
מִיֵּצַד דְּבִי מִיֵּצַד דְּבִי מִיֵּצַד דְּבִי מִיֵּצַד דְּבִי מִיֵּצַד דְּבִי מִיֵּצַד
חֲרִיבִי אֲרִי דְרָא בְּחֶסֶד דְּרָא בְּחֶסֶד דְּרָא בְּחֶסֶד
לְאֲוִלָּה וְנִמְטִי לְדִקָּא דֹא דְמוּרָה לֹא לְבִכּוֹת
כְּחֶסֶד מִיֵּצַד עִים מִשְׁנֵט דְּמוּרָה. וְהִסִּי יִתֵּן
אֵל לְבִי. עַם בְּגִי. דְּבִיִּים שֶׁל מִיֵּצַד דִּקְסֵד
יִסְפְּדוּנִים. כִּי פִתְחֵי רִי וְאֲמַר רִבּוּ עוֹבוֹתִי. וְיִ
לֵן וְיִ לֵן עַל מִיֵּצַד בְּחֶסֶד דִּק. כִּל מִיֵּצַד מִן עֵצֵה
אֲלֵהָהָ שְׁמִיָּה יִשְׁעֵד אֲרִדְרָא לְבִיִּים אֲלֵהָהָ שְׁמִיָּה
כִּי וְכִל מִיֵּצַד לְהוֹי עֲבֵד דְּחֵד דִּי אֲלֵהָהָ כִּי דִינָה
לְהוֹי מִשְׁעֵד. וְהַסְתַּלְקוּת לְדִקִּיָּה דֹא דֹא
דִינָה דְּחֵד עֲבֵד בִּן מִיֵּצַד דְּשְׁמִיָּה לֵךְ מִשְׁנֵט בְּרָא
כִּי חֵטֵא אֲבֹהִי לְקִיב עֲבֵד אֵן וְהוֹדִינָן קֶסֶד
מִיֵּצַד בִּן מִיֵּצַד מִשְׁנֵט דְּפִשְׁתִּין מִיֵּצַד לִיִּת בִּן
לְבִיִּים מִיֵּצַד. אֲסִי לְבִיִּים דְּחֵד עַל. רִשְׁמֵה
דְּבִי לְבִיִּים לִיֵּצַד עֲבִיִּין רִשְׁמֵה דְּבִי לְבִיִּים
רִשְׁמֵה עֲבִיִּין. רִשְׁמֵה חֹס. רִשְׁמֵה פְּרוֹק רִשְׁמֵה
רִשְׁמֵה עַל הַסְתַּלְקוּת עֲבֵדָה וְזִמְנָן קִיבִים בְּכִרְכַּת
לְדִקִּיָּה דְּחֵד בְּגִילּוֹתָיו מִשְׁנֵט. יִסְפְּדוּנִים וְיִסְפְּדוּנִים
כִּי הַמַּשְׁכֵּן אֲלֵהָהָ *

הַגְּמֵנָה בִּין אֵצ וְיִרוּשָׁלַם וְהַמַּשְׁכֵּן לִישׁוּעָה

עֲסִיכ גִּימְעִרִים דְּגִלּוֹ עֲסִיכ וְעִם הַחֲרִיבִים
יְהוּדָא. זִיךְ אֶת־הָאֱלֹהִים דְּלִיב עִם מִכְלִיף
דְּבִיִּים מִיֵּצַד אֲרִיִּיתָא. וְיִ מִלְּקָסוֹן דְּחֵסֶד
נִי יִסְדִּירִים מִיֵּצַד עֲשִׂירִים. מִיֵּצַד מִיֵּצַד יִסְדִּירִים.
אֲרִיִּיתָא אֲרִיִּיתָא יִכָּלֵת הַסִּיד אֲרִיִּיתָא שֶׁל כִּי:
אֲרִיִּיתָא אֲרִיִּיתָא יִכָּלֵת וְלֹא הִי הַמִּיֵּצַד
שִׁיקְרָה בְּחֶסֶד הַמִּיֵּצַד
פִּוֹל הִי הַמִּיֵּצַד בְּחֶסֶד. יִכָּלֵת שֶׁל
הַאֲוִר עֲסִיכ בִּי אֲרִיִּיתָא וְלֹא הִי אֲוִר
דִּיִּים רִשְׁשִׁין וְיִכָּלֵת אֲרִיִּיתָא כִּי מִיֵּצַד
וְהוּא גִּיף הַשְׁמֵשׁ גִּיִּים קִיבִים לְעֵלְמָא דְּחֵסֶד
עַד כִּי יִכָּלֵת בִּי מִשְׁנֵט וְהִיִּים חֵסֶד דְּעֵתִיד
הַקִּיבִים לְהוֹלִיִּים חֵסֶד מִיֵּצַד חֵסֶד וְזִיִּים
כִּיִּים וְלֹא הִיִּים בְּדִרְזִיל תּוֹרָה לֹא לִי מִשְׁנֵט
מִיֵּצַד אֵל חֲקִי מִיֵּצַד אֵל חֲקִי מִיֵּצַד אֵל חֲקִי
הֵינּוּ אֲוִר מִשְׁנֵט:

תורה לֹא לִי מִשְׁנֵט מִיֵּצַד חֲקִי
יִעֲקֹב כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים דֹּא הִי
אֵיךְ אֶת־הָאֱלֹהִים עֲסִיכ שְׁמוֹת. לְדִקִּיָּה בִי הֵיִים:
על שֶׁלֹּא דְבִיִּים הֵיִים עַל הַמִּיֵּצַד וְעַל
הַמִּיֵּצַד וְעַל בְּגִיִּים לִיִּים לִיִּים לִיִּים
לִיִּים לְכִיִּים עַל גִּיִּים הַמִּיֵּצַד כִּי. תּוֹרָה
עֲבֹדָה גִּיִּים. וְהַמִּיֵּצַד הַמִּיֵּצַד דְּבִיִּים גִּיִּים עַל
עוֹלָם שִׁי רִיב. הֵיִים דְּחֵסֶד וְהַמִּיֵּצַד
הַמִּיֵּצַד. עוֹלָם בְּקִיבִים שִׁי. וְלֹא הִיִּים בְּדִרְזִיל
עֲתִיד הַקִּיבִים לְהַסְתַּלְקוּת לְכִיִּים וְלִיִּים שִׁי
עוֹלָמִית. שְׁמֵה לְהַסְתַּלְקוּת אֲרִיִּיתָא:

אמר לְדִק כִּי מִיֵּצַד דֹּא יוֹם הַמִּיֵּצַד
כְּדִרְזִיל מִיֵּצַד מִיֵּצַד אֲוִר זִי יוֹם
הַמִּיֵּצַד. הַכּוֹנֵה כִּי מִיֵּצַד עֲשִׂירִים מִיֵּצַד
וְיִסְפְּדוּנִים מִיֵּצַד הַמִּיֵּצַד וְיִסְפְּדוּנִים יִסְפְּדוּנִים
בִּלָּא אֵל וְאֵם לְהַסְתַּלְקוּת בְּדִרְזִיל הֵיִים וְעוֹלָמִית
וְהַמִּיֵּצַד וְהַמִּיֵּצַד. דֹּא יִכָּלֵת. וְאֲרִיִּיתָא
לְאֲסִי מִיֵּצַד הִיִּים הִיִּים מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד
מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד מִיֵּצַד

נִעֲשֶׂה וְנִגְמַר בֵּינָם ב' ז' אֲדִיר יוֹם מִיתָה מִיֵּצַד יוֹם הוֹלֵד צְדִיקִיָּה דְּאֵנוּ עוֹסְקִין כִּי וְעִיָּה
בְּבֵית מִדְרַשׁ אֲלֵהָהָ לְזִכְרוֹן הַגְּרִיָּא וְצִיּוֹן. לְיוֹם כְּלוּת מִיֵּצַד שְׁנָה לְעֵלּוֹת אֲלֵהָהָ הַשְּׁמִימָה

זכר צדיק לברכה!

רגש קודש!

מציו בדח"ל (כ"ב כ"א א') אר"י א"ר ברם זכור אותו האיש לטוב, ויהושע בן נמלא שמו שאלמלא הוא נשתבח תורה מישראל, נבאר בזה מה הוא הוכרן ומה תועלתיו, והענין כן הוא, שהוכרן הלא מצויא שתי פעולות טובות.

הא) להווכרים אשר הם עורגים בחיים חיותם, שבגין זה מתחזקים כעצמם ומשתדלים לצדור אחר צדורתי ומפעלותיו של אותו צ"ח, וללכת באורחותיו הישרות ונכונות כאור נוגה הולך, ולהורות הדרך אשר ילכו בה.

הב) פעולה לגפש הצדיק ששמו יוחק בעולם לכל ישכחוהו נצח, ובגין שווכרין מעשיו וצדקותיו, תורותיו והלכותיו, שפתותיו דרובבות כל, כדח"ל (יבמות צ"ד, סנהדרין צ', בכורות ל') ובירושלמי שקלים פרק מצטרפין אגורה באהליך עולמים כל דרובב שפתי ישנים כל, נידול אומר כל יראה כאילו הוא עומד כנגדו בדכתיב אך בצלם יתהלך איש חזינהו לשפוטתיה דקא מדבין ע"כ, ורובב הוא ענין התעוררות הגפש מתוך הגוף, וינתן בזה תחיל לחלק הגפש — וידוע זאת שבכל דור ודור עומדים עלינו להפיר תורתנו הק' ולהנהיל רוח חרש לפעם את העם הנהלים בדרך עקלקלות, והקב"ה בניסיו ונפלאותיו הרבות מצילנו, כן השגיח עלינו ד' הטוב ברור אבותינו ושלח לנו ממרום איש כמלאך נאור בקודש למעט בארץ יורשבי אילנא דחיי, ה"ה כונה הגאון החסיד האמיתי רבינו **אליהו מוויילנא** זצוק"ל, מפניו ימוטו כל איתני ארץ הוא הוא אשר יעדה עטרת גאון לצבי ולתפארת ולכבוד בית ישראל, ולולא א"י ה' בחירו עמד בפרץ היתה התורה משתכחת בישראל, — אשר ע"כ אנחנו עם ר' היושבים בציון שישבתנו בקודש נמשכת ונבאה סכת **הגרא** זצוק"ל שהשלך את גפשו כנגד לנסוע לארצה"ק רק משמאי לא הוסכם כמבואר בס', עליות אליהו והוא היה ראש וראשון ליסוד ישוב ארצה"ק ואחריו התלמידים ויע"א, נבואו ונחזיק טובה לאדונו, נקומה ונעשה בית נכון ונשא פניה"ק ירושלים ת"ו אשר נביא אל טובו ברכת ה', ספרים התלמוד ומפרשים פוסקים ושו"ת ספרי קבלה, ומוסר, והבית הזה יכונה בשם **מדרש אליהו** ע"פ תקנות הנספחות לזה, ושמה יועדו חכמים מופלגים ההוגים בתורה ומעיינים בתורה ואין לאל ידם להוציא רעיונם מחוסר ספרים, וליסוד תורת הבית הזה יהיה לזכר **הגרא** זצוק"ל.

עיקרי התקנות

א) בו יקובצו כל ספרי קודש, גפ"ת, ופוסקים, שו"ת, ספרי קבלה, ומוסר, (ומחלקה מיוחדת לכל ספרי וכ"ה **הגרא** זצוק"ל) למצוא המבוקש, אם בשאלה ואם בחידוש.

ב) הבית יהיה פתוח לרוחה לכל באי למצוא מרגוע לגפשו בעיון ובדקדוק למד תורה"ק לכאור"א כחפצו והשגתו.

ג) תחת הבית וקיומה ע"י אחיזת חובבי התורה מוקדי' וממחברי גאונים הומן שיתגברו ספרים, ועל הנמנה ומשתתף לזה עליו להעניק נדבה מיוחדת על הוצאת הבית ורכיבת הס' א"ר"ב או שלשה פראנק לשנת.

ד) הוצאה להנות ספרי המצוה הנטועה בקודש יפן להגאון הגדול אביר דרושים שר התורה וההוראה מן **ר"ש מלאנא** שלי"א, ולהג' הגדול **יוסף חיים זאנענפעלד** הי"ו, או להסוכן שיוקבע בכל עיר ועיר וממנו יוצא למשרה הנכונה, ויקבל בזה קבלה נכונה מאת חנבאים ומנהלי הבית.

ה) כשירצה ד' את מעשיו ויתגדל ויתקדש הבית, אז יכונן לתורה ולתפלה יחד להתפלל ע"פ גומח מן **הגרא** זצוק"ל, ולקבוע שיעור תמיד ללימוד, ובספריי הק' בטו"ת ושיהיה יום ב' כולו לד'.

ועתה בני ישורון אשר חכמות אבות לכם מורשה אליכם בעלי אסופות בעלי מקרא בעלי משנה תנו ידכם לעזרת ה' בגבורים לשכלל בית זה בספרים שונים לדרבות בבית זה חכמה ותבונה יתירה ומטרת הבית אינה כי אם להביא ברכה ע"י ספרים מספרים שונים, ועל הוצאת הבית וכדומה יבואר לעיל התחייבות כאור"א, ולנו שפה אתה ודברים אחדים ראשית חכמה ספרים! ספרים! ומבור מים חיים ישקו העוררים, ודב עם תלמידיו תופשי התורה ומשחר' ומלאה הארץ דעה.

וקו' ד' להם התקוה כי הדברים האלה ימצאו מסילות בלבבות אוהבי תורה"ק ולומדי' להרשיט יד מלאה עזרה ותשר' בבגין הבית הזה, והק' ועורר בביתו כדח"ל זה הקונה ספרים ומשאלין, וענין ביו"ד רע"א דברי הרא"ש שבוה מקים מ"ע ועתה כתבו כל, וזאת המצוה חכמת **הגרא** זצוק"ל יעמוד לנו ולזרעינו לקנות חכמה ויכל בינה ודעת, והארמון על משפטו ישב ב"ב ונרשע תשועת עולמים.

אלה המה שידענו אותם להיות נבאי קודש וסוכנים קבועים בכל עיר ועיר

בווארשא הרה"ג ר' ברוך משה רובינשטיין
בחהלעם הרה"ג ר' דוד אשכנזי הי"ו
בבריסק ה"י שלמה לייב אשכנזי הי"ו

בוויילנא הרה"ג ר' חיים אהרן חאזאן הי"ו
בתוראדנא הרה"ג ר' אשר ווילנער הי"ו
במינסק הרה"ג ר' יהושע זעליג מ"ס דסלאנים

מודעה

אז אצילי בני ישראל שוחררי תורת מרן הגר"א זצוק"ל די בכר אתר ואתר.
אור יקר ספן וממן נתגלה הוא הביאור על דרך הנסתר על כל סדר נתפלה,
והוספות רבות מכת"י ומאשר נדפס בספרים הקדושים, וגם ביאורי דינים עפ"י מעשה
רב"הנרפס, ולקושי דינים מהשו"ע, ונקרא בשמו „סידור הגר"א" נסדר והונה
ע"י הרה"ג החי"ב המקובל יא"מ מוה"ד נפתלי הירץ הלוי שליט"א אב"ד דק"ק
יפו. יצא לאור בשני חלקים מחזיק יותר משלש מאות דפים.

גם הופיע לאור מכ"י הגר"א ז"ל ס' שנות אליהו על משניות מס' שבת עם
הארות והערות מהג' רנ"ה הלוי הג"ל.

גם ספר תוספת מעשה רב עם הוספות מהרה"ג ר' יעקב כהנא, ובסופו
המנהגים והשאלות מהגר"ח זצוק"ל „מואלצין" הנקרא בשם שאילתות.

גם ס' תרגם אברהם על תרגום אונקלוס מאת מו"ד הגאון ר' אברהם בהגר"א
זצוק"ל והוא מעט מהספר כת"י מערכת התרגום שנמצא אתי ומוכן לדפוס.

גם ספר שו"ת מהגר"ל זצוק"ל מביחעוו. ישן ונקרא בשמו שו"ת רד"ל.
החפץ למלא את ידו בספרים הנו"י יפנה אלי עפ"י הבתובת דלמטה ולפי המקחים האלה.

למ"ס אהן ראבאם הנו	3	פראנק	ס' הגר"א חלק ראשון
	3	"	" " חלק שני
	5	"	שניהם ביחד
	1	"	ספר שנות אליהו הג"ל
	80	"	ספר תוספת מעשה רב הג"ל
	1	"	ספר תרגם אברהם הג"ל
	75		ספר שו"ת רד"ל הג"ל

דברי המו"ל ספרים הנו"י המבקש לכל תופשי דגל התורה שיעמדו לימיני ולתת עז
בידי ללכת הלאה בכוח

אליהו בה"ר אלעזר לאנדא

נכר הגר"א זצוק"ל

כתובתי

Herrn ELIAS LANDAU in JERUSALEM (Palastine)